

การวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาทางจริยธรรมของบุคคลทั้ง 6 กลุ่ม

1). ปัญหาในการสนองสิทธิที่จะรู้

สิทธิที่จะรู้ (Right to Know) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยเป็นสิทธิที่ต้องมีไว้ เพราะคนในสังคมจำเป็นต้องนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตของเขา ในสังคม ความ "รู้" ของคนในสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีระบบข่าวสารที่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนมองเห็นทางเลือกหลายทาง สามารถนำไปถกเถียงจนกว่าจะได้ผลสรุปที่ดีที่สุดแล้วนำไปปฏิบัติร่วมกัน แนวคิดของสังคมประชาธิปไตย เน้นว่า ประชาชนต้องมีสิทธิที่จะรู้ หน้าที่หลักของสื่อมวลชน คือ ผู้ที่ให้ความรู้ข่าวสารแก่ประชาชน

รายงานแปซิฟิกติดตามเรื่องราวของยันตระ อมโร อย่างต่อเนื่องพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสนองสิทธิที่จะรู้ ทั้งในขั้นตอนการเลือกประเด็นข่าว การเจาะข่าวและ การรายงานข่าว รวม 7 ประเด็นวินิจฉัย คือ ความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนอ , การเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่จริง , การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์ , การนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา , การให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่าย , ความละเอียดและความลึกของการนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ และการชี้ความถูก-ผิดของผู้ตกเป็นประเด็นข่าว

1.1). ขั้นตอนการเลือกประเด็นข่าว มีประเด็นวินิจฉัยประเด็นเดียว คือ ความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนอ

ประเด็นถกเถียง : สื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ควรจะนำเสนอประเด็นที่มีผลกระทบต่อศาสนาหรือไม่ ถ้านำเสนอจะมีขอบเขตแค่ไหน เพราะโดยกรอบของพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับที่ 4 พ.ศ.2530 กำหนดไว้ชัดเจนว่ารายการที่ออกอากาศจะต้องไม่เป็นการ

ลบล้าง เขี้ยคหยามหรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนา หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ

ในช่วงแรกที่เกิดข้อกล่าวหา ความเห็นของคนในสังคมแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่ไม่เชื่อข้อกล่าวหา ฝ่ายที่เชื่อข้อกล่าวหา และฝ่ายที่ยังไม่มีความเห็น ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลของสื่อจะมีส่วนสำคัญมากต่อการวินิจฉัยของคนในสังคม

กรณีปัญหา กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหา คือ ยันตระ อมโร เป็นพระที่มีชื่อเสียงมีผู้เคารพนับถือจำนวนมาก ข้อกล่าวหาร้ายแรงที่สุดคือข้อกล่าวหาที่ว่า ยันตระมีความสัมพันธ์ทางเพศถึงขั้นอาบัติปาราชิก กับสีกา 4 คน รายการได้นำเสนอโดยให้ผู้ดำเนินรายการ คือ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล สัมภาษณ์ ยันตระโดยเปิดโอกาสให้แก่ข้อกล่าวหา

ประเด็นวินิจฉัย

1.1.1). ความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนอ

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ประกอบกับยังมีข้อเท็จจริงที่ไม่กระจ่าง โดยคุณสมเกียรติมีความเห็นเพิ่มเติมว่า พบความผิดปกติของข้อมูลเมื่อเริ่มเข้าไปเจาะข่าว

เหตุผล

- 1). เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และมีความจริงของเหตุการณ์ที่ยังไม่กระจ่าง ยันตระเป็นที่เคารพของคนจำนวนมาก ข้อกล่าวหากระทบต่อความเชื่อถือของประชาชน
- 2). พฤติกรรมที่น่าเคลือบแคลงควรถูกตรวจสอบจากสังคม โดยมีสื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง
- 3). เมื่อเจาะข่าวแล้วพบความผิดปกติของข้อมูล ข้อมูลไม่สม่ำเสมอ โดยได้รับความร่วมมือจากแหล่งข่าวสองฝ่ายดี

เกณฑ์ : ในขั้นตอนของการเลือกประเด็นข่าวเมื่อมีปัญหาทางจริยธรรมในเรื่องการสนองสิทธิที่จะรู้ ผู้ผลิตรายการจะใช้เกณฑ์เรื่องคุณค่าของความเป็นข่าว ผลกระทบที่มีต่อสังคม , การทำหน้าที่รายงานข่าว เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจเลือกประเด็นนำเสนอ

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการทางโทรทัศน์มีความเห็นว่า สามารถนำเสนอได้แต่ต้องมีหลักฐานยืนยันได้ว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นความจริงเพราะการนำเสนอทางโทรทัศน์มีผลกระทบสูง

เหตุผล :

- 1). หากมีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าจริงทั้งพยานบุคคลและเอกสารก็ควรนำเสนอ เพราะผู้ชมมีความเชื่อถือต่อโทรทัศน์มาก หากไม่มีมูลความจริงจะเสื่อมเสียต่อสถาบันศาสนา เรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน
- 2). ต้องมีกระแสสังคมนำมาก่อนการนำเสนอต้องมีหลักฐานมายืนยันห้ามคาดการณ์หรือคาดเดา หรือชี้ชัดสรุปความผิด
- 3). เป็นเรื่องที่กระทบต่อคนส่วนใหญ่มีผลต่อความศรัทธาต่อศาสนาการนำเสนอข้อมูลต้องถูกต้องและเป็นกลาง

เกณฑ์ : เมื่อมีปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในขั้นตอนของการเลือกประเด็นข่าว กลุ่มผู้ตรวจฯ จะพิจารณาความเหมาะสมของการเลือกประเด็นนำเสนอ จากข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอ เพราะเรื่องนี้มีผลกระทบต่อสถาบันศาสนาและกำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน การนำเสนอต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพราะสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลสูงต่อคนดู

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตกเป็นประเด็นข่าวมีความเห็นต่างกัน กลุ่มที่เห็นด้วยที่เห็นว่าควรนำเสนอ โดยให้เหตุผลว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่ต้องระมัดระวังผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่า สื่อโทรทัศน์ไม่ใช่บัลลังก์สอบสวนผู้กระทำความผิด

- เหตุผล** เห็นด้วย : 1).เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพื่อให้ประชาชนทราบความจริง โดยให้ผู้สื่อข่าวเป็นคนกลางซักถาม
- 2).การนำเสนออย่างละเอียดต้องระวัง โดยเฉพาะถ้อยคำเพราะกระทบด้านจิตใจของคนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่นับถือพุทธศาสนา
- ไม่เห็นด้วย** 3).โทรทัศน์เป็นสื่อให้ความรู้ ความบันเทิง ไม่ใช่บัลลังก์สอบสวนผู้ต้องหา ควรเป็นเรื่องที่ศาลสงฆ์จะจัดการ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เห็นว่าความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนออยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง โดยจะต้องระวังผลกระทบจากการนำเสนอต่อพุทธศาสนิกชน และเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ไม่มีหน้าที่พิพากษาคัดสิน

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : นักสื่อสารมวลชนเห็นว่า มีความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนอ โดยคุณสุทธิชัย หยุ่นมีความเห็นเพิ่มเติมว่า โทรทัศน์ควรนำเสนอด้วย

- เหตุผล** : 1).มีคุณสมบัติของความเป็นข่าวครบถ้วน เป็นข่าวที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- 2).เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะยังมีความเคลือบแคลงสงสัย ผู้ชมจะเป็นผู้วินิจฉัยเอง
- 3).ผู้ถูกกล่าวหา มีชื่อเสียงการกระทำของเขาส่งผลกระทบต่อสาธารณชน และความเข้าใจต่อพุทธศาสนา

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชน พิจารณาความเหมาะสมของการเลือกประเด็นนำเสนอ จาก คุณค่าของความเป็นข่าว ผลกระทบต่อสังคม และการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : นักวิชาการเห็นด้วยกับการเลือกประเด็นนำเสนอ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง ในสิ่งที่ประชาชนสงสัยอยากรู้ข้อเท็จจริง

เหตุผล : 1).เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มี
โอกาสชี้แจงข้อกล่าวหาให้ประชาชนพิจารณา
2).เพื่อความเป็นธรรมต่อคู่กรณีสองฝ่าย และเป็นเรื่องที่ประชาชนสงสัยอยาก
ขอเท็จจริง

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการพิจารณาความเหมาะสมของการเลือกประเด็นนำเสนอจากการ
เป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคม และการเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายชี้แจง

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองเห็นด้วยกับการเลือกประเด็นนำเสนอเพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏ

เหตุผล : 1).สื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอข่าวสาร ส่วนความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เป็น
สิทธิที่ผู้ชมจะเลือกรับ ที่สำคัญสื่อมวลชนต้องนำเสนออยู่บนพื้นฐานความเป็น
จริงไม่โอ้อวด
2).สื่อมวลชนควรนำเสนอ เป็นประเด็นที่มีผลเสียต่อศาสนาไม่ว่าจะเป็นความจริง
ด้านบวกหรือด้านลบ ความจริงนั้นต้องปรากฏ

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยความเหมาะสมของการเลือกประเด็นนำเสนอจาก
หลักการทำความจริงให้ปรากฏ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้
ในประเด็น ความเหมาะสมในการเลือกประเด็นนำเสนอ

ประเด็นวิจัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์ที่ใช้	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์ที่ใช้
ความเหมาะสม ในการเลือก ประเด็นนำเสนอ	ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง	1.คุณค่าความเป็น ขาว 2. การเปิดโอกาส ให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้ แจง 3. ผลกระทบต่อ สังคม	ผู้ถูกกล่าวหา	1. โทรทัศน์ไม่มี หน้าที่พิพากษา ซึ่ง ความคิด-ถูก
	กลุ่มผู้ตรวจฯ ผู้ถูกกล่าวหา	1. สื่อ โทรทัศน์มี อิทธิพลสูง 2. ข้อเท็จจริงของ ข้อมูลที่นำเสนอ 3. ผลกระทบต่อผู้ เสียหาย		

ผลสรุป : กลุ่มที่เห็นว่าการเลือกประเด็นนำเสนอมีความเหมาะสม คือ ผู้ผลิตรายการ นัก
การเมือง นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และกลุ่มผู้ตรวจฯ โดยเกณฑ์ที่คน 4
กลุ่มแรกใช้ คือ 1).คุณค่าความเป็นขาว 2).การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง
3).ผลกระทบตอสังคม

ส่วนกลุ่มผู้ตรวจฯ และกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา ตัดสินความเหมาะสมในการเลือก
ประเด็นนำเสนอต่างจาก 4 กลุ่มแรก คือ 1).ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงของ
ข้อมูลที่เสนอ 2).สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลสูง 3).ผลกระทบตอผู้เสียหาย

สำหรับผู้ที่เห็นว่าการเลือกประเด็นนำเสนอไม่เหมาะสมมีกลุ่มเดียวคือ ผู้ถูกกล่าว
หา เกณฑ์ที่ใช้ คือ 1). โทรทัศน์ไม่มีหน้าที่พิพากษาคิด-ถูก

อภิปรายผล การที่ 4 กลุ่มแรก คือ ผู้ผลิตรายการ นักการเมือง นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชนมี
เกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นนำเสนอที่แตกต่างจากกลุ่มผู้ตรวจฯ และกลุ่มผู้

ถูกกล่าวหา เนื่องจากทั้ง 4 กลุ่มให้ความสำคัญกับข่าวนี้ ในแง่ที่มีองค์ประกอบของข่าวสืบสวนที่ดีครบถ้วน คือ มีความลึก ความกว้าง ความซับซ้อน ความต่อเนื่อง และมีลักษณะเปิดโปงข้อเท็จจริง

ส่วนประเด็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ทั้ง 4 กลุ่ม ตัดสินการเลือกประเด็นนำเสนอจากหลักการทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับประโยชน์นิยม (Utilitarianism) โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่ คือ เมื่อมีการเสนอข่าวนี้ในระยะแรกอาจจะมีผลกระทบต่อสังคมในแง่ของความเชื่อถือศรัทธาต่อศาสนา แต่จะทำให้คนส่วนใหญ่ได้ใช้วิจารณญาณตัดสินจากข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายกระแสในสังคม

ส่วนกลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ วินิจฉัยโดยอยู่ในกรอบระเบียบของกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521 หมวดที่ 4 บททั่วไป ว่าด้วยหลักเกณฑ์การตรวจพิจารณาภาพยนตร์ เป็นการกำหนดลักษณะรายการที่จะออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง จะต้องอยู่ในกรอบ 10 ข้อ กรอบที่ผู้ตรวจฯ นำมาเป็นกรอบพิจารณารายการรายงานแปซิฟิก คือ (3) ไม่เป็นการแสดงที่ลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ และ (5) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ เมื่อพิจารณาตามกรอบดังกล่าวก็จะทราบถึงเหตุผลที่ผู้ตรวจฯ ให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อเท็จจริงที่สื่อนำเสนอ และอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์

สำหรับกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา อยู่ในฐานะ “ผู้เสียหาย” จึงไม่ต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นผลเสียกับฝ่ายตนเอง การยกประเด็นเรื่องโทรทัศน์ไม่มีหน้าที่พิพากษา ผลกระทบต่อผู้เสียหาย หรือแม้แต่ความถูกต้องของข้อมูลที่หลักฐานที่นำเสนอ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายของตนต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงจากการเสนอข่าวของสื่อมวลชน

1.2). ขั้นตอนการเจาะข่าว ในขั้นตอนการเจาะข่าวมีปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ที่ตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 1 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่จริง

กรณีปัญหา ; ในช่วงที่รายงานแปซิฟิกนำเสนอเรื่องราวอื้อฉาวของยันตระ ได้มีพยาน บุคคลมากมาย ที่ได้กล่าวหายันตระในช่วงเวลาที่เดินทางจาริกแสวงบุญเผยแพร่ธรรมะในทวีปยุโรประหว่างเดือนเมษายน 2529 จนถึงปลายปี 2536 ทีมงานตัดสินใจเดินทางไปสืบค้นข้อเท็จจริงตามสถานที่เกิดเหตุ เช่น ฟินแลนด์ ยูโกสลาเวีย เดนมาร์ก เพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวหาจากการสัมภาษณ์ทีมงานที่

เดินทางไป คือคุณธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล และคุณประไพพัตร โขมพัตร เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเจาะข่าวเพิ่มเติม ทำให้ทราบว่า ทีมงานได้ใช้การประมวลข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์ส่งมาให้ทีมงาน

ประเด็นถกเถียง : ประเด็นปัญหาที่คือว่า ผู้ผลิตรายการจำเป็นที่จะต้องเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริงหรือไม่ สาเหตุที่เรื่องนี้เป็นประเด็นถกเถียงขึ้นมา เนื่องจากขณะที่ทีมงานเดินทางไปปรากฏว่า ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาทราบเรื่อง มีการติดต่อไปทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 เพื่อไม่ให้นำเรื่องนี้ออกอากาศในรายการตามล่าหาความจริง

“ที่มีปัญหาลุกขึ้นมาตอนแรกตั้งใจทำข่าวมาออกอากาศในรายการตามล่าหาความจริงทางช่อง 5 คือ รูปแบบรายการก็ทำแบบตามล่าหาความจริง คือสืบเสาะเจาะลึก ใช้วิธีจำลองเหตุการณ์โดยใช้กล้องแทนสายตาคณคู ซึ่งเป็นวิธีการนำเสนอของรายการ แต่พอเดินทางกลับมาทราบว่าทางผู้ถูกกล่าวหา มีการวิ่งเต้นเป็นการภายในไม่ให้นำเรื่องนี้ออกอากาศช่อง 5 ทีมงานยังไม่ทันกลับจากยุโรปก็มีข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์แล้วว่า ช่อง 5 ไม่ให้ผ่าน หลังจากนั้นข่าวันตระเป็นข่าวดังมาก พอทีมงานกลับมา ก็เลยปรับปรุงแบบใหม่เลี้ยงไปออกอีกรายการหนึ่งของบริษัท คือ รายงานแปซิฟิก ทางช่อง 9 เป็นการเลี้ยงภายใน เนื่องจากมีปัญหาทางช่อง 5 เห็นว่า ไม่เหมาะสมที่จะนำออกอากาศ เพราะเป็นประเด็น “ศาสนา” กระทบต่อความรู้สึกของประชาชน”
(ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล, สัมภาษณ์ , 15 มกราคม 2539)

ประเด็นวินิจฉัย

1.2.1). การเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริงของผู้ผลิตรายการ

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และต้องการให้ผู้ชมมีโอกาสใช้วิจารณญาณตัดสินข้อกล่าวหาต่อพระภิกษุที่มีชื่อเสียงว่าเป็นไปได้หรือไม่

เหตุผล : 1). เพื่อนำภาพสถานที่จริงมายืนยันตามข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามสื่อมาเปรียบเทียบกับสถานที่จริงว่าเป็นไปได้หรือไม่

- 2). เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชน โดยเฉพาะผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลมีชื่อเสียง เพื่อความกระจ่างควรไปตรวจสอบสถานที่จริง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการพิจารณาความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวจากคุณค่าของความเป็นข่าว คือเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคม ผู้ถูกกล่าวหา มีชื่อเสียง และผู้ผลิตรายการก็ถือว่าเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องทำหน้าที่ขุดคุ้ยหาความจริง

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์มีความเห็นตรงกันว่าผู้ผลิตรายการควรเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริง เพื่อความครบถ้วนของข้อมูลหลักฐาน โดยผู้ตรวจฯ ของช่อง 9 มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ผลิตเจาะจงหาหลักฐานมาสนับสนุนสมมติฐานเบื้องต้นของสื่อ

เหตุผล : 1). ควรนำข้อมูลหลักฐานจากสถานที่จริงมาประกอบสิ่งที่นำเสนอไปแล้วให้ชัดเจนขึ้น
2). ผู้ผลิตรายการเจาะจงนำหลักฐานมายืนยันตามความเชื่อของสื่อที่ต้องการนำเสนอ ทำให้ผู้ชมมีแนวโน้มเชื่อตามสื่อมากขึ้น
3). ควรเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อตรวจสอบว่าขอกกล่าวหาสอดคล้องกับพยานแวดล้อมหรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงการดึงความนิยม(Rating) ของรายการ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ พิจารณาความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวจาก ความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากการเจาะข่าว โดยเน้นว่าต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอ และการนำเสนอต้องระวังการชี้นำจากการตั้งสมมติฐานของสื่อ

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เห็นว่าทีมงานควรเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงยังสถานที่เกิดเหตุ โดยต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจนแน่ใจก่อนนำเสนอ

เหตุผล : 1). ควรเดินทางไปถ่ายทำยังสถานที่เกิดเหตุจริง เพื่อนำภาพประกอบการนำเสนอได้อย่างถูกต้อง และเป็นการพิสูจน์ข้อกล่าวหาว่าจริงหรือไม่
2). ผู้สื่อข่าวต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจนแน่ใจว่าถูกต้องก่อนนำเสนอออกสู่สาธารณชน

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา พิจารณาความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวจากความถูกต้องของข้อมูลหลักฐานที่ได้จากการเจาะข่าว โดยเน้นว่าต้องมีการตรวจสอบจนแน่ใจว่าหลักฐานที่ได้มานั้นถูกต้องก่อนนำเสนอ

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนสนับสนุนการเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุของผู้ผลิตรายการ โดยคุณสุทธิชัย หยุ่น มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรเลือกวิธีนำเสนอที่กระชับกว่านี้

เหตุผล : 1). เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงถึงแหล่งข่าวแรก
2). เป็นการยืนยันความถูกต้องของสถานที่เกิดเหตุว่าตรงกับข่าวที่นำเสนอก่อนหน้านี้
3). วิธีการนำเสนอควรกระชับไม่ยืดเยื้อ เพราะโทรทัศน์มีข้อจำกัดด้านภาพและเสียง ถ้าไม่ตั้งใจฟังหรือฟังไม่ทันก็ผ่านไปโดยไม่สามารถตรวจสอบได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนพิจารณาความเหมาะสมของการเจาะข่าวจากความจำเป็นในการต้องเข้าถึงแหล่งข่าวแรกเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง และความน่าเชื่อถือของข่าว โดยเสนอแนะว่าการนำเสนอต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านภาพและเสียงของสื่อ

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการสนับสนุนการเดินทางไปเจาะข่าวของผู้ผลิตรายการแต่ในขั้นตอนนำเสนอต้องให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาด้วย

เหตุผล : 1). หลักฐานเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความหมายต่อการพิจารณาความเป็นไปได้ของข้อกล่าวหา
2). เมื่อไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลหลักฐานที่ได้ต้องตรวจสอบแล้วประมวลนำเสนอโดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงด้วย

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการพิจารณาความเหมาะสมของการเดินทางไปเจาะข่าวจากความสำคัญของข้อมูลหลักฐานที่ได้จากการเจาะข่าว เพราะมีผลต่อการวินิจฉัยข้อกล่าวหา และในขั้นตอนการนำเสนอต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงด้วย

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองสนับสนุนการเดินทางไปเจาะข่าวของผู้ผลิตรายการ

เหตุผล : 1). เป็นตัวอย่างที่ดีของการทำข่าวในเชิงสืบสวน ผู้สื่อข่าวควรมีการรายงานข่าวในแนวนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้การสืบข้อเท็จจริงได้ข้อมูลหลักฐานที่เชื่อถือได้
2). มีความจำเป็นในการเดินทางไปเจาะข่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต่อเนื่องและมีความครบถ้วนรอบด้านมากขึ้น

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริงจาก ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการเจาะข่าว ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข่าวแรกที่เป็นต้นตอของเหตุการณ์

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้
 ในประเด็น ความเหมาะสมในการเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่จริง

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการเดินทางไป เจาะข่าวยังสถานที่จริง	ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง	1. ความครบถ้วน ของข้อมูล 2. การเข้าถึงแหล่ง ข่าวแรก 3. การพิสูจน์ข้อ เท็จจริง		
	แบบมีเงื่อนไข กลุ่มผู้ตรวจฯ ผู้ถูกกล่าวหา	1. ต้องมีการตรวจ สอบหลักฐาน ก่อนนำเสนอ 2. การนำเสนอ ต้องระวังการชี้หน้า		

ข้อสรุป

; ทั้ง 6 กลุ่มเห็นว่าการเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริงของผู้ผลิตรายการ มีความเหมาะสมโดย 4 กลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักการเมือง และนักสื่อสารมวลชน ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ 1).ความครบถ้วนของข้อมูล 2). การพิสูจน์ข้อเท็จจริง 3).การเข้าถึงแหล่งข่าวแรก

ความสำคัญของเกณฑ์เรื่องความครบถ้วนของข้อมูล และการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ทั้ง 4 กลุ่มวินิจฉัยว่า เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน คือ สิทธิที่จะรู้ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ หน้าที่หลักของสื่อมวลชน คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

ความสำคัญของการเข้าถึงแหล่งข่าวแรก เป็นเกณฑ์ที่กลุ่มนักสื่อสารมวลชน และกลุ่มผู้ผลิตรายการให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะแหล่งข่าวแรก (First Source) เป็นต้นตอของเหตุการณ์ ถ้าผู้สื่อข่าวสามารถเข้าถึงได้จะค้นพบข้อเท็จจริงอันเป็นความจริงแท้ มากกว่าการได้สัมภาษณ์แหล่งข่าวชั้น 2 หรือชั้น 3 การเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่เกิดเหตุจริงจึงมีความจำเป็น

ส่วนอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ และกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ผลิตรายการควรเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุจริง แต่มีเงื่อนไขว่าต้องตรวจสอบหลักฐานที่ได้จากการเจาะข่าวก่อนนำเสนอ และขั้นตอนการนำเสนอต้องระวังการชี้หน้า

กลุ่มผู้ตรวจฯ ให้เหตุผลจากกรอบของระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ส่วนผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในฐานะผู้เสียหายจึงให้ความสำคัญกับการกลั่นกรองพิจารณา ก่อนนำเสนอ

1.3). **ขั้นตอนการรายงานข่าว** ในขั้นตอนการรายงานข่าวมีปัญหาในการสนองสิทธิที่จะรู้ที่ตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 5 ประเด็น คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์ การนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา การให้ความสำคัญเป็นธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ความละเอียดและความลึกของการนำเสนอข้อมูลทางโทรทัศน์ และการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา

ประเด็นถกเถียง : ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในขั้นตอนของการรายงานข่าวที่พบในรายการรายงานแปซิฟิกส่วนใหญ่จะมีปัญหาที่วิธีการนำเสนอ และความละเอียดของข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากรายงานแปซิฟิก ที่นำเสนอเรื่องราวของยันตระ อมโร เป็นรายงานข่าวเชิงสืบสวนเรื่องยาว ผู้ผลิตรายการจึงมีวิธีการนำเสนอที่ให้น้ำหนักต่อผู้ถูกกล่าวหา และฝ่ายผู้กล่าวหาแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายข้อ เช่น ความแรงของประเด็นข่าวในช่วงเวลานั้น การเปิดโอกาสให้สัมภาษณ์และความร่วมมือจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย พยานหลักฐานเท่าที่มีในขณะนั้น การนำเสนอในลักษณะที่กล่าวมาถูกวิจารณ์จากคู่กรณีสองฝ่าย บางตอนที่นำเสนอโดยให้น้ำหนักกับผู้ถูกกล่าวหามากก็จะถูกโจมตีว่าเอนเอียง บางตอนที่นำเสนอโดยให้น้ำหนักกับฝ่ายผู้เสียหายก็จะมี ความเคลื่อนไหวจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีปัญหา : รายงานแปซิฟิก นำเสนอรายการตอนยันตระวชิ 1 ทีมงานไปสัมภาษณ์ยันตระ เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ยันตระตอบได้ขอกกล่าวหาของสิกา 4 คน ที่กล่าวหาว่ายันตระมีความสัมพันธ์ทางเพศถึงขั้นอาบัติปาราชิกโดยเปิดโอกาสให้ยันตระชี้แจงขอกกล่าวหาทีละข้อ

ประเด็นวิจัย

1.3.1). การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่ามีความจำเป็นมากที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงเพราะถูกขู่กล่าวหารุนแรง ต้องชี้แจงเพื่อให้ข้อมูลสองฝ่ายปรากฏต่อสาธารณะ

เหตุผล : 1). เป็นการนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจว่า ข้อมูลฝ่ายใดมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่ากัน
2). ขอกกล่าวหาที่มีความรุนแรง โดยเฉพาะเป็นบุคคลที่ได้รับความเคารพนับถือ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการใช้เกณฑ์พิจารณาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงจากหลักการให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้เนื่องจากขอกกล่าวหาที่มีความรุนแรง และผู้ถูกกล่าวหาเป็นที่เคารพนับถือของคนจำนวนมาก

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง ส่วนผู้ชมจะเชื่อถือฝ่ายใดมากกว่ากันให้วินิจฉัยเอง

เหตุผล : 1). ควรให้คู่กรณีสองฝ่ายชี้แจงจะได้ไม่เป็นการกล่าวหาฝ่ายเดียว
2). หน้าที่ของสื่อต้องนำเสนอข้อมูลคู่กรณีสองฝ่ายเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงตามที่ถูกพาดพิง ส่วนผู้ชมจะเชื่อถือฝ่ายใดมากกว่ากันให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจเอง

เกณฑ์ : ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ใช้เกณฑ์พิจารณาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง โดยอาศัยหลักการให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่ายแล้วให้ผู้ชมได้ใช้วิจารณญาณตัดสินใจ

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เห็นด้วยที่จะให้ฝ่ายตนเองได้ชี้แจงเพื่อความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา

เหตุผล :

- 1). เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง ถือว่าไม่เป็นการให้ข่าวฝ่ายเดียว
- 2). เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เป็นข้อมูลสำหรับประชาชนในการตัดสินใจ
- 3). เป็นการให้ความเป็นธรรมต่อผู้กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหา

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาความเหมาะสมในการเปิดโอกาสให้ผู้ตกเป็นข่าวชี้แจงจากหลักการให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นด้วยกับการให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

เหตุผล :

- 1). เพื่อความเป็นกลางและความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาโดยให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจ
- 2). เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะข่าวก่อกวามีความร้ายแรง
- 3). เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง หลังจากประชาชนใช้ความเห็นส่วนตัวตัดสินไปแล้ว โดยที่สื่อโทรทัศน์ไม่ได้ช่วยให้เจ้าหน้าที่ของเรื่องบวกหรือลบชัดเจนขึ้น

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนใช้เกณฑ์พิจารณาประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง จากหลักเรื่อง ความเป็นกลางในการรายงานข่าว และการเปิดโอกาสให้ผู้ตกเป็นข่าวชี้แจง

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะเป็นการให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

เหตุผล :

- 1).เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง
- 2).เป็นหลักการของนักสื่อสารมวลชน ในการแสดงความเป็นกลาง
- 3).เพื่อความเป็นธรรมของทั้งสองฝ่ายและเป็นสิ่งที่ประชาชนสงสัย

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการใช้เกณฑ์การพิจารณาประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง จากหลักการให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีสองฝ่าย และหลักเรื่องความเป็นกลางของสื่อมวลชน

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

เหตุผล :

- 1).สื่อมวลชนต้องสร้างคุณภาพของข่าว ให้ผู้กล่าวและผู้ถูกกล่าวหา ได้มีโอกาสชี้แจงโดยเท่าเทียมกัน
- 2).การนำเสนอทางสื่อมวลชนต้องมีทั้งคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงจากหลักการสร้างคุณภาพข่าว และการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้
ในประเด็น การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์	1.กลุ่มผู้ผลิตตรายการ 2.กลุ่มผู้ตรวจฯ 3.กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา 4.นักสื่อสารมวลชน 5.นักวิชาการ 6.นักการเมือง	1. การให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา 2. ความเป็นกลางในการรายงาน		

ข้อสรุป

: ทั้ง 6 กลุ่มเห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์ โดยใช้เกณฑ์วินิจฉัยตรงกัน คือ 1).การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา 2).ความเป็นกลางในการรายงานข่าว

เหตุผลที่ทั้ง 6 กลุ่ม ใช้เกณฑ์ตัดสินคล้ายคลึงกันก็เพราะเป็นรายการตอนแรกที่น่าเสนอการให้สัมภาษณ์ขึ้นตระ ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะเป็นพระที่มีชื่อเสียงมีผู้คนนับถือศรัทธาจำนวนมาก เมื่อถูกขู่กล่าวหาร้ายแรงผ่านสื่อมวลชน จำเป็นที่จะต้องมีโอกาสชี้แจงต่อสาธารณชนเพื่อความเป็นธรรม

ส่วนเกณฑ์เรื่อง “ความเป็นกลาง” ในการรายงานข่าวพิจารณาจากกรณีนี้แต่ละกลุ่มค่อนข้างให้น้ำหนักกับความเป็นกลาง ในนัยยะเชิงคณิตศาสตร์ คือให้โอกาสกับผู้กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหาเท่าๆ กัน ในรายการผู้ดำเนินรายการซักถามแทนผู้กล่าวหา แล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาตอบข้อกล่าวหาไปทีละประเด็น ความเป็นกลางในนัยยะเชิงคณิตศาสตร์มีความจำเป็นสำหรับการรายงานข่าวในช่วงแรกที่เป็น การเปิดประเด็น เพราะผู้ชมยังไม่เห็นความต่อเนื่อง หรือภาพรวมของการรายงานข่าว การสร้างคุณภาพในแต่ละตอนจึงมีความจำเป็น

กรณีปัญหา : ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ที่พบในขั้นตอนการรายงานข่าวอีกกรณีหนึ่งคือ ในรายงานแปซิฟิก ตอนยันตระวจี 2 ออกอากาศเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2537 เนื้อหาในรายการเป็นการชี้แจงข้อกล่าวหาของยันตระโดยมีอุบาสก อุบาสิกาเป็นผู้ซักถาม ในตอนหนึ่งของการซักถามได้กล่าวถึงคำให้การของศิภาชาวต่างประเทศคนหนึ่งที่กำลังกล่าวหาว่า เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศกับยันตระ

ประเด็นถกเถียง : ประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงคือ ควรจะนำเสนอภาพและเสียงการตั้งคำถาม-ตอบคำถามในประเด็นการมีความสัมพันธ์ทางเพศออกอากาศทางโทรทัศน์หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

1.3.2). การนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการไม่ปฏิเสธเรื่องผลกระทบต่อสถาบันศาสนา แต่ต้องการให้แยกแยะระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับสถาบันออกจากกัน โดยคุณสมบัติให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องการเสนอความจริง โดยไม่ตัดสินชี้ชัด หรือใส่ความเห็นในบทโทรทัศน์

เหตุผล : 1). พุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม ต้องได้รับการตรวจสอบ กรณียันตระเป็นปัญหาส่วนบุคคลไม่ใช่ปัญหาของพุทธศาสนาโดยรวม
2). ไม่ปฏิเสธในเรื่องผลกระทบต่อศาสนา แต่จุดประสงค์ของผู้ผลิตรายการคือ นำความจริงมาเสนอ โดยไม่ใส่ความเห็น หรือตัดสินว่าดีหรือเลว

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการพิจารณาว่าจะเลือกนำเสนอหรือไม่เมื่อเกิดกรณีความหมิ่นเหม่ต่อสถาบันศาสนา จากเกณฑ์เรื่องการทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของสื่อมวลชน การแยกแยะปัญหาระหว่างปัญหาส่วนบุคคลกับปัญหาของสถาบัน โดยไม่ละเอียดที่จะพิจารณาถึงผลกระทบต่อศาสนา

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ผู้ที่เห็นว่าไม่ควรนำเสนอมองว่าผู้ตกเป็นข่าวยังอยู่ในสมณเพศ ไม่ควรกล่าวหาถ้าไม่มีหลักฐาน ส่วนผู้ที่เห็นว่านำเสนอได้ มองในแง่การเปิดโอกาสให้ชี้แจงข้อกล่าวหา แต่ประเด็นที่กลุ่มผู้ตรวจฯ เห็นตรงกัน คือควรระงับการนำเสนอไม่ให้ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

เหตุผล ไม่เห็นด้วย: 1). ผู้ถูกกล่าวหาเป็นที่ศรัทธาของผู้นับถือศาสนาจำนวนมาก หากไม่มีหลักฐานยืนยันความผิดชัดเจน จะเกิดผลเสียต่อศาสนามากกว่า

2). คำถามหลายคำถามไม่เหมาะสมจะนำออกอากาศ ต้องระงับคำถามโดยเฉพาะกับผู้ที่อยู่ในสมณเพศ

เห็นด้วย 3). ควรนำเสนอเป็นการเปิดโอกาสให้ชี้แจงตามข้อกล่าวหา

4). การรายงานข่าวต้องอยู่ในขอบเขตที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ต้องมีหลักฐานพิสูจน์ได้ และไม่เอาอคติส่วนตัวมาเป็นแนวทางการนำเสนอ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอประเด็นที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันศาสนา โดยให้ความสำคัญกับความชัดเจนของหลักฐาน เนื่องจากยึดตามหลักกฎหมายที่ว่า ผู้ที่ถูกกล่าวหายังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะตัดสิน หลักผลกระทบต่อศาสนา เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหายังครองสมณเพศอยู่ และยึดหลักของการเคารพสิทธิส่วนบุคคล

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา มีความเห็นตรงกันว่า ไม่ควรนำคำให้การของฝ่ายผู้กล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางเพศออกอากาศ โดยอ้างผลกระทบต่อศาสนา และเห็นว่าเป็นการกล่าวหาโดยไม่มีหลักฐาน

เหตุผล : 1). ข้อมูลไม่เพียงพอทำให้กระทบกระเทือนต่อศาสนา

2). รูปแบบการนำเสนอไม่ควรรุนแรงเกินไป เมื่อนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ ควรกลั่นกรองให้รอบคอบกว่านี้

- 3). กรณีนี้เป็นพระที่ผู้คนนับถือมาก อาจทำให้พุทธศาสนิกชนหมดความเลื่อมใสต่อพุทธศาสนา ควรนำเสนออย่างระมัดระวัง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยว่าไม่เห็นด้วยกับประเด็นการนำเสนอโดยใช้ข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่มีความหมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนาโดยอ้างถึง ผลกระทบต่อศาสนา ความชัดเจนของหลักฐาน และความเหมาะสมในการนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นว่าประเด็นที่สื่อมวลชนนำเสนอได้ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในพุทธศาสนา

เหตุผล :

- 1). เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้กระจ่างชัด แต่ต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลเพียงคนเดียวที่เข้ามาบวชในศาสนา
- 2). พุทธศาสนิกชนควรได้วิจารณ์พระสงฆ์และศาสนาอย่างเป็นจริงด้วยความเคารพต่อพุทธศาสนา
- 3). เป็นการพิสูจน์ข้อกล่าวหาร้ายแรงที่ต้องการความกระจ่าง

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชน วินิจฉัยกรณีนี้จากการยึดหลัก การทำให้ความจริงปรากฏ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยต้องแยกแยะเรื่องส่วนบุคคลและเรื่องสถาบันออกจากกัน

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่า สามารถนำเสนอได้ แต่ควรตรวจสอบข้อมูลของทั้งฝ่ายผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหาให้ชัดเจนก่อน โดยไม่เห็นว่าการนำเสนอจะกระทบต่อศาสนาแต่อย่างใด

เหตุผล : 1). ยันตระ คือ สงฆ์ไม่ใช่แก่นของศาสนา สามารถนำข้อกล่าวหา มาพิสูจน์ความจริงได้ โดยไม่ทำให้ศาสนากระทบกระเทือน

- 2). ควรตรวจสอบข้อมูลสองฝ่าย เพื่อดูว่าข้อกล่าวหา มีน้ำหนักพอหรือไม่ มิเช่นนั้นจะกลายเป็นการใส่ความโดยอาศัยสื่อมวลชนกระจายข่าว
- 3). ไม่มีผลกระทบต่อพุทธศาสนา เพราะผู้ถูกกล่าวหาสามารถชี้แจงได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลของฝ่ายผู้เสียหายโดยยึดหลักการแยกแยะระหว่างเรื่องสถาบันกับเรื่องส่วนบุคคล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำเสนอ และการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงซึ่งมีน้ำหนักพอที่จะอธิบายได้ว่าไม่กระทบต่อสถาบันศาสนาโดยรวม

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่า สื่อมวลชนสมควรที่จะนำเสนอต่อไปเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

เหตุผล : 1). สื่อมวลชนเลี้ยงจะไม่นำเสนอไม่ได้ เพราะเป็นข้อกล่าวหาที่จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง
2). เรื่องนี้เริ่มขึ้นด้วยความไม่เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมของผู้ในสมณเพศ สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่าสื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวต่อไป โดยใช้เกณฑ์เรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในประเด็น การนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่กระทบต่อสถาบันศาสนา

ประเด็นวินิจฉัย	นำเสนอ		ไม่นำเสนอ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่กระทบต่อสถาบันศาสนา	1. ผู้ผลิตรายการ 2. นักวิชาการ 3. นักสื่อสารมวลชน 4. นักการเมือง	1. การแยกแยะปัญหาบุคคลออกจากปัญหาสถาบัน 2. การพิสูจน์ข้อเท็จจริง 3. การตรวจสอบหลักฐานก่อนเสนอ 4. ผลกระทบต่อศาสนา (+)	1. ผู้ตรวจฯ 2. ผู้ถูกกล่าวหา	1. หลักฐานไม่ชัดเจนพอจะสรุปความผิด 2. ผลกระทบต่อศาสนา (-) 3. ไม่เคารพสิทธิส่วนบุคคล

ข้อสรุป

กลุ่มที่เห็นว่าควรนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่แม้จะมีความหมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง และนักวิชาการ โดยเกณฑ์ที่ใช้ คือ 1). การแยกแยะปัญหาส่วนบุคคลออกจากปัญหาสถาบัน 2). การพิสูจน์ข้อเท็จจริง 3). การตรวจสอบหลักฐานก่อนนำเสนอ 4). ผลกระทบต่อศาสนา (+)

ทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร และจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอ โดยไม่ละเลยที่จะพิจารณาผลกระทบต่อศาสนา แต่ทั้ง 4 กลุ่มนี้วินิจฉัยการเสนอข่าวนี้ว่ามีผลกระทบเชิงบวกต่อพุทธศาสนา คือ เห็นว่าการตรวจสอบข้อมกล่าวหาเป็นการขจัดความมัวหมองของพุทธศาสนา

ส่วนอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ และกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา วินิจฉัยไม่เห็นด้วยโดยใช้เกณฑ์พิจารณาต่างกับ 4 กลุ่มแรก โดยเกณฑ์ที่ใช้ คือ 1) หลักฐานไม่ชัดเจนพอที่จะสรุปความผิด 2). ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา 3). ไม่เคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

ทั้งสองกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับหลักฐานที่น่าเสนอ โดยเห็นว่าหลักฐานไม่ชัดเจนพอที่จะสรุปความผิด ส่วนประเด็นที่วินิจฉัยว่าการเสนอข่าวจะมีผลกระทบต่อศาสนาในเชิงลบ เพราะเห็นว่า การเสนอข่าวลักษณะนี้เป็นการไม่เคารพต่อผู้ที่อยู่ในสมณเพศ

สำหรับกลุ่มผู้ตรวจฯ อธิบายการให้เหตุผลได้ด้วยกรอบของระเบียบวิทญฺ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (พ.ศ.2521) ข้อ 16 (3) รายการที่ออกอากาศต้องไม่ลบหลู่เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ และกลุ่มผู้ตรวจฯ ต้องระวังความเสียหายอันเกิดจากการฟ้องร้องต่อศาล เพราะหากมีการฟ้องร้องต่อศาลสถานีในฐานะเป็นสถานที่ออกอากาศจะอยู่ในฐานะของจำเลยที่ 1

ส่วนกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เป็นการวินิจฉัยในจุดยืนของผู้เสียหาย ย่อมไม่ต้องการให้มีการเสนอข่าวพาดพิงในลักษณะที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

กรณีปัญหา ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในขั้นตอนการรายงานข่าว อีกกรณีหนึ่ง คือ รูปแบบของการนำเสนอแบบให้ผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาทีละประเด็น ประเด็นที่ถกเถียงกันคือ การนำเสนอในลักษณะนี้เป็นธรรมต่อผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

รายงานแปซิฟิกได้นำเสนอเรื่องราวของพระยันตระอย่างต่อเนื่องตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2537 จนถึงเดือนเมษายนปีเดียวกัน หลังจากนั้นก็หยุดนำเสนอไปเกือบ 4 เดือน เนื่องจากได้นำเสนอข้อกล่าวหาไปจนครบแล้วและยังไม่มีหลักฐานใหม่เพิ่มเติม จนกระทั่งมีการเปิดเผยบันทึกลับของหม่อมคุณหญิง บริพัตร เป็นบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างที่หม่อมคุณหญิงร่วมคณะเดินทางกับยันตระไปจาริกยังทวีปยุโรปหลายประเทศ ในบันทึกมีการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างยันตระกับนางจันทิมา มายะรังษิ ตามที่หม่อมคุณหญิงเห็นเหตุการณ์

รายงานแปซิฟิก ตอน ยันตระ คุณหญิง ; หยุดไม่เป็น เย็นไม่ได้ นำเสนอโดยประมวลบันทึกของหม่อมคุณหญิงไว้เป็นข้อกล่าวหา แล้วเปิดโอกาสให้ลูกศิษย์ยันตระคือ พระธนา ซึ่งเป็นผู้ติดตามไปกับคณะยันตระอยู่ในเหตุการณ์ด้วย เป็นผู้ชี้แจงข้อกล่าวหาทีละประเด็น

ประเด็นวินิจฉัย

1.3.3). การให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นตรงกันว่า ได้ให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่ายเต็มที่แล้ว โดยคุณสมเกียรติมีความเห็นเพิ่มเติมว่า รายการโทรทัศน์มีข้อจำกัดด้านเวลาจะต้องดูในภาพรวม

เหตุผล : 1).เปิดโอกาสให้ผู้กล่าวหาได้แสดงข้อมูลหลักฐานตามบันทึกแล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงตามข้อกล่าวหา
2).คู่กรณีสองฝ่ายสามารถโต้แย้งกันได้ทุกประเด็น
3).การนำเสนอพยายามเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่าย แต่การนำเสนอข้อมูลด้วยเวลาจำกัดเพียง 25 นาที ถ้าดูแต่ละตอนอาจไม่เป็นธรรมต้องดูในภาพรวม

เกณฑ์ : ผู้ผลิตรายการวินิจฉัยการให้ความเป็นธรรมกับฝ่ายผู้กล่าวหาและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาจากการเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายได้แสดงข้อมูลหลักฐานของฝ่ายตน โดยผู้ผลิตรายการยกข้อจำกัดด้านเวลาในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์ขึ้นมาเป็นเหตุผลอธิบายหากเกิดข้อสงสัยเรื่องความเป็นธรรม

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯมีความเห็นต่างกัน ผู้ตรวจช่อง 5 เห็นว่าการนำเสนอมีความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว เพราะมีโอกาสได้ชี้แจงสองฝ่าย ส่วนผู้ตรวจช่อง 9 ซึ่งเป็นผู้ตรวจพิจารณารายการตอนนี้ เห็นว่า ผู้ผลิตรายการพยายามหาหลักฐานมาสนับสนุนข้อกล่าวหา ในลักษณะประจานผู้ถูกกล่าวหาทางโทรทัศน์

เหตุผล เห็นด้วย : 1). น่าจะเป็นธรรม เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายได้ชี้แจงไปตามข้อกล่าวหา

ไม่เห็นด้วย 2). บางตอนผู้ผลิตรายการพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้หาข้อเท็จจริงในลักษณะประจานความไม่ดีของผู้ถูกกล่าวหาทางสื่อโทรทัศน์

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์วินิจฉัยประเด็นการให้ความเป็นธรรมต่อฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา และฝ่ายผู้กล่าวหา จากหลักการเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายชี้แจง และหลักความเป็นกลางในการรายงานข่าว

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยกรณีนี้ว่า ผู้ผลิตรายการไม่ให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาโดยยกประเด็นเรื่อง “คู่กรณี” โดยตรงขึ้นมา

เหตุผล : 1). ไม่เป็นธรรมต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรวมทั้งผู้ชม เพราะคู่กรณีที่ชี้แจงคือ ยันตระและจินทิมาไม่ได้ชี้แจง ข้อมูลจากคนรอบข้าง/ผู้เห็นเหตุการณ์อาจไม่ใช่ข้อเท็จจริง
2). การดำเนินเรื่องตามบันทึกของฝ่ายผู้กล่าวหาทำให้หมองได้ว่าไม่ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา
3). ไม่เป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาที่มีความโน้มเอียงจงใจให้โจมตีฝ่ายเดียว

เกณฑ์ : ผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยประเด็นการให้ความเป็นธรรมจากการเปิดโอกาสให้คู่กรณีโดยตรงชี้แจง กรณีที่ไม่ใช่คู่กรณีโดยตรงข้อมูลอาจเบี่ยงเบนได้

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นต่างกันในประเด็นนี้ คุณสมหมาย/คุณเทพชัยวินิจฉัยการให้ความเป็นธรรมจากการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง ส่วนคุณสุทธิชัยไม่ได้มองในประเด็นความเป็นธรรม

- เหตุผล** : 1). มีความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย เพราะผู้กล่าวหาสามารถนำเสนอข้อมูลที่มี ขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถหักล้างได้
- 2). ขึ้นอยู่กับความพยายามของผู้จัดทำรายการในการติดต่อผู้ถูกกล่าวหาโดยตรง ก่อนจะเปิดโอกาสให้ผู้ติดตามชี้แจงแทน ถ้าพยายามเต็มที่แล้วถือว่าได้ให้ความเป็นธรรมมากที่สุดเท่าที่เงื่อนไขอำนวย

เกณฑ์ : นักสื่อสารมวลชนสองท่าน คุณสมหมาย/คุณเทพชัย วิวินิจฉัยเรื่องการให้ความเป็นธรรมจากความพยายามของผู้ผลิตรายการที่จะให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง ส่วนคุณสุทธิชัยมองประเด็นนี้ต่างจากคนอื่น คือไม่มองในแง่ความเป็นธรรมแต่มองว่าเป็นการเลือกประเด็นที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยการถาม-ตอบ

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการเห็นว่าการนำเสนอจะมีความเป็นธรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายชี้แจง และยังขึ้นกับวัตถุประสงค์ของรายการ ถ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงหลักฐานและเหตุการณ์อย่างเป็นธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- เหตุผล** : 1). ถ้ารายงานแปซิฟิกมีจุดประสงค์เพื่อชี้แจงเหตุการณ์อย่างเป็นกลางไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ทำให้ข้อมูลขาดความเป็นธรรม
- 2). ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะที่ได้รับผลประโยชน์จากผู้มีศรัทธาจำเป็นต้องชี้แจงข้อกล่าวหา ถ้ามีโอกาสชี้แจงก็นับว่าเป็นธรรม
- 3). การนำเสนอในลักษณะสืบสวนสอบสวน ต้องให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่าย เพื่อให้ผู้ชมวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยความเป็นธรรมในการรายงานข่าว จากหลักการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง หลักความเป็นกลางในการรายงานข่าว

6. กลุ่มนักรการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักรการเมืองเห็นว่าการนำเสนอจะมีความเป็นธรรมหรือไม่ขึ้นกับการถ่วงน้ำหนักข่าวในการนำเสนอแต่ละตอน

เหตุผล : 1). ขึ้นอยู่ Sequence ข่าว การถ่วงน้ำหนักข่าว การนำเสนอต้องดูในภาพรวมว่าให้ความเป็นธรรมกับสองฝ่ายหรือไม่ จะดูครั้งเดียวไม่ได้ กรณีแบบนี้ต้องดูว่าให้ความสมดุลแค่ไหน การนำเสนอข้อมูลฝ่ายเดียวในตอนหนึ่งอาจจะไม่สามารถตีความได้ว่าเป็นการใช้อคติ

2). รูปแบบการนำเสนอเหมือนการสอบสวนข้อเท็จจริง ต้องพิจารณาคนที่มาชี้แจงว่าเหมาะสมจะมาชี้แจงหรือไม่ กรณีนี้ไม่ใช่คู่กรณีโดยตรงไม่ควรให้ชี้แจงแทน

เกณฑ์ : กลุ่มนักรการเมืองวินิจฉัยการให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่ายจาก การถ่วงน้ำหนักของข่าว และการเลือกคู่กรณีมาชี้แจงต้องเป็นคู่กรณีโดยตรง โดยกลุ่มนักรการเมืองมีแนวโน้มดูภาพรวมของรายการมากกว่าดูรายการตอนเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้
 ในประเด็น การให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีสองฝ่าย

ประเด็นวินิจฉัย	เป็นธรรม		ไม่เป็นธรรม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การให้ความเป็น ธรรมต่อคู่กรณี สองฝ่าย	1.ผู้ผลิตรายการ 2.กลุ่มผู้ตรวจฯ (5)	1. การเปิดโอกาส ให้คู่กรณีสอง ฝ่ายชี้แจง 2. ข้อยกักด่าน เวลาในการนำ เสนอของสื่อโทร ทัศน์	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.กลุ่มผู้ตรวจฯ (9)	1. ผู้ผลิตรายการ พยายามหาหลักฐาน พิสูจน์ข้อกล่าวหา แบบประจានผู้ถูก กล่าวหา 2. คู่กรณีที่ชี้แจง ไม่ใช่คู่กรณีตรง
	แบบมีเงื่อนไข 1.นักสื่อสารมวลชน 2.นักวิชาการ 3.นักการเมือง	1.ถ้าพยายามเปิด โอกาสให้ผู้ถูก กล่าวหาโดยตรง ชี้แจง 2.การถ่วงน้ำหนัก ของข่าว		* ประเด็นนี้คุณ สุทธิชัยไม่มอง ด้านความเป็น ธรรม แต่เห็นว่า เลือกประเด็นที่ พิสูจน์ไม่ได้มา นำเสนอ

ข้อสรุป

: กลุ่มที่เห็นว่าการนำเสนอรายการในตอนนี้ของผู้ผลิตให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณี
 สองฝ่ายคือ ผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจช่อง 5 นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนัก
 การเมือง โดย 2 กลุ่มแรก ใช้เกณฑ์ คือ 1).การเปิดโอกาสให้คู่กรณีสองฝ่ายชี้แจง
 2).ข้อยกักด่านเวลาในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์ ซึ่งผู้ผลิตรายการจะยกเหตุผล
 ในข้อ 2 มาอธิบายเมื่อเกิดข้อสงสัยในเรื่องความชอบธรรม

ส่วนกลุ่มนักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง วินิจฉัยเรื่องความเป็น
 ธรรมแบบมีเงื่อนไข โดยพิจารณาจาก 1).ความพยายามในการเปิดโอกาสให้ผู้ถูก
 กล่าวหาโดยตรงชี้แจง หากใช้ความพยายามเต็มที่แล้ว ผู้ถูกกล่าวหาโดยตรงไม่
 พร้อมที่จะชี้แจงก็ถือว่าให้ความเป็นธรรมเต็มที่แล้ว 2).การถ่วงน้ำหนักของข่าว

สำหรับผู้ที่ไม่เห็นว่าการนำเสนอไม่ให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีสองฝ่ายคือ กลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 และกลุ่มผู้ถูกกล่าวหาโดยเกณฑ์ที่ใช้คือ 1). ผู้ผลิตรายการพยายามหาหลักฐานพิสูจน์ข้อกล่าวหาแบบประจักษ์ผู้ถูกกล่าวหา 2). คู่กรณีที่ชี้แจงไม่ใช่คู่กรณีโดยตรง

ถ้าพิจารณานัยสำคัญของการให้เหตุผลของผู้ตรวจช่อง 9 และผู้ตรวจช่อง 5 จะพบความแตกต่างในการให้เหตุผล แม้ผู้ตรวจทั้ง 2 สถานีจะใช้กรอบการพิจารณารายการเดียวกัน แต่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจพิจารณารายการจริง จะค่อนข้างเคร่งครัดในกรอบมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตรวจพิจารณา ในรายการตอนนี้ ผู้ตรวจช่อง 9 วินิจฉัยว่า ผู้ผลิตพยายามหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อกล่าวหาในลักษณะประจักษ์ตกเป็นข่าว

ส่วนผู้ถูกกล่าวหา วินิจฉัยในกรอบของผู้เสียหาย โดยยกประเด็นคู่กรณีที่ไม่ใช่คู่กรณีโดยตรงมาชี้แจง ทำให้ข้อมูลเบี่ยงเบนได้

กรณีปัญหา : กรณีปัญหาสองสิทธิที่จะรู้ในขั้นตอนการรายงานข่าวที่พบในรายงานแปซิฟิกอีกกรณีหนึ่งก็คือ ประเด็นเรื่องความละเอียดและความลึกของการนำเสนอข้อมูลหลักฐานทางสื่อโทรทัศน์

ประเด็นถกเถียง ; เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อคนดูสูง สิ่งที่น่าเสนอออกอากาศทางโทรทัศน์จะได้รับความเชื่อถือมากกว่าสื่ออื่น เพราะมีทั้งภาพและเสียงรายงานแปซิฟิก ตอนยันตระลิจิต 1 ออกอากาศเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2537 นำเสนอเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์บทประพันธ์ของ ศ.ดร.ระวี ภาวิไล โดยสัมภาษณ์ผู้เสียหาย คือ ศ.ดร.ระวี เนื้อหารายการเป็นการเปรียบเทียบบทประพันธ์ของ ศ.ดร.ระวี กับบทประพันธ์ของยันตระ แบบคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัดโดยชี้ให้เห็นความเหมือนความต่างอย่างชัดเจน สิ่งที่เป็นประเด็นถกเถียงก็คือ การนำเสนอหลักฐานอย่างละเอียดวิธีนี้เหมาะสมหรือไม่สำหรับสื่อโทรทัศน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นวินิจฉัย

1.3.4). ความละเอียดและความลึกของการนำเสนอข้อมูลทางโทรทัศน์

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ควรนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดเพราะมีความได้เปรียบสื่ออื่นในแง่การนำเสนอทั้งภาพและเสียง

เหตุผล : 1). การนำหลักฐานมานำเสนอเปรียบเทียบอย่างละเอียดเป็นการใช้ข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์ให้เป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยข้อมูล
2). เป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณในการพิจารณา

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการ วินิจฉัยว่าควรจะนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดจากหลักฐานการนำข้อได้เปรียบด้านการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์มาใช้เพื่อสนองสิทธิที่จะรู้และเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจ

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : ในกรณีนี้กลุ่มผู้ตรวจมีความเห็นว่า ควรนำเสนอเพราะมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรเปรียบเทียบกันชัดเจน ผู้ชมสามารถตัดสินใจได้

เหตุผล : 1). ลักษณะการนำเสนอในรูปแบบของข่าวจะต้องตรงตามข้อเท็จจริง
2). เป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษรที่มีการนำเสนอแบบเปรียบเทียบผู้ชมสามารถตัดสินใจได้

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการพิจารณาความละเอียดและความลึกของการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ จากความถูกต้องของข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอ นั่นคือ ถ้าผู้ผลิตรายการแน่ใจว่าข้อมูลหลักฐานถูกต้องก็สามารถนำเสนอได้อย่างละเอียดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจ

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นฝ่ายลูกศิษย์พระไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์ โดยให้เหตุผลว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลสูงการพิสูจน์ความจริงควรทำในชั้นศาลไม่ใช่ผ่านสื่อโทรทัศน์

เหตุผล :

- 1) ผู้เป็นคู่กรณีโดยตรงควรฟ้องร้องต่อศาล ไม่ควรฟ้องประชาชนและรายการนำเสนอข้อมูลฝ่ายเดียว โดยไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง
- 2) โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงผู้ชมทุกเพศทุกวัย ผู้ชมที่มีความรู้น้อยหรือมีศรัทธาในตัว ยันตระ จะทำให้เกิดกรณีพิพาทในสังคมได้
- 3) ไม่มั่นใจในข้อมูลหลักฐานที่ทางผู้ผลิตรายการนำเสนอว่าเป็นข้อมูล ที่ถูกต้องหรือไม่ โทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียงหลักฐานที่เสนอต้องแน่ใจว่าถูกต้องจริงๆ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตกเป็นประเด็นข่าว วินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ในการชี้นำความเห็นของผู้ชม และให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอ รวมทั้งความเป็นกลางในการรายงานข่าว

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะรูปแบบรายการ โทรทัศน์แบบสืบสวนสอบสวน

เหตุผล :

- 1) สื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจด้วยตนเอง
- 2) การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเอง
- 3) การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดเหมาะสมสำหรับรายการงานข่าวสืบสวนทางโทรทัศน์ที่มีทั้งภาพและเสียง

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียด โดยใช้หลักการสนองสิทธิที่จะรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้ วิจารณ์ ตัดสินด้วยตนเอง และพิจารณาข้อได้เปรียบด้านการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์มาเสริมรูปแบบการรายงานข่าวสืบสวน

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์ เพราะผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะที่ได้รับความเลื่อมใสศรัทธามาก การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

เหตุผล : 1). ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะที่มีคนศรัทธามาก การตรวจสอบพฤติกรรมหลายด้านเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลเช่นใด
2). เป็นการให้คนหาความจริงให้กับสังคมส่วนรวม ที่ไม่ได้มุ่งโจมตีตัวบุคคล กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ อยู่ในวิสัยที่สื่อมวลชนจะตรวจสอบได้เพื่อสังคมส่วนรวม

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์ จาก การทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของสื่อมวลชน โดยให้นำหนักกับการเป็นบุคคลสาธารณะของผู้ถูกกล่าวหามาก

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียดทางสื่อโทรทัศน์

เหตุผล : 1). โทรทัศน์ควรนำเสนอลักษณะสืบสวนมานานแล้ว ที่ผ่านมาเป็นการทำข่าวความเห็นแบบฉาบฉวย การไปค้นคว้าข้อมูลมาพิสูจน์ทำให้ได้ข้อเท็จจริงกระจ่างชัดมากกว่า สร้างน้ำหนักข่าวและความน่าเชื่อถือ
2). เป็นวิธีการนำเสนอที่สื่อทุกสื่อทำเพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานที่ครบถ้วนรอบด้าน ผู้ชมจะเป็นผู้วินิจฉัยเอง

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลหลักฐานทางโทรทัศน์อย่าง
ละเอียด เพื่อความชัดเจนของข้อเท็จจริง สร้างน้ำหนักและความน่าเชื่อถือของข่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้
 ในประเด็น ความละเอียดและความลึกของการนำเสนอข้อมูลทางโทรศัพท์

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความละเอียดและ ความลึกของการ นำเสนอข้อมูล ทางสื่อโทรศัพท์	-ผู้ผลิตรายการ -นักการเมือง -นักสื่อสารมวลชน -นักวิชาการ	1.การสนองสิทธิ ที่จะรู้ 2. โทรศัพท์มีทั้ง ภาพ-เสียง 3. ผู้ชมใช้วิจารณ์ ญาณตัดสินเอง 4. ผู้ถูกกล่าวหาเป็น บุคคลสาธารณะ 5. ความน่าเชื่อถือ ของข่าว	-ผู้ถูกกล่าวหา	1. โทรศัพท์มีอิทธิ พลซึ่งนำความเห็น ผู้ชม 2. ไม่แน่ใจว่า ข้อมูลหลักฐานที่ นำเสนอเชื่อถือ ได้หรือไม่ 3. การพิสูจน์ข้อ เท็จจริงเป็นหน้า ที่ของศาลไม่ใช่ สื่อโทรศัพท์
	แบบมีเงื่อนไข -กลุ่มผู้ตรวจฯ -นักวิชาการ	1. ต้องตรวจสอบ ข้อมูลหลักฐาน ก่อนนำเสนอ		

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นด้วยกับกลุ่มผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง นักวิชาการ และกลุ่มผู้ตรวจฯ โดย 4 กลุ่มแรกพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ 1).การสนองสิทธิที่จะรู้ 2). โทรศัพท์มีทั้งภาพ-เสียง 3)ผู้ชมจะเป็นผู้ใช้วิจารณ์ญาณตัดสินเอง 4).ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ 5).ความน่าเชื่อถือของข่าว

ส่วนกลุ่มที่กลุ่มผู้ตรวจฯ และกลุ่มนักวิชาการเห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดทางสื่อโทรศัพท์แบบมีเงื่อนไข คือ 1).ต้องตรวจสอบข้อมูลหลักฐานก่อนนำเสนอ ซึ่งเป็นไปตามกรอบของผู้ตรวจฯ ที่ต้องรับผิดชอบหากมีการฟ้องร้องจากผู้เสียหายสถานีต้องเป็นจำเลยที่ 1

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดทางโทรศัพท์มีเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา โดยมีเหตุผล คือ 1). โทรศัพท์มีอิทธิพลซึ่งนำความเห็นผู้ชม 2). ไม่แน

ใจว่าข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอเชื่อถือได้หรือไม่ 3). การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นหน้าที่ของศาลไม่ใช่สื่อโทรทัศน์

สาเหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่ไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอข้อมูลหลักฐานอย่างละเอียด เนื่องจากเป็น “ผู้เสียหาย” จากการเสนอข่าว จึงไม่ต้องการให้สื่อมวลชนเข้าไปขุดคุ้ยเรื่องราวที่ผู้เสียหายไม่ต้องการให้เปิดเผย จึงเบี่ยงเบนประเด็นไปที่ความน่าเชื่อถือของข้อมูล อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ในการชี้หน้าความเห็น และการทำหน้าที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน

กรณีปัญหา : ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในขั้นตอนการรายงานข่าวกรณีสุดท้ายเป็นประเด็นที่ต่อเนื่องกับกรณีที่ได้อภิปรายผ่านมาในรายงานแปซิฟิกตอนอินโดนีเซีย 1 นำเสนอการเปรียบเทียบหลักฐานที่ยันตรงละเมิดลิขสิทธิ์ประพันธ์ของศ.ดร.ระวี ภาวิไลแบบคำต่อคำบรรทัดต่อบรรทัด โดยตอนท้ายรายการ ผู้จัดมีการสรุปจากหลักฐานที่ปรากฏว่า เป็นการลอกเลียน แอบอ้างเพื่อเสริมคัด แปลงบทประพันธ์เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นผลงานของยันตรง ประเด็นถกเถียงก็คือผู้ผลิตรายการควรจะสรุปความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

1.3.5). การชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นร่วมกันว่าหลักฐานข้อมูลมีความชัดเจนเพียงพอที่จะสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหาได้

เหตุผล : 1). ข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏมีเหตุผลเพียงพอที่จะสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหาได้ จึงจำเป็นต้องสรุปความผิด
2). เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาอย่างง่าย เพราะพิสูจน์ได้ว่า ใครผิด ใครถูก เมื่อมั่นใจว่าผิดก็ตัดสินได้เลยไม่ต้องกลัวถูกฟ้อง
3). สื่อมวลชนควรนำเสนอข้อมูลให้ประชาชนตัดสินอย่างเป็นธรรม

เกณฑ์ : ในกรณีนี้กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลถึงการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหาจากการให้น้ำหนักกับข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่มากกว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ใช้วิจารณญาณตัดสินเอง

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจมีความเห็นตรงกันว่า ผู้ผลิตรายการไม่ควรสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหาควรให้ผู้ชมเป็นผู้วินิจฉัยจากหลักฐานทั้งหมดที่นำเสนอ

เหตุผล :

- 1). อาจเป็นการด่วนสรุป กรณีนี้ผู้เสียหายได้ชี้แจงน่าจะพอแล้ว ผู้ชมสามารถตัดสินได้เองว่าจะเชื่อหรือไม่
- 2). ผู้ชมควรได้ใช้วิจารณญาณตัดสินเอง การสรุปจะกลายเป็นการชี้นำ
- 3). ผู้ผลิตไม่ควรสรุปเองแต่ถ้าอ้างหลักฐานโดยไม่ใช้ความเห็นส่วนตัวตัดสินก็สามารถสรุปความผิดได้

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์วินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการชี้ความถูก-ผิดของผู้ผลิตรายการ โดยให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ใช้วิจารณญาณ ความเป็นกลางในการรายงานข่าวของสื่อมวลชน โดยเน้นให้ผู้ผลิตระวังเรื่องการชี้นำ และการใช้อคติส่วนตัว

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นตรงกันว่า ผู้ผลิตรายการไม่ควรสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหาควรให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน

เหตุผล :

- 1). ความผิดของสงฆ์ควรถูกตัดสินโดยศาลสงฆ์ ส่วนการวินิจฉัยเป็นหน้าที่ของผู้ชม
- 2). สื่อมวลชนไม่ใช่ศาลพิพากษา การนำเสนอทางโทรทัศน์ควรแสดงความเป็นกลางแล้วให้ผู้ชมตัดสิน โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงด้วย ไม่ควรสัมภาษณ์ความเห็นฝ่ายเดียว
- 3). สื่อมวลชนไม่มีสิทธิชี้นำหรือทำตัวเป็นผู้พิพากษา ควรนำเสนออย่างเป็นกลาง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา จากหลักความเป็นกลางในการรายงานข่าว ผู้ผลิตรายการไม่ควรตัดสินใจให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน สื่อมวลชนไม่ควรทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษา

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นร่วมกันว่า ผู้ผลิตรายการไม่จำเป็นต้องสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหา

เหตุผล :

- 1). ควรกระทำเพียงยกกฎ ระเบียบ พระธรรมวินัยที่บังคับไว้มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่แสดงออก น่าจะพอที่ผู้รับสารจะใช้ดุลยพินิจได้
- 2). หลักฐานที่นำมาเปรียบเทียบเพียงพอที่จะบอกให้ผู้ชมได้แล้ว
- 3). ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของสื่อในการนำเสนอ ถ้าไม่ใช่ข้อสรุปของสื่อเองจะดูสมบูรณ์กว่า

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชน วินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหาจากหลักในการสนองสิทธิที่จะรู้เพื่อให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินด้วยตนเอง

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้ผลิตรายการไม่ควรที่จะสรุปหรือวินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาควรปล่อยให้เป็นที่ผู้ชม

เหตุผล :

- 1). ไม่สมควรวินิจฉัย หรือสรุปความผิดควรให้ข้อเท็จจริงก็เพียงพอแล้ว
- 2). ไม่ควรสรุปความผิดเนื่องจากยังไม่พิสูจน์ในชั้นศาลเป็นการนำเสนอโดยไม่มีข้อพิสูจน์
- 3). ควรทำหน้าที่รายงานข้อมูล 2 ด้านอย่างเป็นกลางเพื่อให้ผู้รับสารวินิจฉัยเอง เพราะเนื้อหาที่นำเสนอ โน้มน้าวผู้ชมได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยประเด็นการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหาจากหลักความเป็นกลางในการรายงานข่าว โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ใช้วิจารณญาณตัดสิน และอ้างข้อ

กฎหมายอาญา มาตรา สาระสำคัญคือผู้ถูก กล่าวหาอ้างถึงว่าบริสุทธิ์จนกว่าศาลจะ พิพากษาตัดสิน

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา

เหตุผล : 1). สื่อมวลชนไม่มีหน้าที่ตัดสิน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน
2). การชี้ความถูก-ผิดเท่ากับสื่อมวลชนขาดความเป็นกลางในการรายงานข่าวเป็นการ ใช้ความเห็นตัดสิน แต่ถ้าสรุปความผิดจากหลักฐานไม่ได้สรุปเองจากความเห็นก็ สามารถทำได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยโดยใช้เกณฑ์ในเรื่อง ความเป็นกลางในการรายงานข่าว การ เปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ในประเด็น การชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การชี้ความถูก-ผิด ของผู้ถูกกล่าวหา	-ผู้ผลิตรายการ	1. นำหนักของ ข้อมูลเพียงพอที่ จะสรุปความผิด ได้	-ผู้ตรวจฯ -ผู้ถูกกล่าวหา -นักวิชาการ -นักการเมือง -นักสื่อสารมวลชน	1. ควรเปิดโอกาส ให้ผู้ชมได้ใช้วิชา รณญาณตัดสิน 2. ความเป็นกลาง ในการรายงาน 3. สื่อมวลชนไม่มี หน้าที่ตัดสิน
	แบบมีเงื่อนไข -นักการเมือง	1. ถ้าสรุปจาก หลักฐาน ไม่ใช่ สรุปจากความ เห็นผู้ผลิต		

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ข้อสรุป : ในประเด็นการชี้ความผิด-ถูกของผู้ถูกกล่าวหา ทั้ง 5 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ตรวจฯ ผู้ตกเป็น
ข่าว นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการและนักการเมือง ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ผลิตราย
การชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา โดยเกณฑ์ที่ใช้คือ 1).การเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิชา
รณญาณตัดสิน 2).ความเป็นกลางในการรายงานข่าว 3).สื่อมวลชนไม่มีหน้าที่
พิพากษาตัดสิน

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่า การชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา มีความเหมาะสมมีเพียงกลุ่มเดียว
คือกลุ่มผู้ผลิตรายการ และนักการเมืองคนหนึ่ง คือ คุณอรรถพล สรสุชาติ โดยกลุ่มผู้
ผลิตรายการให้เหตุผลว่า นำหนักของข้อมูลเพียงพอที่จะสรุปความผิดได้ ขณะที่นัก
การเมือง(อรรถพล) เห็นว่า เหมาะสมแบบมีเงื่อนไข ถ้าผู้ผลิตรายการสรุปความผิดจาก
หลักฐานไม่ใช่สรุปจากความเห็นของผู้ผลิตรายการ

การที่ผู้ผลิตรายการตัดสินใจที่จะชี้ความผิด-ถูก ของผู้ถูกกล่าวหาเพียงกลุ่มเดียว มี
ระบบการตัดสินใจอย่างไร สามารถตรวจสอบได้โดยใช้ Potter Box

A. สรุปรูปความคิดยันตระ B. ไม่สรุปรูปความคิด นิยามสถานการณ์	A. คอสาธารณชน B. คอผู้ถูกกล่าวหา ความภักดี
ภาษานิยม A. ข้อมูลที่มีอยู่สรุปรูปความคิดได้ B. ควรให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน	หลักการ A. สื่อมวลชนต้องเสนอข้อเท็จจริง B. สื่อมวลชนต้องมีความเป็นกลาง

ในประเด็นนี้ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีเหตุผลด้วยกันทั้งคู่ จะต้องใช้ Model เพื่อตรวจสอบระบบความคิดอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงค่านิยมทางสังคมวิทยา และหลักการทางวารสารศาสตร์ดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 สถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ พบว่ายันตระละเมิดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินของ ดร.ระวี ภาวิไล ผู้ผลิตรายการเมื่อหาหลักฐานข้อมูลได้แล้วเลือกที่จะสรุปรูปความคิดของยันตระ ในขณะที่อีก 5 กลุ่มไม่เห็นด้วยกับการชี้ถูก-ผิดผู้ถูกกล่าวหา

มิติที่ 2 ค่านิยมในสังคมมีทั้งผู้ที่เห็นว่าข้อมูลหลักฐานเท่าที่มีอยู่น่าเชื่อถือพอที่จะสรุปรูปความคิดได้ แต่อีกส่วนหนึ่งก็เห็นว่า ข้อมูลหลักฐานไม่ชัดเจน น่าจะให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินจะเหมาะสมกว่า

มิติที่ 3 สามารถยกหลักการมาประกอบการให้เหตุผลได้ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายผู้ผลิตรายการยกหลักการเรื่องสื่อมวลชนต้องพูดความจริง รายงานไปตามข้อเท็จจริง หน้าที่ในการเสนอความจริงเป็นหน้าที่สำคัญที่สุด การปกปิดข้อมูลถือเป็นความผิด ส่วนอีก 5 กลุ่ม ยกหลักการความเป็นกลางในการรายงานข่าวในเชิงไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด นักข่าวต้องให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

มิติที่ 4 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รายงานแปซิฟิกเลือกที่จะภักดีต่อสาธารณะ ขณะที่อีก 5 กลุ่ม เลือกที่จะภักดีต่อผู้ถูกกล่าวหา

กรณีนี้อธิบายได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา นั้นยังอยู่ใน สมณเพศ トラบาโดที่ยังไม่มีการตัดสินความคิดไม่ว่าจะเป็นศาลสงฆ์หรือศาลโลก ก็ยังต้องถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ส่วนการตัดสินของฝ่ายผู้ผลิตรายการ เป็นการตัดสินเชิงจริยธรรมที่เน้นหน้าที่ สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องรายงานข่าวไปตามข้อเท็จจริง อธิบายได้โดยหลักการของ Kant เป็นแนวคิดที่เน้นหน้าที่ ผลกระทบ

ที่เกิดขึ้น ไม่ได้เป็นคำตอบว่า การกระทำที่นำไปถูกต้องหรือไม่ แต่การกระทำที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับว่า คนๆ นั้น ได้ปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่

2. ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว

ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว ที่พบในรายงานแปซิฟิก กรณียันตระ อมโร พบในขั้นตอนการรายงานข่าว โดยตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 3 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในการที่ ผู้ถูกกล่าวหาพยายามวิงวอนกับผู้ตรวจพิจารณารายการ และผู้ผลิตรายการก่อนที่รายการจะออกอากาศ ความเป็นกลางในการรายงานข่าว และ การจำลองเหตุการณ์; การนำเสนอข้อเท็จจริงที่ หมิ่นเหม่ต่อการชี้นำประเด็น

2.1). ขั้นตอนการรายงานข่าว

กรณีปัญหา : ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว ที่พบในขั้นตอนการรายงานข่าวกรณีต่อมา เป็นประเด็นต่อเนื่องหลังจากมีการออกอากาศรายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริกยันตระต่างแดน ตอนที่ 1 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2538 หลังจากนั้นอีก 5 วันในวันที่ 12 มกราคม 2538 มีจดหมาย จากกองงานเสนาฯ พระอาจารย์ยันตระอมโรเชิญผู้ผลิตรายการร่วมหารือเพื่อหาแนวทางร่วมกันทำ ให้การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นกลาง นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน

“หลังจากตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน ตอนที่ 1 ออกไป พระลูกศิษย์แสดงความไม่พอใจ บอกว่าฝ่ายพระต้องการดูเนื้อหาออกอากาศ อยากมีส่วนเซนเซอร์บ้าง ถ้าฝ่ายพระไม่ อนุญาตทางช่อง 9 ก็ไม่ควรให้ออกอากาศ ทางฝ่ายพระพยายามวิงวอนไปที่ช่อง 9 คุยกับหัวหน้าฝ่าย แต่ไม่ได้พบผู้อำนวยการสมท.พบแต่ฝ่ายตรวจพิจารณารายการ ทางฝ่ายตรวจพิจารณารายการ ช่อง 9 ก็เรียกตัวแทนบริษัทไปหนึ่งคนเพื่อให้ผู้ผลิตชี้แจง ฝ่ายพระบอกว่าเงื่อนไขคือ ออกอากาศ ได้แต่ต้องขอดูเนื้อหารายการทุกตอนก่อนออกอากาศ ถ้าเห็นว่าเหมาะสมก็ให้ส่งเทปที่ช่อง 9 ได้ ถ้า เห็นว่าไม่เหมาะสมก็ออกอากาศไม่ได้ มีข้อสรุปออกมา 4 หรือ 5 ข้อ เช่น ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระ ออกอากาศด้วย ซึ่งเราก็ชี้แจงว่า โดยแนวคิดพยายามตัดบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงออกไป ไซ้พยาน แวดล้อมในสถานที่เกิดเหตุจริง ซึ่งไม่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นคนบอกเล่าเหตุการณ์ แต่ในที่สุดเราก็ ตกลงจะสัมภาษณ์ฝ่ายพระเพิ่มเติมเพื่อตัดปัญหา ต่อมาอีก 2 วันปรากฏว่าฝ่ายพระบุกมาที่บริษัท แปซิฟิกเยอะมาก รวมทั้งทนายความ เพื่อมาให้สัมภาษณ์และขอดูตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน

ตอนที่ 2 ก่อนออกอากาศ เราก็ให้เขาดูเทปดูไปประมาณ 4 รอบ เขาก็ตกใจกับข้อมูลที่เรามี เราไปถึงที่เกิดเหตุได้อย่างไร ทำไมสัมภาษณ์นายแพทย์ที่ท่าลอคให้จับทำไมได้ เขาก็ถามว่าใครเป็นคนให้ข้อมูล ผมบอกว่าไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นแหล่งข่าว แต่ฝ่ายพระและทนายพยายามบังคับให้บอกเพราะถือว่าเป็นการรับข้อมูลฝ่ายเดียว แต่ผมยืนยันไปว่ามีการพูดคุยกับแหล่งข่าวทั้งสองฝ่าย” (รัชชัย กฤติยาภิชาติกุล, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2539)

ประเด็นหลัก : ประเด็นปัญหาหลักที่สืบเนื่องมาจากปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว คือ ความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาหลังมีการนำเสนอเรื่องผ่านสื่อ

ประเด็นวินิจฉัย

2.1.1). ความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาหลังจากมีการนำเสนอเรื่องผ่านสื่อ

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหา โดยเห็นว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่เกินบทบาทหน้าที่ของพระภิกษุ ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายมากขึ้นควรเป็นหน้าที่ของคู่อริโดยตรงชี้แจง

เหตุผล : 1). การเคลื่อนไหวยิ่งทำให้สับสนวุ่นวาย ควรปล่อยให้คู่อริโดยตรงเป็นคนชี้แจงเอง
2). การเคลื่อนไหวเกินบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ เช่น การขอตรวจสอบรายการก่อนออกอากาศ หากพระไม่เห็นด้วยทางสถานีต้องไม่นำออกอากาศ ทั้งที่ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายตรวจฯ ช่อง 9

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาจากหลักขอบเขตการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพ โดยเห็นว่าเคลื่อนไหวเกินขอบเขตเป็นการก้าวท้าวหน้าที่ของฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการมีความเห็นตรงกันว่า ผู้ถูกกล่าวหาสามารถเคลื่อนไหวได้ เป็นการใช้สิทธิเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง
- เหตุผล** : 1). มีสิทธิเคลื่อนไหวได้ แต่ไม่มีสิทธิห้ามการออกอากาศ เพราะถ้าออกอากาศไปแล้วมีการละเมิดหรือหมิ่นประมาทสามารถฟ้องร้องตามกฎหมายได้
2). ผู้ถูกกล่าวหาทำได้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ฝ่ายตน
3). ผู้ถูกกล่าวหาเคลื่อนไหวได้ครบใดที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย เพราะการออกอากาศก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้ว
- เกณฑ์** : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์พิจารณาความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหา จากหลักในการใช้สิทธิปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา โดยเน้นว่ากรอบของกฎหมาย ทั้งแพ่งและอาญาปกป้องสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาอยู่แล้ว

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่า กลุ่มพวกตนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเคลื่อนไหวได้เมื่อถูกสื่อมวลชนกล่าวหาโดยไม่เป็นธรรม
- เหตุผล** : 1). ในฐานะผู้ติดตามเห็นบุคคลที่นับถือถูกกล่าวร้ายป้ายสี ต้องออกมาคัดค้านเป็นการป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนนำเสนอในลักษณะลำเส้นทางจริยธรรม
2). ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการชี้แจงเหตุผล เป็นการเรียกร้องความเป็นธรรมจากสื่อมวลชน
3). ทุกคนมีสิทธิเคลื่อนไหวเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
- เกณฑ์** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาความเหมาะสมในการเคลื่อนไหวจาก หลักในด้านสิทธิเสรีภาพ การให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา โดยยกจรรยาบรรณของสื่อมวลชนขึ้นมาเป็นเหตุผลสร้างความชอบธรรมให้การเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างถูกต้อง

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : นักสื่อสารมวลชนเห็นว่า ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาสามารถแสดงปฏิกิริยาได้ แต่ไม่ควรเคลื่อนไหวก่อนเพื่อยับยั้งการออกอากาศรายการ และคุณสุทธิชัย หยุ่นมีความเห็นเพิ่มเติมว่า รายการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว

เหตุผล : 1).เป็นการใช้สิทธิปกป้องตนเองเพื่อให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวทั้งสองด้าน
2).เป็นการใช้สิทธิเพื่อชี้แจงข้อมูลหลักของข้อกล่าวหา แต่ไม่ควรยับยั้งการออกอากาศ
3).เป็นการใช้สิทธิปกป้องตนเอง เพราะรายการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนพิจารณาความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวก่อนของผู้ถูกกล่าวหา จากหลักการใช้สิทธิเพื่อปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหาโดยการเคลื่อนไหวก่อนนั้นจะมีความชอบธรรมมากขึ้นเมื่อสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวนำเสนอข้อมูลด้านเดียว

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นตรงกันว่า เป็นสิทธิที่ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาจะออกมาเคลื่อนไหวก่อนได้ แต่ต้องเป็นการเคลื่อนไหวที่ชอบธรรม

เหตุผล : 1).การเคลื่อนไหวในทางที่ชอบธรรมย่อมกระทำได้
2).หากคิดว่าเนื้อหารายการไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ควรทำความเข้าใจกับผู้ผลิตและผู้ตรวจรายการก่อน ประชาชนจะได้รับข้อมูลสองด้าน

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการ วินิจฉัยความเหมาะสมในการเคลื่อนไหวก่อนของผู้ถูกกล่าวหาจากหลักการปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา โดยเน้นความชอบธรรมของการเคลื่อนไหว อยู่ที่รูปแบบของการเคลื่อนไหวด้วย

6. กลุ่มนักรการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักรการเมือง เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิออกมาเคลื่อนไหวได้ตามกรอบของกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้วหากได้รับความเสียหายจากการนำเสนอของสื่อมวลชน

เหตุผล : 1). มีสิทธิเคลื่อนไหวในกรอบของกฎหมาย ส่วนการนำเสนอของผู้ผลิตขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของสื่อ เพราะโดยปกติไม่มีใครสั่งสื่อมวลชนได้ ถ้าไม่ต้องการให้เกิดภาพว่า ถูกกดดันให้ต้องทำตาม ควรสร้างรูปแบบรายการที่สมดุล จะเป็นเกราะคุ้มกันให้ตนเอง

2). การชี้แจงตอบโต้เป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนการเคลื่อนไหวระงับการออกอากาศไม่เห็นด้วยเพราะหากได้รับความเสียหายจากการนำเสนอของสื่อมีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่แล้ว

เกณฑ์ : กลุ่มนักรการเมือง วินิจฉัยความเหมาะสมของการเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาจากหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยใช้กรอบของกฎหมายควบคุมทั้งคู่ตกเป็นข่าว และสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว
 ในประเด็น ความเหมาะสมในการเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาหลังมีการ
 นำเสนอเรื่องผ่านสื่อ

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการเคลื่อนไหว ของผู้ถูกกล่าวหา หลังมีการนำ เสนอผ่านสื่อ	-กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา	1.เสรีภาพในการ แสดงออก 2. การให้ความ เป็นธรรมกับผู้ถูก กล่าวหา เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม -สื่อมวลชนไม่มี จรรยาบรรณ	-ผู้ผลิตรายการ	1.เคลื่อนไหวเกิน ขอบเขตเสรีภาพ ก้าวก้าวฝ่ายตรวจฯ
	แบบมีเงื่อนไข -กลุ่มผู้ตรวจ -นักสื่อสารมวลชน -นักวิชาการ -นักการเมือง	1.การใช้สิทธิปก ป้องตนเองของผู้ ถูกกล่าวหา 2.ต้องอยู่ในกรอบ ของกฎหมาย		

ข้อสรุป ; ในประเด็นความเหมาะสมในการที่ผู้ถูกกล่าวหาพยายามวิงวอนกับผู้ผลิตรายการและ
 ผู้ตรวจก่อนที่รายการจะออกอากาศ กลุ่มที่เห็นว่าเป็นสิทธิที่ทำได้ คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ
 นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมือง และกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา โดย 4 กลุ่มแรก
 ใช้เกณฑ์แบบมีเงื่อนไข คือ 1).การใช้สิทธิปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา 2).การ
 เคลื่อนไหวต้องอยู่ในกรอบกฎหมาย ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายอยู่แล้วคือ
 กฎหมายหมิ่นประมาท
 ส่วนกลุ่มผู้ถูกกล่าวหาในฐานะผู้เสียหาย ใช้เกณฑ์ตัดสินต่างจาก 4 กลุ่มแรก คือ 1).
 เสรีภาพในการแสดงออก 2).การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา โดยมีเหตุผล
 สร้างความชอบธรรมให้กับการวิงวอนของกลุ่มตน คือสื่อมวลชนไม่มีจรรยาบรรณ

สำหรับผู้ที่เห็นว่า การวิ่งเต้นของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม มีกลุ่มเดียวคือกลุ่มผู้ผลิตรายการ โดยมีเหตุผลคือ เป็นการเคลื่อนไหวที่เกิดขอบเขตเสรีภาพ เป็นการก้าวข้ามหน้าที่ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ การวินิจฉัยของกลุ่มผู้ผลิตรายการมีระบบการตัดสินใจอย่างไร สามารถอธิบายได้โดยใช้ Potter Box

มติที่ 1 สถานการณ์ที่เกิดขึ้นคือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาไม่พอใจการออกอากาศรายการ แล้วพยายามวิ่งเต้นกับผู้ตรวจ และผู้ผลิตรายการให้ระงับการออกอากาศ ขณะที่ผู้ผลิตรายการเห็นว่าเป็นการทำหน้าที่รายงานข่าวตามปกติของสื่อมวลชน

มติที่ 2 ถ้านิยมในสังคมมีทั้งฝ่ายที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่า การวิ่งเต้นเป็นการก้าวข้ามหน้าที่ของฝ่ายตรวจและผู้ผลิต ซึ่งมีผลโดยตรงต่อผู้ผลิต คือ ฝ่ายตรวจพิจารณารายการอาจสั่งระงับการออกอากาศรายการ

มติที่ 3 หลักการที่นำมาประกอบการให้เหตุผล คือ ฝ่ายผู้ผลิตยกหลักการที่ว่า สื่อมวลชนต้องมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร โดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลหรือการกดขี่ของกลุ่มใด ขณะที่ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหายกหลักการว่า สื่อมวลชนต้องมีความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่า สื่อมวลชนเข้าข้างฝ่ายผู้กล่าวหา)

มติที่ 4 รายงานแปซิฟิกเลือกที่จะภักดีต่อสาธารณะ ไม่ต้องการให้การเคลื่อนไหววิ่งเต้น มีผลไปถึงการตัดสินใจของผู้ตรวจพิจารณารายการที่อาจจะระงับการออกอากาศทำให้ผู้ชมไม่ได้รับรู้ข่าวสาร ขณะที่อีก 5 กลุ่มเลือกที่จะอยู่ข้างผู้ถูกกล่าวหา เมื่อยังไม่มีความจริงของหลักฐานก็ถือว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีปัญหา ; หลังจากรายงานแปซิฟิกนำเสนอตามรอยจาริกยันตระต่างแดน 2 ผ่านไปปรากฏว่าได้ปลุกกระแสความสนใจของสาธารณชนขึ้นมาอีกครั้ง เพราะเรื่องได้เงียบหายไปเมื่อปลายปี 2537 เนื่องจากไม่มีข้อมูลหลักฐานใหม่มาแนะนำเสนอผ่านสื่อ ระหว่างที่แปซิฟิกนำเสนอหลักฐานข้อมูลใหม่ก็ได้รับความร่วมมือจากนางจันทิมา คู่กรณีของยันตระมากขึ้น โดยวันที่ 19 มกราคม 2538 นางจันทิมาให้สัมภาษณ์โดยบันทึกเทปโทรทัศน์ไว้เป็นหลักฐาน เปิดเผยความสัมพันธ์กับยันตระอย่างละเอียด ก่อนการให้สัมภาษณ์นางจันทิมาได้ให้ทีมงานแปซิฟิกเซ็นชื่อในสัญญาที่ให้ทนายความร่างขึ้น โดยระบุว่า ห้ามนำเทปออกเผยแพร่จนกว่าจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากนางจันทิมา

หลังจากนั้นวันที่ 30 มกราคม 2538 นางจันทิมา มีจดหมายเป็นลายลักษณ์อักษร อนุญาตให้ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล เผยแพร่เทปวันนี้ได้ รายงานแปซิฟิกจึงนำเสนอเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2538 ไซ้ชื่อตอนว่า “คำสารภาพของจันทิมา” ทางช่อง 9 อนุมัติเป็นกรณีพิเศษเพิ่มเวลาออกอากาศจากเดิม 30 นาที เป็น 2 ชั่วโมง

เนื้อหาของรายการเป็นการสัมภาษณ์นางจันทิมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับพระยันตระ ตั้งแต่ปี 2527 จนถึงปี 2537 ในตอนท้ายรายการมีการสรุปความเคลื่อนไหวของยันตระในรอบสัปดาห์ โดยยันตระยังคงปฏิเสธที่จะให้สัมภาษณ์ใดๆ

ประเด็นถกเถียง ; สิ่งที่เป็นประเด็นถกเถียงโดยเฉพาะกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา ก็คือ เรื่องความเป็นกลางในการรายงานข่าว เพราะเป็นการให้โอกาสผู้กล่าวหาได้พูดอย่างเต็มที่โดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา

ประเด็นวินิจฉัย

2.1.2). ความเป็นกลางในการรายงานข่าว

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่ากรณีนี้ความเป็นกลางในการรายงานข่าวอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง แต่เมื่อได้รับการปฏิเสธการให้คู่กรณีอีกฝ่ายชี้แจงก็ไม่ถือว่าขาดความเป็นกลาง โดยคุณสมเกียรติ อ่อนวิมล มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ความเป็นกลาง

ในการรายงานข่าวต้องดูในภาพรวม จะดูเฉพาะตอนไม่ได้ เพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องกับควย

- เหตุผล** :
- 1). มีความพยายามที่จะให้ผู้กล่าวหาชี้แจง แต่ได้รับการปฏิเสธแสดงให้เห็นว่าสื่อได้พยายามให้โอกาสชี้แจงเต็มที่แล้ว
 - 2). ทางรายการได้พยายามให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแต่ได้รับการปฏิเสธ จึงได้ให้ผู้กล่าวหาชี้แจง หลังจากถูกโจมตีผ่านสื่อเช่นกัน โดยได้สรุปความเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาไว้ตอนท้ายรายการด้วย
 - 3). การพิจารณาถึงความเป็นกลางต้องดูในภาพรวม เพราะรายการมีข้อจำกัดด้านเวลาในการนำเสนอ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าวจากความพยายามเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง ถ้าพยายามเต็มที่แล้วก็มีความชอบธรรมเพียงพอที่จะให้โอกาสกับผู้กล่าวหาบ้าง และยกข้อจำกัดด้านเวลาในการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์มาพิจารณาประกอบความเป็นกลางในการรายงานข่าวด้วย

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจตรวจสอบ 9 ซึ่งเป็นผู้ตรวจพิจารณารายการ มองว่าไม่ได้ขาดความเป็นกลาง เพราะซื้อตอนชัดเจนอยู่แล้ว เป็นคำสารภาพฝ่ายผู้กล่าวหา ส่วนกลุ่มผู้ตรวจ 5 เห็นว่า ต้องดูเนื้อหาในเทปโดยละเอียดข้อความใดที่ชักจูงหรือไม่เป็นธรรมควรตัดออก

เหตุผล :

- 1). การที่นางจันทิมา ออกมาเปิดเผยความจริงก็เท่ากันประจានตนเองอยู่แล้ว
- 2). ซื้อตอนบอกอยู่แล้ว การออกมาพูดฝ่ายเดียวเป็นเรื่องธรรมดา ถึงตอนนี้ผู้ชมอยากทราบความจริงที่เสนอมาดังเดี๋ยวน่าเชื่อถือเพียงใดและตัวผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะแก้ข้อกล่าวหาไม่ถือว่าขาดความเป็นกลาง

ไม่เห็นด้วย 3). ต้องดูเนื้อหาในเทป ถ้ามีข้อความใดชี้หน้า ไม่เป็นธรรม ควรตัดออกเพราะถือว่าคดียังไม่สิ้นสุด

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจมีเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นกลางในการรายงานข่าวต่างกัน กลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 อาศัยหลักการสนองสิทธิที่จะรู้ และการกล้าเปิดเผยตัวของผู้เสียหาย (กรณีนี้เป็นผู้หญิง และผู้ตรวจก็เป็นผู้หญิง) ส่วนกลุ่มผู้ตรวจช่อง 5 ยึดหลักการให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา เมื่อยังไม่มี การตัดสินพิพากษายังถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่าเป็นการนำเสนอที่ขาดความเป็นกลาง เพราะไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

เหตุผล : 1). เป็นการนำเสนอคำให้การของผู้กล่าวหาเพียงฝ่ายเดียว ถึงแม้ตอนท้ายจะมีสรุปความเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาแต่ให้น้ำหนักไม่เท่ากัน
2). ผู้ผลิตรายการควรให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงในรายการด้วย

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าวจาก หลักการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และให้ความสำคัญกับการวางน้ำหนัก เรื่องในรายการแต่ละตอนโดยจะพิจารณาความเป็นกลางจากความเท่าเทียมในการนำเสนอ มีแนวโน้มว่าจะไม่ดูรายการในภาพรวม

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชน วินิจฉัยความเป็นกลางจากการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาแจงต่อคู่กรณีตัวจริง แต่หากผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธไม่ถือว่า การนำเสนอขาดความเป็นกลาง

เหตุผล : 1). ถ้าเปิดโอกาสแล้วผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช้สิทธิ ก็ไม่ถือว่าขาดความเป็นกลาง ไม่เช่นนั้นสื่อมวลชนจะนำเสนออะไรไม่ได้
2). กรณีนี้สื่อมวลชนไม่มีทางเลือก เมื่อผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธจึงนำเสนอฝ่ายคู่กรณีอย่างเดียว
3). การให้เจ้าทุกข์ตัวจริงเปิดเผยเรื่องราวทั้งหมดด้วยตนเองเป็นการนำเสนอที่ไม่ขาดความเป็นกลาง

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนพิจารณาความเป็นกลางในการรายงานข่าวจากการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง การทำหน้าที่รายงานข่าวของสื่อมวลชนเพื่อสนองสิทธิที่จะรู้ โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงแหล่งข่าวแรกเพื่อความถูกต้องของข้อมูล

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่า กรณีนี้ความเป็นกลางอยู่ที่การพยายามเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่หากผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ ไม่ถือว่าเป็นการนำเสนอที่ขาดความเป็นกลาง

เหตุผล : 1). ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ ทางราชการจึงนำเสนอข้อมูลของคู่กรณีฝ่ายเดียว อยู่ในวิสัยที่ยอมรับได้ เพราะไม่ได้มีเจตนาบิดเบือน
2). กรณีนี้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องการที่จะโต้แย้งเอง

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าวจากการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกเป็นข่าวชี้แจง

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองเห็นว่ากรณีนี้วินิจฉัยยาก เพราะสื่อมวลชนเองก็มีข้อสรุปของการนำเสนอแล้ว แต่กรณีนี้มีเหตุผลพิเศษเรื่องการกำจัดอักษะทางศาสนาอธิบายได้ และเห็นว่าความเป็นกลางในการนำเสนอไม่ได้ อยู่การนำเสนอฝ่ายมาตอบโต้กันทุกครั้ง

เหตุผล : 1). ผู้ดำเนินรายการมีข้อสรุปอยู่แล้ว กำลังพิสูจน์สมมติฐาน เป็นเรื่องหมิ่นเหม่มากที่จะตัดสินว่าขาดความเป็นกลางหรือไม่ เพราะต้องพิสูจน์ข้อกล่าวหาโดยให้ความสำคัญเป็นธรรมกับสองฝ่าย แต่กรณีนี้อาจมีข้อยกเว้นที่เป็นพระมีชื่อเสียงมาก แล้วถูกขอล่าหารุนแรงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ไม่เพียงแต่รายงานข้อเท็จจริง แต่ยังคงกำจัดอักษะจากวงการศาสนา
2). ไม่ถือว่าเป็นการรายงานข่าวด้านเดียว เพราะการนำเสนอทางโทรทัศน์มีความเป็นกลางไม่ได้อยู่ที่การนำเสนอทุกครั้งต้องมีคู่กรณีสองฝ่ายมาตอบโต้กัน ต้องดูในภาพรวมของการทำสารคดีเชิงสืบสวนเรื่องยาว

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าว จากการดูในภาพรวมของการนำเสนอว่าได้วางน้ำหนักระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาสมดุทธ์หรือไม่ และอธิบายความชอบธรรมที่จะมาหักล้างข้อสงสัยเรื่องความเป็นกลางในการรายงานข่าวจากการทำหน้าที่พิเศษของสื่อมวลชน คือการกำจัดอคติหรือออกจากวงการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว
 ในประเด็น ความเป็นกลางในการรายงานข่าว

ประเด็นวินิจฉัย	เป็นกลาง		ไม่เป็นกลาง	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเป็นกลางในการรายงานข่าว	-ผู้ผลิตรายการ -นักวิชาการ -นักสื่อสารมวลชน	1.การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง 2.การสนองสิทธิที่จะรู้ 3.การเข้าถึงแหล่งข่าวแรก เหตุผลสร้างความชอบธรรม พยายามติดต่อสัมภาษณ์แล้วผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ	-ผู้ถูกกล่าวหา	1.ความเป็นกลางเกิดจากความเท่าเทียมในการนำเสนอ 2.การวางน้ำหนักเรื่องไม่เท่ากัน 3.ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายชี้แจง
	แบบมีเงื่อนไข -กลุ่มผู้ตรวจฯ	1.การกล้าเปิดเผยตัวของผู้เสียหายฝ่ายหญิง 2.ต้องดูแลหาแต่ ละ ต อ น อย่างละเอียด		
	-กลุ่มนักการเมือง	1.ดูการวางน้ำหนักในภาพรวม เหตุผลสร้างความชอบธรรม สื่อทำหน้าที่พิเศษกำจัดอัสซี		

ข้อสรุป

: กลุ่มที่เห็นว่ารายงานแปซิฟิก ตอนสัมภาษณ์พิเศษจันทิมา มีความเป็นกลางในการรายงานข่าว คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน กลุ่มผู้ตรวจ และกลุ่มนักการเมือง โดยเกณฑ์ที่คน 3 กลุ่มแรกใช้ คือ 1).การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง 2).การสนองสิทธิที่จะรู้ 3).การเข้าถึงแหล่งข่าวแรก โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ได้พยายามติดต่อสัมภาษณ์ผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่ปฏิเสธที่จะให้สัมภาษณ์

ส่วนกลุ่มผู้ตรวจฯ ใช้เกณฑ์ตัดสินความเป็นกลางในการรายงานข่าวต่างจาก 4 กลุ่มแรกโดยตัดสินแบบมีเงื่อนไข คือ 1).การกล้าเปิดเผยตัวของผู้เสียหายฝ่ายหญิง 2).การดูเนื้อหาแต่ละตอนอย่างละเอียด สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ตรวจจากช่อง 9 ทั้งสองคนเป็นผู้หญิง จึงมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้หญิงเหมือนกัน (นางจันทิมา) ที่กล้าออกมาเปิดเผยความสัมพันธ์กับพระยัษฐะ ทั้งๆที่คำนิยมในเรื่องเพศของผู้หญิงในสังคมไทยเป็นสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผย

กลุ่มนักการเมืองใช้เกณฑ์ตัดสินความเป็นกลางต่างจาก 4 กลุ่มที่กล่าวมา คือ มองความเป็นกลางแบบ “ภววิสัย” ควบรวมของเนื้อหาว่ารายงานข่าวได้ธรรมดาครบถ้วนหรือไม่ กลุ่มนักการเมืองไม่ปฏิเสธความจริงที่ว่า นักข่าวทุกคนไม่อาจปราศจากอคติได้โดยสิ้นเชิง นักข่าวต้องมีส่วนในการสร้าง หรือมีความคิดริเริ่มในการนำเสนอแง่มุมใหม่มาเสนอ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบความได้ดุลภาพ/ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ นักการเมืองได้ยกเหตุผลสร้างความชอบธรรมให้กับสื่อมวลชน คือหน้าที่ในการกำจัดอวิชชาในพุทธศาสนา แสดงให้เห็นว่าจากข้อมูลหลักฐานที่นำเสนออย่างต่อเนื่อง นักการเมืองได้เริ่มวินิจฉัยผู้ถูกกล่าวหาแล้ว

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่า รายงานแปซิฟิกไม่มีความเป็นกลาง มีเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เกณฑ์ที่ใช้คือ 1).ความเป็นกลางเกิดจากความเท่าเทียมในการนำเสนอ 2).การวางน้ำหนักไม่เท่ากัน 3).ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ตกเสียหายชี้แจง

“ความเป็นกลาง” ในมุมมองของผู้ถูกกล่าวหา ค่อนข้างแตกต่างกับกลุ่มอื่น ผู้ถูกกล่าวหาในฐานะผู้เสียหาย จะมองในนัยยะเชิงคณิตศาสตร์ เมื่อให้ฝ่ายโจทก์ออกอากาศ 1 คน ก็ต้องให้ฝ่ายจำเลยออกอากาศด้วย โดยให้สองฝ่ายพูดในเวลาเท่าๆกัน แต่ความเป็นกลางในลักษณะนี้ระหว่างคน 2 คนอาจมีความเห็นไม่ตรงกัน เพราะเป็นความเป็นกลางที่ขึ้นอยู่กับ “เจ้าตัว” เป็นหลัก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เป็นกลางแบบเข้าข้างตัวเอง”

กรณีปัญหา : ปัญหาความเป็นกลางในขั้นตอนการรายงานข่าวอีกกรณีหนึ่งที่พบในการทำรายงานสืบสวน ก็คือ ปัญหาในนำเสนอโดยการจำลองเหตุการณ์ ใช้กล้องโทรทัศน์แทนสายตาคณดุ รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดนตอนที่ 3 จำลองเหตุการณ์บนดาวฟ้าเรือไวคิงจากสวีเดนไปฟินแลนด์ ตามบันทึกของนางแก้วตา หม่อมจินดาที่กราบทูลต่อสมเด็จพระสังฆราช นางแก้วตาบรรยายเหตุการณ์บนดาวฟ้าเรือไวคิงอย่างละเอียดโดยระบุว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกับยันตระในเวลาประมาณ 2 นาฬิกาเศษ ทีมงานได้ถ่ายทำตามบันทึกของนางแก้วตา พร้อมทั้งจำลองเหตุการณ์ในคืนวันเกิดเหตุอย่างละเอียด ตั้งแต่การนัดพบกันบนดาวฟ้า แล้วตามไปถ่ายทำยังโต๊ะเก้าอี้ที่อยู่ในมุมลับตามบนดาวฟ้าเรือ ที่นางแก้วตาระบุว่า มีความสัมพันธ์กับยันตระ

ประเด็นถกเถียง ; ประเด็นถกเถียงก็คือการจำลองเหตุการณ์บันทึกของหนึ่งในผู้กล่าวหา มีลักษณะการชี้หน้าหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

2.1.4). การจำลองเหตุการณ์ : การนำเสนอข้อเท็จจริงที่หมิ่นเหม่ต่อการชี้หน้าประเด็น

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ชมรายการ แต่ในฐานะผู้ผลิตได้ย้ำในรายการว่าเป็นการจำลองเหตุการณ์ตามบันทึกของคู่กรณีคนหนึ่งไม่ได้มีจุดประสงค์ให้คล้อยตามโดยคุณสมเกียรติยอมรับว่า การจำลองเหตุการณ์อาจมีส่วนชี้นำอารมณ์ เพราะเป็นการสร้างสถานการณ์ซ้ำขึ้นมาอีกครั้ง

เหตุผล ; 1). พยายามจำลองเหตุการณ์ตามบันทึกที่นำเสนอ ให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินใจว่า ข้อมูลที่นำเสนอมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
2). การจำลองเหตุการณ์อาจชี้นำอารมณ์ แต่ไม่ได้เกิดจากการบิดเบือนด้วยดนตรีหรือภาพ เพราะเป็นการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้นอีกครั้งตามข้อมูลและคำบอกเล่าของผู้อยู่ในเหตุการณ์

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการใช้หลักการให้ผู้ชมเป็นผู้วินิจฉัยว่าการนำเสนอของผู้ผลิตรายการมีการชี้แนะหรือไม่ โดยผู้ผลิตรายการบางคนยอมรับว่าการจำลองเหตุการณ์มีส่วนชี้นำอารมณ์

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า การจำลองเหตุการณ์มีลักษณะชี้นำโดยกลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 ตั้งข้อสังเกตว่า บางเหตุการณ์ไม่น่าเป็นไปได้

เหตุผล : 1). ชี้นำแน่นอน และมีเหตุการณ์บางเหตุการณ์ไม่น่าเป็นไปได้ เช่นการนัดพบกันบนคาเฟ่ แล้วมีความสัมพันธ์ในที่แคบๆ
2). เป็นวิธีการเรียกร่องความสนใจได้ แต่ต้องระวังในการนำเสนอว่าจะมีส่วนชี้นำ
3). มีลักษณะชี้นำ เพราะผู้ผลิตต้องพยายามหาข้อมูลหลักฐานมาประกอบเพื่อให้การนำเสนอมีน้ำหนัก

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ วินิจฉัยว่าการนำเสนอมีลักษณะชี้นำ โดยมองจากรูปแบบการใช้กล้องจำลองเหตุการณ์ การหาหลักฐานมาสนับสนุนเพื่อให้การนำเสนอมีน้ำหนัก และพิจารณาจากความน่าจะเป็นของเหตุการณ์

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เห็นว่า การนำเสนอมีลักษณะชี้นำจึงใจให้ผู้ชมเกิดความเสื่อมศรัทธาต่อผู้ถูกกล่าวหาเกินไป โดยเฉพาะการจำลองเหตุการณ์นำเสนอจากข้อมูลจากพยานบุคคลเท่านั้น

เหตุผล : 1). เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านไปนานมาก จนไม่มีใครยืนยันข้อเท็จจริงได้ มีเพียงคำบอกเล่าจากพยานบุคคล ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจริงหรือเท็จ
2). เป็นการจงใจกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาจนเกินปกติ เป็นการชี้แนะให้ประชาชนไขว่เขวและเสื่อมศรัทธาต่อศาสนา

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยว่าการนำเสนอของผู้ผลิตรายการมีลักษณะชี้้นำจากการอ้างถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอ และแสดงความสงสัยในเจตนาการนำเสนอของผู้ผลิตรายการ

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : นักสื่อสารมวลชนมีความเห็นต่างกัน คุณสุทธิชัย หยุน และคุณเทพชัย หย่อง เห็นว่าการนำเสนอโดยจำลองเหตุการณ์มีลักษณะชี้้นำ แต่คุณสมหมาย ปาโรจน์ดี เห็นว่าไม่เป็นการชี้้นำ

เหตุผล ชี้นำ : 1). การจำลองเหตุการณ์เป็นการนำเสนอให้ผู้ชมคล้อยตามผู้ผลิตรายการว่าเหตุการณ์ตามข้อกล่าวหาเกิดขึ้นจริง

2). เป็นการนำเสนอตามคำบอกเล่าของคนคนเดียว ไม่ควรทำรายการอย่างละเอียดทุกขั้นตอน

ไม่ชี้นำ 3). ผู้ผลิตรายการนำเสนอตามขั้นตอนของผู้กล่าวหาไม่ได้เขียนบทขึ้นมาจากปัญหาอยู่ที่ทำอย่างไรให้อีกฝ่ายได้ใช้สิทธิตอบโต้ห้กลับ

เกณฑ์ : การที่นักสื่อสารมวลชน วินิจฉัยเรื่องการชี้นำต่างกันเนื่องจากใช้เกณฑ์ตัดสินต่างกัน คุณสุทธิชัยกับคุณเทพชัยเลือกที่จะปกป้องสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายเดียว ขณะที่คุณสมหมายพยายามประนีประนอม ด้วยการหาทางออกกว่าควรเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาใช้สิทธิตอบโต้ห้กลับ

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นต่างกัน ผู้ที่เห็นว่าไม่ชี้นำ (อ.ณรงค์) ให้เหตุผลว่า สิ่งที่นำเสนอขึ้นอยู่กับวิจรณ์ญาณของผู้ชมว่าจะเชื่อหรือไม่ส่วนผู้ที่ไม่ตัดสินชี้ขาดว่าชี้นำ (อ.พรพิมล) ให้เหตุผลว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดกับบุคคลสาธารณะที่ต้องถูกตรวจสอบ และเห็นว่ารูปแบบการนำเสนอเสี่ยงต่อการรายงานข่าวด้านเดียว

เหตุผล ไม่ชี้นำ : 1). ประชาชนมีวิจรณ์ญาณที่จะเชื่อหรือคล้อยตาม หรือไม่เห็นด้วยถ้าเนื้อหาขาดความน่าเชื่อถือ

ชี้แนะ 2). ตัดสินเด็ดขาดไม่ได้ว่าชี้แนะ เพราะกรณีเกิดขึ้นกับบุคคลสาธารณะต้องได้รับการตรวจสอบ แต่รูปแบบและวิธีการนำเสนออาจขาดความเป็นกลางได้ ถ้าไม่มีฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

เกณฑ์ ; กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยเรื่องการชี้แนะ โดยให้อยู่ในวิจาร์ณญาณของผู้ชมแต่การชี้แนะของสื่อมวลชน สามารถสร้างความชอบธรรมได้ด้วยการเป็นบุคคลสาธารณะที่ต้องได้รับการตรวจสอบ

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย ; นักการเมืองวินิจฉัย ประเด็นการชี้แนะต่างกัน คุณธรรมพล สรรสุชาติ เปรียบเทียบว่าการทำข่าว สารคดีเชิงสืบสวนต่างกัน สารคดีเชิงสืบสวนมีลักษณะเป็น Fiction มากกว่า การชี้แนะหรือไม่อยู่ที่ผู้ชมตัดสินส่วนนักการเมืองอีกท่าน คุณอลงกรณ์ พลบุตร เห็นว่า ผู้ผลิตมีข้อสรุปอยู่แล้วจึงหาหลักฐานมาสนับสนุน

เหตุผล ไม่ชี้แนะ : 1). ไม่เป็นการชี้แนะ เป็นลักษณะการนำเสนอปกติของสารคดีเชิงสืบสวน ที่รูปแบบการนำเสนอต่างจากข่าวที่เสนอแต่ข้อเท็จจริง การตัดสินว่าชี้แนะหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิจาร์ณญาณของผู้ชม

ชี้แนะ 2). การนำเสนอเป็นการชี้แนะโน้มน้าวโดยผู้ผลิตมีข้อสรุปอยู่แล้ว การนำเสนอโดยเฉพาะช่วงหลังจึงมีลักษณะชี้แนะความเห็น ด้วยการโยงข้อเท็จจริงให้เชื่อมโยงก่อให้เกิดการตัดสินใจที่โน้มเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง

เกณฑ์ ; นักการเมืองที่วินิจฉัยว่า การจำลองเหตุการณ์ไม่ชี้แนะ อาศัยหลักข้อแตกต่างระหว่างข่าว กับสารคดีเชิงสืบสวน แล้วให้ผู้ชมใช้วิจาร์ณญาณตัดสินเอง ส่วนผู้ที่เห็นว่าชี้แนะพิจารณาจาก การนำเสนอของผู้ผลิตรายการที่มีข้อสรุปอยู่แล้ว พยายามเชื่อมโยงหลักฐานให้เห็นภาพ

ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว
ในประเด็น การจำลองเหตุการณ์; การนำเสนอข้อเท็จจริงที่หมิ่นหม่มต่อการ
ชี้นำประเด็น

ประเด็นวินิจฉัย	ชี้นำ		ไม่ชี้นำ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การจำลองเหตุการณ์; การนำเสนอข้อเท็จจริงที่หมิ่นหม่มต่อการชี้นำประเด็น	ผู้ตรวจฯ ผู้ถูกกล่าวหา	1.รูปแบบการใช้ กลองแทนสายดา มีลักษณะชี้นำ 2. หาหลักฐานมา เชื่อมโยงให้ดูน่า เชื่อถือ 3. เจตนาการนำ เสนอของผู้ผลิต	-ผู้ผลิตรายการ -นักการเมือง -นักวิชาการ	1.ให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม ผู้ถูกกล่าวหาเป็น บุคคลสาธารณะ
	*ผู้ผลิตรายการ	1.การจำลองเหตุการณ์ชี้นำอารมณ์	แบบมีเงื่อนไข นักสื่อสารมวลชน	1.ถ้าเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นว่าการจำลองเหตุการณ์มีลักษณะการชี้นำ คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ กลุ่มผู้ตกเป็นข่าว และกลุ่มผู้ผลิตรายการบางคน คือ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล โดยเกณฑ์ที่คนสองกลุ่มแรกใช้ คือ 1).รูปแบบการใช้กลองแทนสายดาคนคนมีลักษณะชี้นำ 2).มีการหาหลักฐานมาเชื่อมโยงให้ดูน่าเชื่อถือ 3).ไม่แน่ใจในเจตนาการนำเสนอของผู้ผลิต

ส่วนผู้ผลิตรายการ คือดร.สมเกียรติ ยอมรับว่าการใช้กลองแทนสายดาคนคนมีส่วนในการชี้นำอารมณ์โดยชี้แจงว่า “ การนำเสนอด้วยวิธีจำลองเหตุการณ์ได้รับอิทธิพลจากความสำเร็จครั้งแรกเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ในข่าวสั้นๆของช่อง 9 กรณียิงตัวตายของ ดร.ดำรง ลัทธพิพัฒน์ ประทับใจมาก ตั้งใจว่าถ้าทำรายงานพิเศษเป็นลักษณะสืบสวนจะใช้วิธีการนี้ วิธีการทำให้ตื่นเต้นไปสถานที่จริงมา แล้วจำลองเหตุการณ์โดยไม่มีการแสดง คือไม่ได้เสแสร้ง แต่ใช้บรรยากาศจริง เวลาจริง เดินเรื่องใช้กลองตามเจอใครแล้วสัมภาษณ์ เพราะเราไม่มีตัวแสดง”

“การจำลองเหตุการณ์เป็นการ Recreate สถานการณ์ อาจชี้นำอารมณ์มันทำให้เกิดอารมณ์ร่วม แต่ไม่ได้เกิดจากการบิดเบือนด้วยดนตรีหรือภาพ คนดูพอใจได้รับรู้ข้อมูลถูกต้องตามคำบอกเล่าโดยมีการตีความเป็นภาพ” (สมเกียรติ อ่อนวิมล , สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2540)

สำหรับผู้ที่เห็นว่าการจำลองเหตุการณ์ไม่ชี้นำ คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักการเมือง นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน โดยเกณฑ์ที่ใช้คือ 1). ให้ผู้ชมเป็นผู้ใช้วิจารณญาณตัดสินใจ 2). ถ้าเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสดูชี้แจง โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ ในประเด็นผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ ทำให้ภาพ-เรื่องราว ของยันตระอยู่ในความสนใจของสาธารณชนไปโดยปริยาย การใช้ชีวิตประจำวันบางเรื่องของบุคคลสาธารณะ สามารถถูกนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น กรณีการจำลองเหตุการณ์ได้ โดยไม่ต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น เพราะถือว่ากิจกรรมของบุคคลนั้นสาธารณชนมีความสนใจโดยชอบธรรมได้

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำอธิบายข้างต้นของผู้ผลิตรายการตรงกันข้ามกับมุมมองของผู้ถูกกล่าวหาและผู้ตรวจฯ ที่วินิจฉัยว่า การไขข่าวของสื่อมวลชนเป็นการพยายามกลั่นกรองเรื่องราว หรือสร้างนิยายออกมาในรูปการเขียนข่าวแบบนาฏกรรม (Dramatic news) แม้ไม่มีการสร้างเป็นละคร แต่ผู้ตรวจก็มองในแง่ความเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องในความคิดฐานหมิ่นประมาท

3. ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

การพยายามเป็นนักข่าวหรือช่างภาพที่ตีกลายเป็นเรื่องที่ละเมิดต่อสิทธิในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นได้เสมอ เพราะเรื่องความเป็นส่วนตัวนั้นเกิดจากความขัดแย้งระหว่างสิทธิสองชนิดอยู่ตลอดเวลา คือ สิทธิในการแสวงหาข่าวสาร หรือสิทธิในการรับรู้ กับสิทธิในชีวิตส่วนตัวของปัจเจกบุคคล สิทธิทั้งสองอย่างนี้ต่างมีความสำคัญด้วยกันทั้งคู่ ขึ้นอยู่กับว่าเมื่อใดสิทธิไหนจะสำคัญกว่ากัน ซึ่งหาความแน่นอนคงที่ไม่ได้ แล้วแต่สถานการณ์และเวลา (กฤตยชญ์ สิริเขต , 2532 : 412 อ้างถึงใน ศรีลักษณ์ ศิลปี , 2539 : 18)

รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระ อมโร มีปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ในขั้นตอนการเจาะข่าว แล้วตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 2 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลอย่างละเอียด

3.1. ขั้นตอนการเจาะข่าว

กรณีปัญหา ; ปัญหาความหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในขั้นตอนการเจาะข่าวเกิดขึ้นในช่วงการตั้งคำถาม ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้กล่าวหา หรือฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา คำถามที่ถามส่วนใหญ่เป็นการถามตามข้อกล่าวหาที่มีเพื่อให้คู่กรณีสองฝ่ายได้ชี้แจง

กรณีปัญหาแรกเกิดขึ้นเมื่อ ดร.สมเกียรติสัมภาษณ์พิเศษยันตระ เพื่อให้ชี้แจงกรณีบันทึกลับของหม่อมคุณหญิง บริพัตร การสัมภาษณ์ใช้คำถามจากข้อกล่าวหาของหม่อมคุณหญิงแล้วให้ยันตระชี้แจงไปที่ละเรื่อง เช่น การไล่เตะหม่อมคุณหญิง การไปพบนางเทียมจันทร์ในห้องชาน้ำในเวลากลางคืน และการตั้งครรภ์ของนางจันทิมา ในตอนหนึ่งของการสัมภาษณ์ ดร.สมเกียรติได้สอบถามในประเด็นความรู้สึกต่อผู้หญิง รวมทั้งประสบการณ์ทางเพศก่อนบวช ในตอนหนึ่งยันตระได้กล่าวถึงการพิสูจน์ความจริงว่า “เป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์” โดยบอกว่า ได้พิสูจน์ด้วยการเปิดสภงให้พระเณรดูแล้วว่าความจริงเป็นอย่างไร

ประเด็นวินิจฉัย ; ประเด็นวินิจฉัย ก็คือ ผู้สัมภาษณ์ควรตั้งคำถามในลักษณะนี้หรือไม่

3.1.1). ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่า ต้องการทราบทัศนคติของผู้ถูกกล่าวหา ในกรณีนี้คือเรื่องการประพฤติพรหมจรรย์ว่าเป็นอย่างไร โดยคุณสมเกียรติซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ชี้แจงว่า ต้องการสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ไม่ต้องการสื่อความหมายหยาบคาย

- เหตุผล** : 1). เพื่อให้ข้อมูลมีความรอบด้าน ตามความอยากรู้ข้อมูลของประชาชนและต้องการทราบทัศนคติของผู้ถูกกล่าวหาต่อประเด็นเรื่องการประพฤติพรหมจรรย์
2). ต้องการสื่ออุปนิสัยใจคอของผู้ถูกกล่าวหา ขณะที่เป็นสงฆ์ที่คนทั่วไปเลื่อมใสศุขุม เยือกเย็น แต่การแสดงออกเรื่องเพศ น่าจะสื่ออุปนิสัยใจค่อออกมาได้บ้าง
- เกณฑ์** : กลุ่มผู้ผลิตรายการอธิบายเหตุผลของการตั้งคำถามที่อาจหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากจากหลักการสนองสิทธิที่จะรู้ ความครบถ้วนรอบด้านของข้อมูล โดยอธิบายการตั้งคำถามเชิงรุกด้วยวัตถุประสงค์ที่ตรงความต้องการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ สื่ออุปนิสัยใจคอของผู้สัมภาษณ์ไม่ต้องการให้เกิดความหยาบคาย

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : ในประเด็นนี้กลุ่มผู้ตรวจมีความเห็นแตกต่างกัน กลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 เห็นว่าไม่จำเป็นต้องตั้งคำถามเจาะลึกมาก เพราะมีหลักฐานอื่นๆ ให้พิสูจน์ได้มากมาย ส่วนกลุ่มผู้ตรวจช่อง 5 เห็นว่า สามารถถามได้ แต่ต้องดูที่เป้าหมายของสื่อมวลชนด้วยว่าต้องการอะไร

เหตุผล ไม่เห็นด้วย: 1). ไม่จำเป็นต้องถามเจาะลึกมาก เพราะมีหลักฐานอื่นๆ ให้พิสูจน์ได้อีก

2). ในฐานะสื่อมวลชนที่ค้นหาความจริง สามารถถามได้แต่ผู้ตอบสามารถพิจารณาได้ว่า จะตอบหรือไม่

เห็นด้วย 3). การถามทางโทรทัศน์ต้องระวัง อยู่ที่เป้าหมายของสื่อมวลชนว่าทำเพื่ออะไร ถ้าถามเพื่อทราบทัศนคติหรือคุณธรรม ปฏิบัติแล้วมีจุดประสงค์ชัดเจน อธิบายได้ก็สามารถถามได้

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 วินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการตั้งคำถามเจาะลึก โดยอาศัยหลักการให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา ส่วนผู้ตรวจช่อง 5 พิจารณาจากหลักที่ว่า ผู้ตอบมีสิทธิที่จะเลือกไม่ตอบคำถามได้ และพิจารณาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการตั้งคำถามของสื่อมวลชน ถ้าสามารถอธิบายได้ชัดเจนก็ไม่ถือว่าละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องตั้งเพราะคำตอบจากการสัมภาษณ์ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ ทั้งยังเป็นการทำลายความศรัทธาต่อศาสนา
- เหตุผล** :
- 1) การตั้งคำถามแบบนี้ไม่สามารถพิสูจน์ให้สาธารณชนรับรู้ถึงความเป็นจริงได้
 - 2) การตั้งคำถามลักษณะนี้ทำลายความศรัทธาของประชาชนต่อศาสนา และไม่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาด้วย
 - 3) นักข่าวไม่ใช่ผู้พิพากษา ที่จะตั้งคำถามแล้วนำคำตอบมาตัดสินว่าใครผิดใครถูก
- เกณฑ์** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยว่าการตั้งคำถามไม่เหมาะสม จากข้อจำกัดของการถามตอบที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องที่เป็นส่วนตัวได้ และอาจถึงผลกระทบต่อศรัทธาในศาสนา และการทำหน้าที่เกินขอบเขตของสื่อมวลชน

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นแตกต่างกัน คุณเทพชัยและคุณสมหมายเห็นว่ามีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม แต่ต้องดูสถานการณ์ประกอบด้วยแต่คุณสุทธิชัยไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องพิสูจน์ไม่ได้ด้วยการถามตอบ
- เหตุผล** :
- 1) การตั้งคำถามมีความเหมาะสม เพราะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ถูกกล่าวหาจำเป็นต้องชี้แจง
 - 2) ควรถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด แต่ถ้าไม่ได้ข้อเท็จจริงแล้วผู้ถามแสดงให้เห็นว่ามีเจตนาชุกชอนต้อนแหล่งข่าวให้ตกหลุม ต้องระวังการนำเสนอ
 - 3) ผู้สัมภาษณ์ควรรู้ว่าเรื่องที่กำลังทำเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ด้วยการถาม-ตอบไม่ว่าถามดี ตอบดี หรือถามเลว ตอบเลว
- เกณฑ์** : นักสื่อสารมวลชนที่เห็นว่าการตั้งคำถามมีความเหมาะสมวินิจฉัยจากหลักการพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยไม่ละเลยที่จะพิจารณาเจตนาของผู้ตั้งคำถามว่าบริสุทธิ์ใจหรือไม่ ส่วนนักสื่อสารมวลชนท่านที่ไม่เห็นด้วยกับวินิจฉัยจากข้อจำกัดของการถามตอบที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องลับส่วนบุคคลได้

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นตรงกันว่า ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรตั้งคำถามในลักษณะที่ใช้วาจาล้อแหลม เพราะกรณีนี้เป็นคำถามที่อยู่นอกเหนือข้อกล่าวหาไม่ควรใช้การวินิจฉัยเหมือนตำรวจจับผู้ร้าย

เหตุผล : 1). เนื้อหาของคำถามไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวหา
 2). ประเด็นคำถามอยู่นอกเหนือข้อกล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่จำเลยที่จะมาโต้ตอบ ไม่ควรใช้วาจาล้อแหลมในการถามควรให้เกียรติผู้ถูกกล่าวหาด้วยเพราะยังไม่ใช่มุ้คดี
 3). ผู้สื่อข่าวควรให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณี ไม่ควรวินิจฉัยหรือใช้วิธีสืบสวนแบบตำรวจจับผู้ร้าย

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัย ว่าวิธีการตั้งคำถามไม่เหมาะสม จากหลักการให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา โดยเน้นว่าต้องวินิจฉัยไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์ และใช้หลักความถูกต้องตรงประเด็นของคำถาม

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่า มีองค์ประกอบหลายองค์ประกอบที่จะพิจารณาความเหมาะสมของการตั้งคำถาม คือ วัตถุประสงค์ในการตั้งคำถามของสื่อ , มาตรฐานทางวิชาชีพ คุณค่าความเป็นข่าว โดยในขั้นการนำเสนอต้องระมัดระวังเพราะผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในสมณเพศ การสรุปข้อเท็จจริงจะเหมาะสมกว่า

เหตุผล : 1). ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการตั้งคำถาม ถ้าตั้งคำถามแล้วต้องการเผยแพร่ออกอากาศต้องระมัดระวัง เพราะผู้ตอบยังอยู่ในสมณเพศ ในกรณีนี้ขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของผู้ชม โดยผู้ตอบก็มีสิทธิที่จะตอบคำถามหรือไม่ปกป้องอยู่
 2). ยากที่จะวินิจฉัยคำถามบางคำถามอาจจำเป็นสำหรับพนักงานสอบสวน ซึ่งสามารถบันทึกในทางลับอยู่ในสำนวนสอบสวน แต่สื่อมวลชนไม่สามารถทำได้ ต้องดูว่าคำถามเจาะลึกไปได้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละคน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสนใจของสาธารณชน แต่ส่วนที่น่าพิจารณามากที่สุดคือ ความ

เหมาะสมในการนำเสนอ ถ้าเห็นว่าอาจารย์เกินไป ก็ไม่ควรนำเสนอทุกคำพูด ใช้การสรุปข้อเท็จจริงออกมาแนะนำเสนอก็ได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองพิจารณาความเหมาะสมของการตั้งคำถามจาก วัตถุประสงค์ของสื่อมวลชนในการถาม , มาตรฐานทางวิชาชีพ , คุณค่าความเป็นข่าว , ความเหมาะสมในการนำเสนอ , วิจารณ์ญาณผู้ชม

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในประเด็นความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	ผู้ผลิตรายการ	1.การสนองสิทธิที่จะรู้ 2.ความครบถ้วนของข้อมูล เหตุผลสร้างความชอบธรรม การตั้งคำถาม ต้องการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์	-ผู้ถูกกล่าวหา -นักสื่อสารมวลชน (คุณสุทธิชัย) -นักวิชาการ - ผู้ตรวจ(9)	1.ข้อจำกัดของการถามตอบ พิสูจน์ข้อเท็จจริงไม่ได้ 2.การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา 3. คำถามไม่ตรงประเด็น
	แบบมีเงื่อนไข -ผู้ตรวจ(5) -นักสื่อสารมวลชน -นักการเมือง	1.ผู้ตอบมีสิทธิไม่ตอบคำถาม 2.ถ้าอธิบายเป้าหมายของการตั้งคำถามได้		

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นว่า การตั้งคำถามของผู้ผลิตรายการเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คือ ผู้ตกเป็นข่าว นักสื่อสารมวลชน(สุทธิชัย) นักวิชาการ และกลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 โดยเกณฑ์

ที่ทั้ง 4 กลุ่มใช้คือ 1).ข้อจำกัดของการถามตอบพิสูจน์ข้อเท็จจริงไม่ได้ 2).การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา 3).คำถามไม่ตรงประเด็น

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าการตั้งคำถามไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลคือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ กลุ่มผู้ตรวจช่อง 5 นักสื่อสารมวลชนและนักการเมือง โดย 3 กลุ่มหลังยกเว้นกลุ่มผู้ผลิตรายการ เห็นว่า ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลถ้าอยู่ในเงื่อนไข 1).ผู้ตอบมีสิทธิไม่ตอบคำถาม 2).ถ้าผู้ผลิตรายการสามารถอธิบายเป้าหมายของการตั้งคำถามได้ กลุ่มผู้ผลิตรายการอธิบายการตั้งคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ด้วยเกณฑ์ 1).การสนองสิทธิที่จะรู้ 2).ความครบถ้วนของข้อมูล โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมที่ต้องตั้งคำถามลักษณะนี้ คือ ต้องการตั้งคำถามเพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ดร.สมเกียรติ ซึ่งเป็นผู้ตั้งคำถามต่อพระยัันตระ ชี้แจงว่า

“การเปิดสปงได้แต่พูดสำหรับผม การเลือกทำอย่างนี้ไม่ได้ต้องการความรุนแรงหยาบคายทางภาพ แต่ต้องการสื่อความหมายว่า คนที่พูดแบบนี้จะเป็นตัวแทนนิสัยใจคอเขาได้ไหม ในขณะที่สังคมทั่วไปเลื่อมใส มีความสุขุมเยือกเย็น แต่คนนี้ก็กลับพูดเรื่องเพศเรื่องหุบ ก็ไปคิดเอาเอง..... พระที่คุณนับถือพูดแบบนี้ คงเป็นประโยชน์เชิงสัญลักษณ์ให้เห็นอุปนิสัยใจคอ แต่เขาพูดจริง ประเด็นที่สัมภาษณ์ยันตระมา 2-3 ครั้งพบว่า เขาพูดไม่เหมือนเดิมทำให้เราจับผิดได้ ” (สมเกียรติ อ่อนวิมล ,สัมภาษณ์,10 มกราคม 2540)

สำหรับความเห็นของ 4 กลุ่มแรกที่เห็นว่าการตั้งคำถามของผู้ผลิตรายการเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สามารถอธิบายได้ว่า เป็นการตั้งคำถามในลักษณะที่ต้องการเปิดเผยเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะกิจกรรมทางเพศของบุคคลนั้น ซึ่งในกรณีเป็นพระที่ยังครองสมณเพศอยู่ แน่แน่นอนว่าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้เสียหาย และกลุ่มผู้ตรวจ(9) ซึ่งมีกรอบการพิจารณาภายใต้ระเบียบวิทยุโทรทัศน์ ย่อมเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ส่วนนักสื่อสารมวลชน คือ คุณสุทธิชัย หยุ่น ยกประเด็นเรื่องข้อจำกัดของการถามตอบ ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศได้

กรณีปัญหา : กรณีปัญหาความหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ในขั้นตอนการเจาะข่าวอีกกรณีหนึ่งในรายงานแปซิฟิก ที่ต้องวินิจฉัยคือ การสัมภาษณ์พิเศษนางจันทิมา มายะรังษี ที่บ้านพักจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2538 ก่อนการสัมภาษณ์มีการเซ็นชื่อเป็นลายลักษณ์อักษร

ในสัญญาที่นายร่างขึ้น โดยระบุว่า ห้ามนำเทปออกเผยแพร่จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากนางจันทิมา

ในช่วงการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ 3 คน คือ คุณสมเกียรติ อ่อนวิมล คุณประไพ พัตร์ โขมพัตร และคุณรัชชัย กฤตยภิชาติกุล ได้พยายามสอบถามถึงความสัมพันธ์ทางเพศกับ ยันตระ อย่างเช่น เช่น มีความสัมพันธ์ครั้งแรกที่ไหน เมื่อไหร่ มีความสัมพันธ์กันครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่ นางจันทิมามีทำที่อึดอัดไม่อยากตอบคำถามหลายครั้ง แต่ก็เปิดเผยเท่าที่จะสามารถทำได้

ประเด็นถกเถียง : ผู้สัมภาษณ์ควรจะต้องตั้งคำถามเจาะจงในประเด็นความสัมพันธ์ทางเพศอย่างละเอียดหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

3.1.2). ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลอย่างละเอียด

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่า ถ้าเป็นกรณีปกติไม่ใช่เป็นบุคคลสาธารณะไม่ควรเจาะจงถาม แต่กรณีนี้มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และต้องการคำยืนยันจากผู้เสียหายเพื่อความชัดเจนของข้อเท็จจริง โดยคุณสมเกียรติซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์เห็นว่าเป็นการแสดงความกล้าหาญของผู้หญิงคนหนึ่งที่จะพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ซึ่งเป็นเรื่องลับระหว่างหญิง-ชาย

เหตุผล : 1). การเจาะจงประเด็นความสัมพันธ์ทางเพศ มีจุดประสงค์เพื่อให้มีการยืนยันจากปากผู้เสียหาย เพราะหากไม่ตอบชัดเจนหรือไม่ถามให้ชัด เรื่องก็จะคลุมเครือต่อไป
2). ถ้าไม่ใช่บุคคลสาธารณะถือว่าละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่เมื่อคู่กรณีกับบุคคลสาธารณะจำเป็นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ออมาอย่างละเอียด
3). ประเด็นหลักของเรื่องนี้คือการล่วงละเมิดทางเพศกับผู้หญิง โดยเฉพาะจันทิมา กรณีนี้เป็น การแสดงความกล้าหาญของผู้หญิงคนหนึ่งที่จะพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องลับระหว่างหญิง-ชาย

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยความเหมาะสมในการตั้งคำถาม จากหลักของความตรง ประเด็นของคำถาม กรณีนี้เป็นการล่วงละเมิดทางเพศจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เสียหายยืนยันข้อเท็จจริง โดยผู้ผลิตรายการยกประเด็นเรื่อง การเป็นบุคคลสาธารณะขึ้นมาอธิบายเมื่อเกิดคำถามเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า คำถามที่เป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไป สื่อควรมีมารยาท และจรรยาบรรณในการเสนอข่าว จะคำนึงถึงความอยากรู้อยากเห็นของประชาชนเพียงอย่างเดียวไม่ได้

เหตุผล : 1). บางคำถามเป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไป สื่อควรมีมารยาท และจรรยาบรรณ ในการนำเสนอ คำถามบางคำถามคาดกันผู้ตอบมากเกินไปไม่สมควรถาม
2). ควรนำเสนอเฉพาะประเด็นหลัก คำถามคำตอบที่โจ่งแจ้งเกินไป เป็นเรื่องลับส่วนตัวไม่ควรนำเสนอ การพาดพิงบุคคลที่สามอาจเสียหายถึงขั้นฟ้องร้องกันได้
3). ไม่ควรตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไป เพราะกรณีเกิดข่าวอื้อฉาวก็กระทบต่อศาสนามากพอแล้ว

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการ โทรทัศน์ วินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการตั้งคำถามแบบเจาะลึกโดยใช้หลักการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ผลกระทบต่อศาสนา ความเสียหายที่เกิดจากการฟ้องร้องดำเนินคดี และยกมารยาทจรรยาบรรณในการเสนอข่าวของสื่อมวลชนมาเป็นกรอบพิจารณาด้วย

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่า ไม่ควรเจาะจงตั้งคำถามที่เป็นเรื่องเพศสัมพันธ์อย่างละเอียด เพราะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

เหตุผล : 1). เป็นการละเมิดเรื่องส่วนบุคคลของคน 2 คน และการเจาะลึกเรื่องนี้ไม่สามารถนำเสนอผ่านสื่อได้ทั้งหมด

- 2). การเจาะประเด็นความสัมพันธ์ทางเพศอย่างละเอียด ไม่มีผลต่อรูปคดี แม้เจตนาต้องการนำเสนอข้อเท็จจริงแต่ไม่ควรละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
- 3). ไม่ควรถาม ควรให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะเป็นสตรี ไม่ควรถามเจาะลึก หรืออธิบายขั้นตอนความสัมพันธ์ เพราะเป็นเรื่องที่คนทั่วไปเข้าใจได้

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการตั้งคำถามแบบเจาะลึก โดยยกเรื่องสิทธิส่วนบุคคล ข้อจำกัดของการนำเสนอผ่านสื่อ ค่านิยมของผู้หญิงในเรื่องเพศ มาอธิบาย

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย ; กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นนี้ คุณสมหมายและคุณเทพชัย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรถามแบบตรงไปตรงมา แต่ต้องมีขอบเขตเฉพาะสิ่งที่สาธารณชนควรรู้นั้น ส่วนคุณสุทธิชัยไม่เห็นด้วยกับการตั้งคำถามเจาะลึกลงไปถึงความสัมพันธ์ทางเพศ

เหตุผล เห็นด้วย ; 1). ควรถามอย่างตรงไปตรงมา ส่วนผู้ตอบจะตอบมากน้อยเพียงใดขึ้นกับคุณพินิจของผู้ตอบ การนำเสนอต้องพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งคำถามและคำตอบ

2). คำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศควรเจาะจงถึงระดับที่ประชาชนเห็นความน่าเชื่อถือของข่าวกว่าหา ไม่ควรเจาะลึกจนกระทั่งละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าว

ไม่เห็นด้วย 3). โทรทัศน์นำเสนอได้โดยไม่ต้องใช้คำถามแบบหนังสืออาชญากรรมราคาถูก สื่อมวลชนไม่ใช่ศาลพิพากษา หลักฐานและพยานเท่าที่มีกับการประมวลภาพอย่างฉลาดพอที่จะเสนอเรื่องราวได้โดยไม่ต้องล้วงลึก

เกณฑ์ ; กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยกรณีนี้จากหลักการสนองสิทธิที่จะรู้ภายในกรอบที่ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งกรอบนี้น่าจะอยู่ที่ คุณพินิจของผู้ตั้งคำถามในการทำให้ประชาชนเห็นความน่าเชื่อถือของข่าวกว่าหา ขณะที่คุณสุทธิชัยวินิจฉัยไม่เห็นด้วยจากข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์ที่สามารถเสนอหลักฐานประมวลภาพได้ โดยไม่ต้องตั้งคำถามที่ไม่เหมาะสม

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นตรงกันว่า ไม่สมควรถามเจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียด แม้จะเป็นสิ่งที่ประชาชนสนใจ แต่ในสังคมไทยไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงเปิดเผยเรื่องเพศ

เหตุผล : 1). ไม่จำเป็นต้องถามเจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียดแม้ประชาชนจะสนใจก็ตามควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลมากกว่า
2). สังคมไทยไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงพูดเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศเผยแพร่ผ่านทางสาธารณะ
3). การซักถามลักษณะนี้ควรทำในชั้นศาลเท่านั้น เพราะนางจันทิมาได้รับผลกระทบ

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการตั้งคำถามแบบเจาะลึกเรื่องเพศ จากหลักสิทธิส่วนบุคคล คำนึงการแสดงออกของผู้หญิงในเรื่องเพศ

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่า สามารถตั้งคำถามแบบเจาะลึกในเรื่องเพศแต่ต้องระวังการนำเสนอ

เหตุผล : 1). สามารถถามได้เพื่อข้อเท็จจริง แต่การนำเสนอต้องระมัดระวัง การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายมีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้ว ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ถูกพาดพิง
2). ผู้สัมภาษณ์มีสิทธิถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง แต่ขั้นการนำเสนอต้องคำนึงถึงผลกระทบด้วย โดยเฉพาะถ้านำเสนอโดยไม่มีการตัดทอน อยากรู้ก็ตามผู้เสียหายที่ถูกพาดพิงมีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่แล้ว และตัวผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีสิทธิไม่ตอบคำถามได้ถ้าไม่ต้องการตอบ

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยจากหลัก การสนองสิทธิที่จะรู้เพื่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริง กรณีถูกพาดพิงในทางเสียหาย ผู้เสียหายมีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้ว แต่ไม่ละเอียดที่จะพิจารณาความเหมาะสมของการนำเสนอ

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในประเด็น
ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลอย่างละเอียด

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการตั้งคำถาม ที่เป็นเรื่องส่วน บุคคลอย่าง ละเอียด	ผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง	1. การเป็นบุคคล สาธารณะ 2. การตรวจสอบ ข้อเท็จจริง 3. เป็นความกล้า หาญของผู้หญิงที่ กล้าเปิดเผยเรื่อง ลับ 4. ผู้เสียหายมี กฎหมายคุ้มครอง	-ผู้ตรวจฯ -ผู้ถูกกล่าวหา -นักวิชาการ	1. ต้องเคารพสิทธิ ส่วนบุคคล 2. คำนิยมเรื่อง เพศ ผู้หญิงไม่ ควรแสดงออก 3. ผลกระทบต่อ ศาสนา (-)
			*นักสื่อสารมวล ชน	1. โทรมักมีข้อ ได้เปรียบไม่จำ เป็นต้องนำเสนอ ลักษณะนี้

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ข้อสรุป ; ในประเด็นความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนบุคคล(เพศสัมพันธ์)อย่างละเอียด กลุ่มที่เห็นว่าไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง โดยเกณฑ์ที่ใช้ คือ 1).ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ 2).การตรวจสอบข้อเท็จจริง 3).เป็นความกล้าหาญของผู้หญิงที่กล้าเปิดเผยเรื่องลับ 4).ผู้เสียหายมีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้ว

ส่วนผู้ที่เห็นว่าการตั้งคำถามเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ ผู้ตกเป็นข่าว และนักวิชาการ โดยเกณฑ์ที่ใช้คือ 1).ต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล-ไม่ละเมิดสิทธิ 2)ค่านิยมเรื่องเพศของผู้หญิงไม่ควรแสดงออก 3).ผลกระทบในด้านลบต่อศาสนา

ขณะที่คุณสุทธิชัย หยุ่นมีความเห็นแตกต่างจากทุกกลุ่มว่า โทรทัศน์มีข้อได้เปรียบด้านภาพ-เสียงไม่จำเป็นต้องนำเสนอในลักษณะนี้

ในประเด็นความเห็นของทั้ง 6 กลุ่ม แบ่งเป็น 2 ฝ่ายชัดเจน คือฝ่ายแรกเห็นว่า การตั้งคำถามในเรื่องเพศสัมพันธ์กับนางจันทิมาไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ส่วนฝ่ายหลังเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 3 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชนนักการเมืองที่เห็นว่าการตั้งคำถามไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล วินิจฉัยว่าเป็นการยินยอมของนางจันทิมาที่ต้องการเปิดเผยเรื่องนี้กับสื่อมวลชน และกรณีที่นางจันทิมาพาดพิงนั้นเป็นบุคคลสาธารณะ ถือว่ากิจกรรมของบุคคลนั้นสาธารณชนมีความสนใจได้โดยชอบธรรม ทั้งนี้ผู้เสียหายมีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้วหากเกิดกรณีหมิ่นประมาท ดร.สมเกียรติ ในฐานะผู้สัมภาษณ์นางจันทิมา อธิบายเพิ่มเติมด้วยว่า

“ปัญหาขั้นต้นคือการล่วงละเมิดทางเพศกับผู้หญิง โดยเฉพาะจันทิมาจนมีลูกด้วยกัน ก็ถามว่านอนกันยังไง ส่วนการพิสูจน์ทำไม่ได้ เพราะไม่ได้เอากล้องแอบถ่าย แต่มันเป็นความกล้าหาญของผู้หญิงที่จะพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองทั้งที่เป็นเรื่องลับระหว่างหญิงชาย แต่เขากล้าพูด เพราะเชื่อมั่นในข้อมูลของเขา” (สมเกียรติ อ่อนวิมล , สัมภาษณ์ , 10 มกราคม 2540) ประเด็นเรื่องค่านิยมในการแสดงออกเรื่องเพศเป็นอีกประเด็นที่มีความเห็นไม่ตรงกันกับนักวิชาการที่เป็นผู้หญิงเห็นว่า ผู้หญิงไม่ควรแสดงออกเรื่องเพศ เพราะสังคมไทยไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงพูดเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศเผยแพร่ผ่านสาธารณะ

ขณะที่อีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ตรวจฯ ผู้ถูกกล่าวหา และนักวิชาการ วินิจฉัยว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เพราะตั้งคำถามเจาะลึกลงไปถึงเรื่องส่วนตัว กรณีนี้คือ กิจกรรมทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องลับ

4). ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน

ในรายงานแปซิฟิก กรณีขั้นต้นมีปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนในขั้นตอนการเจาะข่าวและรายงานข่าวที่ตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 3 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในการนำเสนอที่อาจมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของแหล่งข่าว การนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา ผลกระทบจากการนำเสนอของสื่อมวลชนต่อเด็ก

4.1). ขั้นตอนการเจาะข่าว

กรณีปัญหา : ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนในขั้นตอนของการเจาะที่พบใน รายงานแปซิฟิกเกิดขึ้นในขณะที่สื่อมวลชนทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน แต่ในบางกรณีอาจต้องตัดสินใจว่าจะนำเสนอหรือไม่เมื่อกำหนดถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าว

กรณีปัญหาคือ ดร.สมเกียรติ สัมภาษณ์พิเศษนางจันทิมา มายะรังษี โดยเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างตนกับยันตระอย่างละเอียด เป็นครั้งแรกที่มีการบันทึกเทปโทรทัศน์ไว้เป็นหลักฐาน ก่อนการสัมภาษณ์นางจันทิมาได้ให้ ดร.สมเกียรติและทีมงาน เห็นชื่อในสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ห้ามนำเทปเผยแพร่จนกว่าจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากนางจันทิมา

หลังจากนั้นข่าวที่นางจันทิมา ให้สัมภาษณ์กับ รายงานแปซิฟิก ได้เผยแพร่ไปยังสื่อมวลชนอื่นและมีการสอบถามมายังดร.สมเกียรติ เพื่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมขณะที่สื่อกำลังให้ความสนใจประเด็นที่นางจันทิมาพูด ปรากฏว่านางจันทิมาถูกข่มขู่คุกคามมากขึ้นจนต้องมีผู้คุ้มครองดูแลเป็นพิเศษ

ประเด็นถกเถียง : หลังจากแหล่งข่าวถูกข่มขู่คุกคามควรจะมีการเสนอข่าวต่อไป หรือชะลอเวลาไว้จนกว่าเรื่องจะคลี่คลาย

ประเด็นวินิจฉัย

4.1.1). ความเหมาะสมในการนำเสนอที่อาจมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของแหล่งข่าว

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นตรงกันว่า ควรนำเสนอต่อไปเพราะการข่มขู่ที่เกิดขึ้นเกิดจากฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ต้องการให้ขุดคุ้ยข้อมูลต่อ โดยที่ผู้ผลิตรายการได้พูดคุยกับนางจันทิมาในฐานะแหล่งข่าวมาตลอด ขณะที่คุณสมเกียรติมีความเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นวิธีบังคับในแง่เนื้อหาให้ฝ่ายพระยันตระรู้สึกกังวล แต่อาจเป็นการทำหน้าที่เกินกว่าการเป็นสื่อมวลชน

เหตุผล : 1). การให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวถือเป็นการอนุญาตและพร้อมจะเปิดเผย ก่อนจะเผยแพร่ข้อมูลออกไปได้มีการทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวตลอด
2). ควรนำเสนอต่อเพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน การระงับการนำเสนอเพราะมีการข่มขู่เท่ากับจะทำให้ข้อมูลถูกปิดบัง
3). เป็นการบีบบังคับในแง่เนื้อหาให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา รู้สึกกังวล อาจทำนอกเหนือหน้าที่ของสื่อมวลชนแต่ทำให้ประเด็นนี้มาถึงจุดสำคัญ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยนำเสนอในขณะที่มีการข่มขู่แหล่งข่าว โดยเน้นที่ความสมัครใจของแหล่งข่าวที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริง และใช้การทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว เพราะเป็นประเด็นนี้มีคุณค่าความเป็นข่าวในแง่ประชาชนสนใจ และเหตุผลพิเศษที่ผู้ผลิตรายการใช้ คือ เป็นการบีบบังคับในแง่เนื้อหาให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาต้องตอบโต้ออกมา จนทำให้เรื่องมาถึงจุดสำคัญ

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจมีความเห็นต่างกันในเรื่องนี้ ฝ่ายที่เห็นว่าสื่อมวลชนควรทำหน้าที่รายงานต่อไป แนะนำให้ทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวให้ดี ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยมองว่า การนำเสนอต่อไปทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น กรณีนี้ผู้ผลิตไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะให้ความคุ้มครองปลอดภัยแก่แหล่งข่าวได้

เหตุผล : 1). ถ้ามีการข่มขู่จริง ควรแจ้งความเป็นหลักฐาน และต้องทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว
2). ควรนำเสนอต่อไป แต่ต้องทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวก่อน
ไม่เห็นด้วย 3). เพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าวควรชะลอเวลาไว้สักระยะ เพราะสื่อไม่อยู่ในฐานะที่ให้ความคุ้มครองปลอดภัยแก่แหล่งข่าวได้ หากเกิดเหตุการณ์เหนือความคาดหมาย จะกลายเป็นผู้ผลิตหลอกใช้แหล่งข่าวเพื่อความเด่นดังของตนเองและรายการ

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจมีเกณฑ์วินิจฉัยต่างกัน กลุ่มที่เห็นด้วยกับการนำเสนอวินิจฉัยโดยเห็นความจำเป็นของการนำเสนอข้อเท็จจริง โดยสมัครใจของแหล่งข่าว กลุ่มที่วินิจฉัยไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า สื่อไม่อยู่ในฐานะที่จะคุ้มครองความปลอดภัยแก่แหล่งข่าวได้

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหามีความเห็นตรงกันว่า ไม่ควรนำเสนอ หรือชะลอเวลาออกไป เพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าว
- เหตุผล** :
- 1). เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ผู้สื่อข่าวเป็นฝ่ายผิดสัญญาทำให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งข่าว
 - 2). ควรระงับการนำเสนอไว้ระยะหนึ่ง เพราะชีวิตคนสำคัญที่สุด สื่อมวลชนต้องรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย
 - 3). ควรรอเวลาไว้ซึ่งระยะจนกว่าแหล่งข่าวจะได้รับความคุ้มครองแล้วจึงนำเสนอต่อไป ไม่ควรนำเสนอโดยไม่รู้ว่าการข่มขู่คุกคามจะรุนแรงแค่ไหน
- เกณฑ์** : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอที่จะมีผลต่อสวัสดิภาพของแหล่งข่าว โดยให้เหตุผลว่า สื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าวก่อน การนำเสนอทำให้แหล่งข่าวได้รับอันตราย มีเงื่อนไขว่า แหล่งข่าวต้องได้รับการคุ้มครอง

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

- คำวินิจฉัย** : นักสื่อสารมวลชนมีความเห็นร่วมกันว่าควรนำเสนอต่อไป แต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย โดยคุณสมหมายมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรรอจังหวะเวลาในการนำเสนอด้วย
- เหตุผล** :
- 1). ต้องพิจารณาความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วยว่า การข่มขู่คุกคามมีความรุนแรงมากหรือน้อย หากเป็นเรื่องคอขาดบาดตายควรรอจังหวะเวลาที่เหมาะสม แต่ควรนำเสนอเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง
 - 2). ควรจะนำเสนอต่อไปเพราะเป็นข้อกล่าวหาร้ายแรง แต่ตัวแหล่งข่าวต้องพร้อมเป็นพยาน การระงับการเผยแพร่ไม่ได้หมายความว่า การคุกคามจะยุติ
 - 3). ควรพิจารณาผลสืบเนื่อง จากการเผยแพร่เทปด้วย แต่กรณีนี้ควรเผยแพร่ต่อไป โดยทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวให้รับรู้ว่าควรเดินทางไปเพื่อผลดีต่อตัวแหล่งข่าว

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยความเหมาะสมของการนำเสนอกับสวัสดิภาพของแหล่งข่าว จากการพิจารณาถึงความปลอดภัย และการทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว ให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยไม่ละเลยถึงจังหวะเวลาและความเหมาะสมของการนำเสนอ

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการเห็นว่า ควรนำเสนอต่อไป และควรรายงานประเด็นที่แหล่งข่าว ถูกข่มขู่คุกคามด้วย แต่ต้องทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวเรื่องความปลอดภัยด้วย

เหตุผล : 1). การรายงานเหตุการณ์ควรรายงานเหตุการณ์ที่แหล่งข่าวถูกข่มขู่ด้วย เพื่อให้ประชาชนทราบข้อมูล
2). ควรทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย แต่ในส่วนของข่าวต้องนำเสนอต่อไป โดยไม่ละเมิดสัญญาที่ให้ไว้กับแหล่งข่าว

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยความเหมาะสมในการนำเสนอเมื่อเกิดกรณีวินิจฉัยเรื่องความปลอดภัยของแหล่งข่าวจากหลักการสนองสิทธิที่จะรู้ สื่อต้องรายงานเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้น โดยไม่ละเลยที่จะทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว และต้องไม่ละเมิดสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองเห็นว่า สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่รายงานข่าวต่อไป และรายงานเหตุการณ์ที่แหล่งข่าวถูกข่มขู่ด้วย เพราะสื่อมวลชนไม่อยู่ในฐานะที่ให้ความคุ้มครองแหล่งข่าวได้

เหตุผล : 1). การถูกคุกคามไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้ต้องหยุดการเสนอข่าว สื่อมวลชนไม่ใช่ตำรวจที่จะให้การคุ้มครองความปลอดภัยได้ สื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานการที่แหล่งข่าวถูกข่มขู่คุกคามด้วย

2). สื่อมวลชนต้องนำเสนอต่อไป แต่ต้องพูดคุยทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว ให้มีการเตรียมตัวจะรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กรณีนี้สื่อมวลชนไม่อยู่ในฐานะปกป้องแหล่งข่าวได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยให้นำเสนอต่อไป ด้วยเหตุผลว่าการคุกคามไม่ใช่เหตุผลที่ต้องยุติการเสนอข่าว สื่อมวลชนต้องเดินหน้าพูดคุยต่อไป และทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน
ในประเด็น ความเหมาะสมในการนำเสนอที่อาจมีผลต่อสวัสดิภาพของแหล่งข่าว

ประเด็นวิจัย	นำเสนอ		ไม่นำเสนอ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการนำเสนอที่ อาจมีผลต่อ สวัสดิภาพของ แหล่งข่าว	-ผู้ผลิตรายการ -นักวิชาการ -นักสื่อสารมวลชน -ผู้ตรวจ(5)	1. สื่อมวลชนต้อง นำเสนอต่อไป 2. ความสมัครใจ ของแหล่งข่าว 3. ต้องทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว 4. คุณค่าความเป็น ข่าว 5. การคุกคามไม่ ใช่เหตุผลใหญ่ดี การเสนอข่าว เงื่อนไข ต้องพิจารณา ความเหมาะสม จึงหวนเวลานำ เสนอ เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม เป็นการบังคับใน แง่เนื้อหา	-ผู้ถูกกล่าวหา -กลุ่มผู้ตรวจ(9)	1. สื่อมวลชนไม่ สามารถคุ้มครอง แหล่งข่าวได้ 2. การเสนอข่าว ทำให้แหล่งข่าว ได้รับอันตราย 3. สื่อมวลชน ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลแหล่งข่าว ก่อน

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นว่า สื่อควรนำเสนอต่อไป คือ ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และผู้ตรวจ(5) โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 4 กลุ่มใช้ คือ 1).สื่อมวลชนต้องนำเสนอต่อไป 2). ความสมัครใจของแหล่งข่าว 3).ต้องทำความเข้าใจกับแหล่งข่าว 4).คุณค่าความเป็นข่าว 5).การคุกคามไม่ใช่เหตุผลใหญ่ดีการเสนอข่าว กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมี

เงื่อนไขพิเศษประกอบการพิจารณานำเสนอคือ ต้องพิจารณาความเหมาะสมของ
 จังหวะเวลาในการนำเสนอด้วย เหตุผลสร้างความชอบธรรมของฝ่ายผู้ผลิตรายการใน
 กรณีนี้คือ การเปิดเผยการสัมภาษณ์พิเศษนางจันทิมา กับสื่อมวลชนอื่นเป็นการบีบ
 บังคับในแง่เนื้อหาให้ฝ่ายอื่นตระไ้รู้

สำหรับกลุ่มที่เห็นว่าสื่อไม่ควรนำเสนอต่อ คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มผู้ตรวจฯ โดย
 เกณฑ์ที่ทั้ง 2 กลุ่มนี้ใช้ คือ 1). สื่อมวลชนไม่สามารถคุ้มครองแหล่งข่าวได้ 2). การ
 เสนอข่าวอาจทำให้แหล่งข่าวได้รับอันตราย 3). สื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
 ของแหล่งข่าวก่อน

ถ้าจะอธิบายด้วยทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกาเบลนซ์ได้แบ่งไว้เป็น 4
 ประเภท คือ ความรับผิดชอบทางกฎหมาย ความรับผิดชอบทางศีลธรรม ความรับ
 รับผิดชอบทางการเมือง ความรับผิดชอบทางสังคม สามารถอธิบายได้ว่า 4 กลุ่มแรก
 วินิจฉัยว่าสื่อมวลชนต้องมีความรับผิดชอบทางสังคม ต้องมีความรับผิดชอบต่อการ
 กระทำใดๆที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม ในกรณีนี้สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องรายงานข่าว
 ภายใต้กรอบ “ความรับผิดชอบ” ต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของสถาบันศาสนา
 การเปิดเผยข้อเท็จจริงจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขณะที่กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มผู้ตรวจ(9) เรียกร้องให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบทาง
 ศีลธรรม และมีความรับผิดชอบทางกฎหมาย โดยสื่อมวลชนจะต้องรับผิดชอบต่อ
 การกระทำของตนในกรณีที่ทำให้ความเสียหายต่อบุคคลอื่น กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาเห็นว่า
 สื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานำเรื่องลับที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าจริงหรือ
 ไม่มานำเสนอทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเสื่อมเสียชื่อเสียง

4.2). ขั้นตอนการรายงานข่าว

กรณีปัญหา ในรายงานแปซิฟิคตอน อันตระวี 2 ออกอากาศวันที่ 26 มีนาคม 5237 ทางรายการ
 นำเสนอคำชี้แจงข้อกล่าวหาของยันตระต่อสื่อมวลชน เนื้อหาของรายการเป็นการชี้แจงข้อกล่าวหา
 ของยันตระ โดยมีอุบาสก อุบาสิกาเป็นผู้ซักถาม ตอนหนึ่งของการซักถามได้มีการตั้งคำถามพาดพิง
 ไปถึงคำให้การของสภาต่างชาติที่ระบุว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกับยันตระ และระบุว่ายันตระไม่มี
 ขนหน้าแข็งในการแถลงข่าววันนั้นยันตระพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยการเปิดจิวรให้นักข่าวพิสูจน์

ประเด็นถกเถียง : รายงานแปซิฟิกควรจะนำพฤติกรรมในการเปิดจิวรให้นักข่าวพิสูจน์ความจริงมาออกอากาศในรายการหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

4.1.1). การนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นร่วมกันว่า เป็นการนำเสนอภาพประกอบเหตุการณ์ขณะสัมภาษณ์ หากไม่นำเสนอเป็นการปิดบังข้อมูล

เหตุผล : 1). ควรนำเสนอเพราะเป็นภาพที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องการแสดงให้สาธารณชนรับรู้ด้วยความเต็มใจ
2). เป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะให้สัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ ถ้าไม่นำเสนอเป็นการปิดบังข้อมูล

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหาจากเจตนาในการแสดงออก กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมลักษณะนี้เอง ถ้าไม่นำเสนอเป็นการปิดบังข้อมูล

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า ไม่ควรนำภาพนี้ออกอากาศเพราะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ครองสมณเพศ เสียหายต่อสถาบันสงฆ์โดยรวม

เหตุผล : 1). ผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในสมณเพศ ภาพพจน์ของภิกษุสงฆ์โดยรวมจะได้รับความเสียหายไปด้วย
2). เป็นภาพที่ไม่สมควรที่พระสงฆ์จะเปิดจิวรให้สาธารณชนดู เป็นการไม่สำรวมอย่างยิ่ง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯวินิจฉัยในเบื้องต้นแล้วว่า การเปิดจีวรเป็นการกระทำที่ผู้อยู่ในสมณเพศไม่พึงกระทำ แล้ววินิจฉัยต่อไปว่าไม่ควรนำเสนอโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อศาสนาโดยรวมว่าจะเกิดความเสียหายต่อพระภิกษุรูปอื่น เป็นการมองในแง่ภาพรวมของสถาบันไม่ได้มองแยกกว่าเป็นปัญหาเฉพาะบุคคล

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอของผู้ผลิตรายการ โดยอ้างผลกระทบต่อศาสนา และไม่แน่ใจในข้อเท็จจริงและหลักฐานประกอบ

เหตุผล : 1). ไม่ควรนำออกอากาศ จะมีผลกระทบต่อความศรัทธาในศาสนาโดยภาพรวม ภาพเปิดสบงจีวรไม่สุภาพสำหรับสมณเพศควรบรรยายแทนการนำเสนอภาพ
2). ผู้ผลิตอาจมีการช่วยผู้ถูกกล่าวหาจนทำให้แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสมออกมา ไม่แน่ใจในเจตนาของสื่อมวลชน
3). ตามหลักผู้ที่อยู่ในสมณเพศต้องสำรวม กาย วาจา ใจ การนำเสนอมีผลต่อความศรัทธา โดยเฉพาะผู้ที่นับถือพุทธศาสนา

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยว่าไม่ควรนำเสนอ โดยอธิบายถึงผลกระทบต่อศาสนาในทางลบ เพราะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับสมณเพศ ถ้านำเสนอควรใช้วิธีการบรรยายแทน และแสดงความสงสัยใน”เจตนา”ของผู้ผลิตรายการว่าอาจมีการช่วยผู้ถูกกล่าวหาแสดงออกโดยไม่เหมาะสม

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นตรงกันว่า ควรนำเสนอเพื่อให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสินเอง

เหตุผล : 1). ผู้ชมจะได้เห็นเหตุการณ์เอง ไม่ใช่เรื่องไม่สุภาพ ผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่ตัวแทนของสงฆ์ หรือพุทธศาสนาทั้งมวล
2). การเปิดจีวรให้นักข่าวพิสูจน์เป็นการตอบโต้ข้อกล่าวหาอย่างหนึ่ง สมควรอย่างยิ่งที่พฤติกรรมนี้ควรได้รับการเผยแพร่

3). เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเป็นคนธรรมดา กับความเป็นพระ ความผิดถูกของกรณีนี้อยู่ที่วิจารณ์ญาณของผู้ชม

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยเห็นด้วยกับการนำเสนอ จาก หลักการเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสิน กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเชื่อในหลักการให้เสรีภาพในการใช้วิจารณ์ญาณของผู้ชม โดยไม่ต้องถูกควบคุม หรือกั้นกรงก่อน และมองปัญหานี้แบบแยกแยะระหว่างบุคคลกับสถาบัน จึงไม่คำนึงผลกระทบต่อศาสนาด้านลบต่อศาสนา

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นต่างกัน ผู้ที่ไม่เห็นด้วย(อ.ณรงค์) ให้เหตุผลว่า ยันตระยังไม่ได้พิสูจน์ข้อกล่าวหาอ้างถือว่าเป็นพระสงฆ์อยู่ไม่ควรนำออกอากาศ ขณะที่อีก 2 คนเห็นว่า นำออกอากาศได้เพราะเป็นเจตนาของผู้ถูกกล่าวหาที่ต้องการพิสูจน์ความจริง

เหตุผล : 1). ข้อกล่าวหาอ้างไม่ได้พิสูจน์ว่าเป็นจริง ยันตระยังครองสมณเพศอยู่ การเปิดจิวรให้นักข่าวพิสูจน์จึงไม่ควรทำ
2). เป็นความประสงค์ของผู้ถูกกล่าวหา ต้องการที่จะตอบโต้ชี้แจงและพิสูจน์ข้อเท็จจริง

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการใช้เกณฑ์ตัดสินในประเด็นนี้ต่างกัน ท่านที่วินิจฉัยไม่เห็นด้วยใช้เกณฑ์ว่า ผู้ถูกกล่าวหาอ้างถือเป็นผู้บริสุทธิ์เกินกว่าจะมีการพิพากษาตัดสิน ส่วนนักวิชาการอีก 2 ท่านเห็นตรงกันใช้เกณฑ์พิจารณาจากเจตนาของผู้ถูกกล่าวหาที่ต้องการชี้แจงข้อกล่าวหาและพิสูจน์ข้อเท็จจริง

6. กลุ่มนักรการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักรการเมืองวินิจฉัยว่าต้องนำเสนอต่อไป เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

เหตุผล : 1). ควรนำเสนอเป็นประเด็นที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง แม้จะมีประเด็นเรื่องการ
 ครอบงำสมมติเพศมาห้กลาง แต่ประเด็นนี้เริ่มต้นด้วยความไม่เหมาะสมโดยเจตนา
 ของผู้ถูกกล่าวหา จึงต้องนำเสนอไปตามความจริง
 2). กรณีนี้นำเสนอแล้วไม่เสียหาย เพราะกำลังนำเสนอพฤติกรรมของบุคคลหนึ่ง
 ที่สังคมมีความเคลือบแคลงสงสัย พฤติกรรมที่แสดงออกจะสะท้อนถึง
 อุปนิสัยของผู้ถูกกล่าวหา

เกณฑ์ : กลุ่มนักรการเมืองวินิจฉัยประเด็นนี้ จากการมองในภาพรวมโดยแยกแยะระหว่าง
 พฤติกรรมส่วนบุคคล กับสถาบันโดยรวม และอธิบายเหตุผลเพื่อสร้างความ
 ชอชมด้วยวัตถุประสงค์ในการนำเสนอที่ต้องการให้ พฤติกรรมที่ผู้ตกเป็น
 ข่าวดังแสดงออก แสดงถึงอุปนิสัยของผู้กระทำ และเจตนาในการแสดงออกของผู้
 ตกเป็นข่าวนำมาห้ห้ข้อโต้แย้งประเด็นการครอบงำสมมติเพศได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน
ในประเด็น การนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา

ประเด็นวินิจฉัย	นำเสนอ		ไม่นำเสนอ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
การนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา	-ผู้ผลิตรายการ -นักวิชาการ -นักสื่อสารมวลชน -นักการเมือง	1.ผู้ถูกกล่าวหาตั้งใจแสดงออก 2.ไม่นำเสนอปิดบังข้อมูล 3.แยกแยะปัญหาบุคคล-สถาบัน 4.เชื่อในวิจารณ์ญาติผู้ชม เหตุผลสร้างความชอบธรรม ต้องการให้ผู้ถูกกล่าวหาแสดงอุปนิสัยแท้จริง	1.ผู้ตรวจฯ 2.ผู้ถูกกล่าวหา 3.*นักวิชาการ	1.เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้อยู่ในสมณเพศ 2. ผลกระทบด้านลบต่อศาสนาโดยรวม เหตุผลสร้างความชอบธรรม ไม่แน่ใจว่าผู้ผลิตมีเจตนาช่วยหรือไม่ เงินใจ ถ้านำเสนอควรบรรยายแทน

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ข้อสรุป ; ในประเด็นการนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มที่เห็นว่าควรนำเสนอคือ ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และนักการเมืองโดยเกณฑ์ที่ทั้ง 4 กลุ่มใช้ คือ 1).ผู้ถูกกล่าวหาตั้งใจแสดงออก 2).ไม่นำเสนอเป็นการปิดบังข้อมูล 3).แยกแยะปัญหาบุคคลออกจากสถาบัน 4).เชื่อในวิจารณ์ญาติผู้ชม การให้เหตุผลในการสร้างความชอบธรรมของกลุ่มผู้ผลิตรายการ และนักสื่อสารมวลชนตรงกันคือต้องการนำเสนอพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นอุปนิสัยที่แท้จริงของผู้ถูกกล่าวหา

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าไม่ควรนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มผู้ตรวจฯ กลุ่มนักวิชาการ โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 3 กลุ่มใช้ คือ 1).เป็น

การกระทำที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้อยู่ในสมณเพศ 2). ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา
 กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาไม่เหมาะสมสร้างความชอบธรรมคือ ไม่แน่ใจว่าผู้ผลิตรายการมีเจตนา
 ช่วยให้ผู้ถูกกล่าวหาแสดงออกไม่เหมาะสมหรือไม่ ขณะที่ผู้ตรวจฯเสนอแนะว่า ถ้าจะ
 นำเสนอควรใช้วิธีบรรยายแทน การพิจารณาตามแนวของผู้ตรวจ คือหลีกเลี่ยงการนำ
 เสนอภาพที่ไม่เหมาะสม อันขัดต่อกรอบของระเบียบวิทยุโทรทัศน์

กรณีปัญหา ; รายงานแปซิฟิกได้นำขอกกล่าวหาที่มีต่อยันตระอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นการ
 ล้วงละเมิดทางเพศกับสตรี โดยเฉพาะนางจันทิมา มายะรังยี จนมีบุตรสาวด้วยกัน เคน ในการนำ
 เสนอจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงไม่กล่าวถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างยันตระ กับนางจันทิมา การนำ
 เสนอหลายครั้งเกิดคำถามขึ้นว่า ผู้ผลิตรายการได้คำนึงถึงความรู้สึกของเด็กที่เป็นลูกของผู้ถูกกล่าว
 หาทั้งสองหรือไม่ เช่น ตอนที่รายงานแปซิฟิกนำเสนอการสัมภาษณ์พิเศษนางจันทิมา หลายคำ
 ถามล้วงลึกลงไปถึงความสัมพันธ์ การเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ผ่านมานางจันทิมา
 ขอมรับกับ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ว่ามีผลกระทบต่อตนเองและลูกสาว โดยเฉพาะลูกสาวมักจะถูก
 เพื่อนที่โรงเรียนล้อเลียน

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นความสำคัญของประเด็นเรื่องผลกระทบต่อเด็กที่
 เห็นชัดคือนางจันทิมายอมรับระหว่างที่นำลูกสาวไปเจาะเลือดพิสูจน์พันธุกรรม โดยให้สัมภาษณ์
 ว่า “ตนเองพร้อมที่จะพิสูจน์ความจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมดเพื่อยืนยันว่าที่ผ่านมามาตนเองไม่เคยโกหก
 ต้องการที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเปิดเผย ขณะนี้มั๊ยคุกคามตลอดเวลาที่ต้องทำแบบนี้เพื่อความ
 ปลอดภัยของตัวเองและลูกสาว ตัวเองเป็นห่วงลูกที่ยังเล็กอยู่เพียงอย่างเดียว” (อวสาน ยันตระ
 ,2538)

ประเด็นวินิจฉัย

4.2.3). ผลกระทบจากการนำเสนอของสื่อมวลชนต่อเด็ก

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ผลิตรายการยอมรับว่าการนำเสนอมีผลกระทบต่อเด็กแน่นอน แต่ได้
 ระมัดระวังในการนำเสนอให้กระทบต่อจิตใจเด็กน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาจาก
 ผลกระทบกับประโยชน์ของสังคมส่วนรวมก็เลือกที่จะนำเสนอ

- เหตุผล** : 1). เป็นจุดที่ต้องนำมาพิจารณาระหว่างการทำรายการ แต่เมื่อพิจารณาจากผลกระทบและผลประโยชน์ต่อสังคมให้รับรู้ข้อเท็จจริง ถือเป็นหน้าที่ที่สื่อมวลชนต้องนำเสนอ แต่กระวังการนำเสนอในส่วนที่กระทบจิตใจเด็ก
- 2). ไม่ควรมีภาพเด็กมากเกินไป แต่เนื่องจากประเด็นของเรื่องเกี่ยวข้องกับเด็ก โดยตรงจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้
- 3). ไม่เคยออกอากาศในลักษณะนำเด็กไปขาย มีเพียงครั้งเดียวที่นำเสนอเดิมก็คือ การเจาะเลือดพิสูจน์ DNA ซึ่งแม่ของเด็กยินยอม

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการอธิบายเหตุผลที่ต้องนำเสนอเรื่องเด็กว่า ชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อตัวเด็กกับผลประโยชน์ส่วนรวมแล้วเลือกที่จะนำเสนอเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่การนำเสนอจะมีเงื่อนไข เช่นระวังไม่ให้กระทบกับเด็ก มากเกินไป และแม่ของเด็กให้การยินยอม

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ เห็นตรงกันว่า สื่อต้องทำหน้าที่รายงานข่าวแต่ต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ-เสียงที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อเด็ก

- เหตุผล** : 1). หากคำนึงถึงผลกระทบต่อเด็กควรหลีกเลี่ยงคำถาม-การเสนอภาพที่จะสร้างความกระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็ก
- 2). ต้องระมัดระวังการนำเสนอหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่เกี่ยวกับเด็กให้น้อยที่สุด
- 3). ควรหลีกเลี่ยงคำพูดที่จะกระทบจิตใจเด็ก แม้ในทางปฏิบัติจะหลีกเลี่ยงได้ยาก

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯ วินิจฉัยว่าสื่อมวลชนต้องนำเสนอต่อไป แต่การเสนอต้องระมัดระวังผลกระทบที่จะเกิดกับเด็ก โดยระวังการนำเสนอภาพ-เสียงเป็นพิเศษ

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา มีความเห็นตรงกันว่าสื่อไม่ควรนำเสนอประเด็นที่พาดพิงถึงเด็ก

เหตุผล : 1).เด็กเป็นผู้บริสุทธิ์ หลังจากเสนอข่าวสู่สาธารณะทำให้เด็กมีปมด้อย ซึ่งไม่มีใครสามารถลบล้างได้
2).การเสนอข่าวแบบนี้มีผลกระทบต่อจิตใจและอนาคตของเด็ก การเสนอข่าวไม่ควรพาดพิงถึงเด็กมาก
3).การนำเสนอของสื่อมวลชนทำให้เด็กเหมือนถูกลงโทษจากสังคมทั้งที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อความผิด

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยผลกระทบจากการนำเสนอต่อเด็กจากหลักการปกป้องสิทธิเด็ก ในฐานะที่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นำสังเกตว่ากลุ่มผู้ถูกกล่าวหา มีแนวโน้มจะปกป้องสิทธิของผู้เสียหายสูงมากกว่ากลุ่มอื่น

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : นักสื่อสารมวลชนทั้ง 3 คน เห็นว่า สื่อมวลชนควรระวังในแง่ผลกระทบต่อเด็ก โดยคุณสมหมายมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ในแง่ผลกระทบบางครั้งก็อยู่เหนือการควบคุมของสื่อมวลชน

เหตุผล : 1).สื่อมวลชนต้องระวังผลกระทบต่อเด็ก แต่บางครั้งก็อยู่เหนือการควบคุม ต้องเลือกผลประโยชน์ส่วนรวมหรือสังคมเป็นหลัก
2).สื่อมวลชนต้องระวังการนำเสนอประเด็นที่พาดพิงถึงเด็ก โดยเฉพาะการนำเสนอภาพ
3).กรณีนี้เด็กหญิงกระต่ายถูกกระทบกระเทือนแน่ แต่สื่อมวลชนต้องนำเสนอในลักษณะไม่ซ้ำเติมเด็ก และต้องมีวิธีการทำให้ผู้ชมเข้าใจความเป็นปुरुชนของพระที่ตกเป็นข่าว

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยว่าต้องนำเสนอต่อไป แต่ต้องระมัดระวังผลกระทบต่อเด็กโดยมีเงื่อนไขระวังเรื่องภาพ และวิธีการนำเสนอ เหตุผลที่นำมาสร้างความชอบธรรม คือ ผลกระทบบางครั้งก็อยู่เหนือการควบคุมของสื่อมวลชน และต้องชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล กับผลประโยชน์ส่วนรวม

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นตรงกันว่า ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอประเด็นที่กระทบต่อเด็กโดยเฉพาะด้านจิตใจ เนื่องจากเด็กควรได้รับการคุ้มครองสิทธิเป็นพิเศษ

เหตุผล : 1).เด็กควรได้รับสิทธิในการคุ้มครองโดยเฉพาะผลกระทบด้านจิตใจ
2).ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอเพราะเด็กได้รับผลกระทบด้านจิตใจ
3).ควรหลีกเลี่ยงแต่ใช้วิธีนำเสนอที่มีความรับผิดชอบ ภายในขอบเขตของศีลธรรมอันดี

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยว่าการตัดสินใจว่าจะนำเสนอหรือไม่ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อเด็กเป็นอันดับแรก เพราะเด็กควรได้รับการคุ้มครองสิทธิเป็นพิเศษ โดยเฉพาะผลกระทบด้านจิตใจ สื่อมวลชนต้องแสดงความรับผิดชอบด้วย

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่านำเสนอได้ แต่ควรหลีกเลี่ยงที่จะให้เด็กเป็นข่าวโดยตรง

เหตุผล : 1).ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่จะกระทบต่อเด็ก โดยไม่ให้เด็กเป็นข่าวด้วยตนเอง ควรสรุปเรื่องหรือประมวลเรื่องราวแทนการเอาไมโครโฟนไปสัมภาษณ์ เด็กยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอต่อเรื่องราวที่ละเอียดอ่อน การประมวลเรื่องขึ้นกับความสามารถพิเศษของสื่อมวลชนด้วยที่จะตรวจสอบตนเองก่อน
2).เป็นประเด็นที่อ่อนไหว จะกระทบต่อเด็กเป็นดุลพินิจของผู้ปกครองและสื่อมวลชนด้วยว่าจะนำเสนอแค่ไหนจึงเหมาะสม

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่าควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเด็ก โดยใช้วิธีประมวลหรือสรุปแทนการทำให้เด็กเป็นข่าวด้วยการสัมภาษณ์ โดยยกเรื่องวุฒิภาวะของเด็ก กับความสามารถในการเซนเซอร์ตนเองของสื่อมวลชนเป็นกรอบ

ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความรับผิดชอบต่องคม
ของสื่อมวลชน ในประเด็น ผลกระทบจากนำเสนอของสื่อมวลชนต่อเด็ก

ประเด็นวิจัย	นำเสนอ		ไม่นำเสนอ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ผลกระทบจาก การนำเสนอของ สื่อมวลชนต่อเด็ก	- ผู้ผลิตรายการ - ผู้ตรวจฯ - นักสื่อสารมวลชน - นักวิชาการ - นักการเมือง	1. หลีกเลี่ยงการ ให้เด็กเป็นข่าว โดยตรง 2. ระงับการนำ เสนอภาพ-เสียง 3. ผู้ปกครอง ยินยอม 4. ประมวลภาพ/ สรุปเรื่อง 5. สิทธิเด็กต้องได้ รับการคุ้มครอง เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม ต้องชี้แจงน้ำหนักกับ ผลประโยชน์ส่วน รวม ผลกระทบ บางกรณีอยู่เหนือ การควบคุมของ สื่อมวลชน	- ผู้ถูกกล่าวหา	1. สิทธิของเด็ก ต้องได้รับการคุ้มครอง 2. เด็กไม่มีความ ผิด ไม่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นว่ารายงานแปซิฟิกต้องนำเสนอต่อไปแม้จะมีผลกระทบต่อเด็ก คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจฯ นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 5 กลุ่มใช้ คือ 1) หลีกเลี่ยงการให้เด็กเป็นข่าว 2) ระงับการนำเสนอทั้งภาพ-เสียง 3) ผู้ปกครองให้ความยินยอม 4) ประมวลภาพ-สรุปเรื่อง 5) สิทธิเด็กต้องได้รับการคุ้มครอง เหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมของทั้ง 5 กลุ่ม คือ สื่อมวลชนต้องชี้แจงน้ำหนัก

ระหว่างผลประโยชน์จากการนำเสนอต่อส่วนรวมกับผลกระทบที่มีต่อเด็ก ในกรณีนี้ ทั้ง 5 กลุ่มเห็นพ้องกันว่า การนำเสนอจะมีผลประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่า ในแง่ของการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่คลุมเครือ และนักสื่อสารมวลชนให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า ผลกระทบจากการนำเสนอบางกรณีอยู่เหนือการควบคุมของสื่อมวลชน

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่ารายงานแปซิฟิกไม่ควรนำเสนอ คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาโดยไซเคดท์ 1). สิทธิของเด็กต้องได้รับการคุ้มครอง 2). เด็กไม่มีความคิดไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อธิบายได้ว่า เป็นการมองตามกรอบของผู้เสียหาย เป็นการสะท้อนการแสดงเหตุผลทางจริยธรรมของผู้ถูกกล่าวหาในระดับหนึ่ง คือ ไม่ต้องการนำเสนอเรื่องที่ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสียหาย จึงใช้ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กเป็นการเบี่ยงเบนประเด็น

5). ปัญหาทางศีลธรรม

ปัญหาทางศีลธรรมที่พบในรายงานแปซิฟิก กรณียันตระ มีเพียงประเด็นเดียว ในขั้นตอนการเจาะข่าว คือ ความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว

5.1). ขั้นตอนในการเจาะข่าว

กรณีปัญหา ; ปัญหาศีลธรรม ในขั้นตอนการเจาะข่าวนี้นี้เป็นปัญหาสืบเนื่องจากการสัมภาษณ์พิเศษ นางจันทิมา มายะรังษี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2538 โดย ดร.สมเกียรติและทีมงานได้เซ็นชื่อในสัญญาว่าจะไม่เผยแพร่เทปการให้สัมภาษณ์ก่อนที่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ปรากฏว่าหลังจากนั้นอีก 4 วัน คือในวันที่ 23 มกราคม มีสื่อมวลชนที่ทราบข่าวการไปสัมภาษณ์นางจันทิมาของ ดร.สมเกียรติ ติดต่อขอสัมภาษณ์ ดร.สมเกียรติเกี่ยวกับเนื้อหาที่พูดคุยกับนางจันทิมา แต่ ดร.สมเกียรติไม่ได้เปิดเผยเนื้อหาการพูดคุย โดยเฉพาะบางประเด็นที่เปิดเผยได้ ประเด็นปัญหาก็คือการกระทำของ ดร.สมเกียรติถือว่าละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าวหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

5.1.1). ความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นเหมือนกันว่า ไม่ถือว่าละเมิดข้อตกลง เพราะไม่ได้มีการนำเทปโทรทัศน์ออกอากาศ และคุณสมบัติซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันว่าไม่ได้เปิดเผยเนื้อหา เพราะมีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่แล้ว

เหตุผล : 1). การเผยแพร่ข้อมูลไม่ได้ทำผ่านเทปโทรทัศน์ นำเนื้อหาที่พูดคุยบางส่วนมาเผยแพร่ และนางจันทิมายินยอมให้เปิดเผยข้อมูลต่อหนังสือพิมพ์และวิทยุได้
2). ก่อนหน้านี้หนังสือพิมพ์นำคำสัมภาษณ์ของนางจันทิมาออกตีพิมพ์ ซึ่งเนื้อหาคล้ายเทปที่สัมภาษณ์ และได้รับอนุญาตจากนางจันทิมาว่า จะเผยแพร่การพูดบางส่วน ก่อนนำเทปออกอากาศ
3). มีหนังสือพิมพ์มาสัมภาษณ์จริงแต่ไม่ได้เปิดเผยเนื้อหา เพราะมีสัญญากันอยู่ให้รองกว่านางจันทิมาจะอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลง โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้ละเมิดข้อตกลงกับแหล่งข่าว เพราะไม่ได้เผยแพร่เนื้อหาที่อยู่ในเทป โดยมีเหตุผลที่สร้างความชอบธรรมคือ แหล่งข่าวอนุญาตให้เผยแพร่เนื้อหาบางส่วนได้ ก่อนที่เทปจะออกอากาศ

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า การกระทำของ ดร.สมเกียรติ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดข้อตกลง แต่การนำเนื้อหาไปเปิดเผยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย

เหตุผล : 1). ในสัญญาระบุห้ามนำเทปออกอากาศ ไม่ได้ห้ามให้ข่าวแต่การให้ข่าวต้องถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย

2) แม้ไม่ได้เผยแพร่เทป แต่ก็ไม่ควรเปิดเผยเนื้อหาในเทป เพราะข้อความในเทป แหล่งข่าวอาจไม่ต้องการให้เผยแพร่

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯ วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ผลิตรายการไม่ถือว่าเป็นการละเมิดข้อตกลง โดยยึดตามสัญญาลายลักษณ์อักษรที่ระบุห้ามเผยแพร่เทป แต่ก็มีเงื่อนไขว่า ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วยจึงไม่ควรเปิดเผยเนื้อหา

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา วินิจฉัยว่าเป็นการละเมิดข้อตกลงที่ให้ไว้กับแหล่งข่าว

เหตุผล : 1) ถือเป็นการละเมิดข้อตกลง เพราะได้ให้สัญญาไว้แล้ว สัญญาน่าจะรวมทุกส่วนของเนื้อหาไม่มีข้อยกเว้น ไม่ใช่ตีความเฉพาะเทปโทรทัศน์เท่านั้น ผู้ผลิตน่าจะคำนึงถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย
2) ได้มีการเซ็นสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว และแหล่งข่าวก็ยังไม่ได้อนุญาต
3) เป็นการละเมิดข้อตกลง เพราะในสัญญาระบุว่า เกรงความปลอดภัยต่อตนเอง และบุตรสาว สื่อมวลชนต้องปกป้องแหล่งข่าว

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา วินิจฉัยว่า เป็นการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว โดยยึดหลักตามสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยตีความว่า สัญญาควรจะรวมการห้ามเผยแพร่ทุกรูปแบบ ไม่ใช่ตีความเฉพาะเทปโทรทัศน์ โดยให้เหตุผลว่า ความปลอดภัยของแหล่งข่าวสำคัญที่สุด ไม่สามารถสร้างความชอบธรรมด้วยเหตุผลอื่นได้

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นต่างกัน โดยคุณสมหมายเห็นว่าไม่ได้ละเมิดข้อตกลง เพราะไม่ได้นำเทปเผยแพร่ แต่ต้องตรวจสอบที่เจตนาของผู้จัดทำรายการในการเผยแพร่ข้อมูลด้วย
แต่คุณสุทธิชัย เห็นว่าเป็นการละเมิดข้อตกลง แม้จะไม่เผยแพร่เทปแต่เผยแพร่ข้อมูลบางส่วนจากเทป ขณะที่คุณเทพชัยไม่มีความเห็น

- เหตุผล** : 1). ถือว่าไม่ได้ละเมิดข้อตกลงเพราะไม่ได้นำแอปเผยแพร่ ส่วนการที่สื่อมวลชนอื่นทราบข่าวแล้วมาขอสัมภาษณ์ ดร.สมเกียรติ หากทราบเองโดยไม่ได้ปล่อยข่าวเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ถ้าปล่อยข่าวเองเพื่อหวังผลในแง่ความฮือฮาของแอปที่เผยแพร่เป็นคำถามในใจว่า ละเมิดหรือเลียงบาป
- 2). ถือว่าละเมิดข้อตกลงเพราะแม้จะไม่มีแอปเผยแพร่ แต่ได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการทำแอปบันทึก ให้สัมภาษณ์ไปบางส่วน

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยประเด็นนี้ต่างกัน ผู้ที่เห็นว่าไม่ละเมิดให้ความสำคัญเจตนาของผู้ผลิตรายการในการเผยแพร่มากกว่า โดยเห็นว่านำมาอธิบายกรณีหากเกิดข้อสงสัยเรื่องการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว ขณะที่คุณสมบัติช่วยให้มีความสำคัญกับการรักษาข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าวมากที่สุด ไม่มีเหตุผลใดสร้างความชอบธรรมได้

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นต่างกัน ผู้ที่เห็นว่าไม่ละเมิดอธิบายว่า ไม่ได้เผยแพร่แอป ส่วนผู้ที่วินิจฉัยว่าละเมิด ให้ความสำคัญกับการรักษาข้อตกลงกับแหล่งข่าวเป็นอันดับแรก

เหตุผล : 1). ไม่ถือว่าละเมิด เพราะเป็นไปตามข้อตกลงที่ไม่มีการเผยแพร่แอป
2). ไม่ควรให้สัมภาษณ์ใดๆ ควรรอการอนุญาตจากแหล่งข่าวเพื่อเป็นการให้เกียรติแหล่งข่าว ในการรักษาความลับเพื่อการได้รับความไว้วางใจจากแหล่งข่าว

เกณฑ์ : นักวิชาการที่วินิจฉัยว่าไม่ละเมิด อยู่ในกลุ่มที่ยอมรับว่าหากมีเหตุผลมาอธิบายการกระทำที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว ได้ก็สามารถยอมรับได้ ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าละเมิด ไม่ยอมรับเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมการกระทำใดที่ผิดก็ถือว่าผิด

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยการละเมิดหรือไม่ละเมิดข้อตกลงจากเหตุผลที่ผู้ผลิตใช้อธิบายการกระทำ

เหตุผล : 1). ถ้าไม่ได้เผยแพร่เทป ไม่ได้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อตกลง แต่โดยหลักแล้วไม่ควรให้สัมภาษณ์เพราะเสี่ยงต่อการนำเรื่องที่แหล่งข่าวไม่อยากจะเผยแพร่เวลานั้นไปเผยแพร่

2). ขึ้นอยู่กับจรรยาบรรณของผู้จัดทำรายการ เหมือนกับการขอให้ Off Record ข้อตกลงและเนื้อหาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ถ้าให้สัมภาษณ์เพียงยืนยันการพบกันไม่ได้ลงไปในเรื่องหาพอจะยอมรับได้

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองเป็นกลุ่มที่มีความเห็นว่ ถ้าสามารถอธิบายการกระทำที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ ก็สามารถยอมรับได้ แต่โดยหลักต้องรักษาข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาทางศีลธรรมในประเด็น
ความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว

ประเด็นวินิจฉัย	ละเมิด		ไม่ละเมิด	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเสี่ยงต่อการ ละเมิดข้อตกลงที่ ให้กับแหล่งข่าว	-ผู้ถูกกล่าวหา -นักวิชาการ -นักสื่อสารมวลชน	1. สัญญาณจะตี ความได้ว่าห้าม เผยแพร่ทุกรูป แบบ 2. การรักษาข้อ ตกลงกับแหล่ง ข่าวสำคัญที่สุด *ไม่มีเหตุผลใด สร้างความชอบ ธรรมได้	-ผู้ผลิตรายการ -ผู้ตรวจฯ -นักวิชาการ -นักการเมือง -นักสื่อสารมวลชน	1. ไม่ได้มีการเผยแพร่ 2. ถ้าผู้ผลิตรายการ อธิบายการกระทำ ได้อย่างรับได้ 3. การให้สัมภาษณ์ ต้องคำนึงถึงความ ปลอดภัยแหล่ง ข่าว เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม ไม่ได้เผยแพร่ และแหล่งข่าวอนุ ญาติ -หากมีเหตุผล อธิบายเพื่อสร้าง ความชอบธรรม ยอมรับได้

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ข้อสรุป ; กลุ่มที่เห็นว่าการกระทำของผู้ผลิตรายการ เป็นการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว
คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา นักวิชาการ (พรรคพิมล) นักสื่อสารมวลชน(สุทธิชัย) โดย
เกณฑ์ ที่คนกลุ่มนี้ใช้ คือ 1).สัญญาณจะตีความได้ว่าห้ามเผยแพร่ทุกรูปแบบ 2).การรักษา
ข้อตกลงกับแหล่งข่าวสำคัญที่สุด โดยคนกลุ่มนี้ไม่ยอมรับเหตุผลที่จะมาสร้างความ
ชอบธรรมในกรณีนี้ได้

ความเห็นของคนกลุ่มนี้อธิบายได้ด้วยแนวคิดของคานท์ คือ กฎทางศีลธรรมเป็นกฎที่ไร้ข้อยกเว้น ไร้ข้ออ้างที่จะไม่ปฏิบัติ สัญญาคือสิ่งที่จะต้องปฏิบัติหากบุคคลสามารถละเมิดสัญญาได้โดยข้ออ้างที่เหมาะสม สัญญาก็จะไร้ความหมาย กลุ่มนี้เห็นว่าการละเมิดสัญญาเป็นความผิด ไม่สามารถทำให้ถูกต้องได้ด้วยข้ออ้างบางอย่าง

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าการกระทำของรายงานแปซิฟิกไม่ละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจฯ นักวิชาการ นักการเมือง และนักสื่อสารมวลชน โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 4 กลุ่มชี้คือ 1). ไม่ได้เผยแพร่เทป 2). ถ้าผู้ผลิตรายการอธิบายการกระทำได้สามารถยอมรับได้ 3). การให้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของแหล่งข่าวด้วย โดยผู้ผลิตรายการมีเหตุผลสร้างความชอบธรรม คือ แหล่งข่าวอนุญาตให้เปิดเผยเนื้อหาบางส่วนได้ กรณีนี้ผู้ผลิตรายการอธิบายเพิ่มเติมว่า “เมื่อสัญญาอย่างไรควรทำตามนั้น เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับแหล่งข่าว จะเรียกว่า จรรยาบรรณหรือมารยาทก็ได้ ในความรู้สึกส่วนตัวสัญญากับใครก็ตามนั้น เราไม่มีหน้าที่เปิดโปงทุกอย่างในสังคม เมื่อเปิดไม่ได้ก็ไม่เปิด ผมทำมากับรายงานแปซิฟิก แหล่งข่าวยอมคุยกับเรามากกว่าคนอื่น เพราะเชื่อในสิ่งที่เราสัญญา” (สัมภาษณ์ อ่อนวิมล , สัมภาษณ์ ,10 มกราคม 2540)

การให้เหตุผลของทั้ง 4 กลุ่มนี้ อธิบายได้ด้วยแนวคิดของเกิร์ต และเดนิ เอเลียต เกี่ยวกับการรักษาหลักศีลธรรม เรื่องการรักษาสัญญา ตามหลักศีลธรรมทุกคนต้องรักษา แต่จะละเมิดได้ต่อเมื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตนได้ เหตุผลสร้างความชอบธรรมของผู้ผลิต คือ แหล่งข่าวอนุญาตให้เผยแพร่เนื้อหาบางส่วนที่อยู่ในเทปได้ ก่อนที่เทปออกอากาศ

6. ปัญหาความขัดแย้ง- การแทรกแซง

ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงที่พบในกรณีศึกษานี้ มีความเชื่อมโยงกับปัญหาจริยธรรมที่กล่าวมา โดยพบปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงทั้งหมด 4 กรณีที่นำมาตั้งเป็นประเด็นวินิจฉัย 4 ประเด็น คือ ความเหมาะสมในการสั่งระงับการออกอากาศของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ความเหมาะสมในการแก้ไขรายการตามคำแนะนำของผู้ตรวจฯ ความเหมาะสมในการชะลอการออกอากาศของฝ่ายตรวจพิจารณารายการ ความเหมาะสมในการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพถ่ายของผู้ถูกกล่าวหา

6.1). ขั้นตอนการรายงานข่าว

กรณีปัญหา : ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง ในขั้นตอนการรายงานข่าว เกิดขึ้นในรายการรายงานข่าวแปซิฟิก ตอน ยันตระลิจิต 2 ซึ่งมีกำหนดออกอากาศในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2537 ต่อจากตอน ยันตระลิจิต 1 แต่ปรากฏว่าไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ของ 9 อ.ส.ม.ท. และถูกสั่งระงับการออกอากาศ ด้วยเหตุผลว่า การนำเสนอกระทบกระเทือนต่อพุทธศาสนาและไม่ต้องการให้เสนอข่าวตอกย้ำ

ประเด็นถกเถียง : ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากการวินิจฉัยประเด็นการสนองสิทธิที่จะรู้ต่างกัน ผู้ตรวจฯ ให้เหตุผลว่าไม่ควรนำเสนอขณะที่ยังมีความสับสนในสังคม แต่ผู้ผลิตกลับเห็นว่า จำเป็นต้องนำเสนอเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง จึงเกิดประเด็นถกเถียงว่าควรจะมีการระงับการออกอากาศรายการตอนนี้หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

6.1.1). ความเหมาะสมในการสั่งระงับการออกอากาศของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่า เป็นการปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารของประชาชน และเนื้อหารายการไม่ได้กระทบต่อศาสนาโดยรวมแต่เป็นเรื่องของบุคคล

เหตุผล :

- 1). เป็นการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารประชาชน ทั้งๆที่ประชาชนมีวิจาร์ณญาณะจะพิจารณาข่าวสารว่าถูกต้องหรือไม่
- 2). เป็นการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร เนื้อหารายการไม่กระทบต่อศาสนาโดยรวมแต่เป็นการนำเสนอข้อมูลประกอบการตัดสินใจของประชาชน จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอจะสั่งระงับ
- 3). ข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่สรุปเปรียบเทียบเชิงวิชาการ แสดงให้เห็นว่ายันตระทำผิด แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นความผิดเฉพาะปลอมแปลงเอกสารหรือประพดติผิดในกาม

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุไม่เห็นด้วยกับการระงับการออกอากาศของผู้ตรวจฯ จากหลักการสนองสิทธิที่จะรู้ โดยเชื่อในวิจารณญาณของผู้ชมในการตัดสินใจ

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ ของ 9 ซึ่งแย้งว่าไม่ได้สั่งระงับตอนย้อนตรละขิต 2 แต่ต้องการให้แก้ไข เพื่อความเป็นกลางในการนำเสนอ ขณะที่กลุ่มผู้ตรวจฯ ของ 5 ให้เหตุผลว่า สถานีมีสิทธิตัดสินใจ กรณีนี้เข้าใจว่าไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกในสังคม

เหตุผล :

- 1). ไม่ควรนำเสนอ เพราะกระทบต่อพุทธศาสนา
- 2). ไม่ได้สั่งระงับรายการ ตอนย้อนตรละขิต 2 เป็นการสั่งระงับตอนแรก สถานีต้องการให้เสนอข้อมูลสองทาง แต่ผู้จัดอ้างว่าฝ่ายย้อนตรละไม่ให้ความร่วมมือ
- 3). เข้าใจว่านโยบายสถานีไม่ต้องการให้ประชาชนเกิดความสับสนหรือความขัดแย้ง อยู่ที่กระแสสังคมตอนนั้น การนำเสนอต้องระวังอาจจะเหมือนจุดชนวนให้สองฝ่ายขัดแย้งกัน (มองว่าสถานีไม่ชัดเจนด้วย)
- 4). ต้องดูเนื้อหาของรายการประกอบว่าเป็นกลางหรือไม่ ถ้าส่วนใดชักจูงตัดออก

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯ ให้เหตุผลการสั่งระงับรายการว่า เพื่อต้องการให้รายการแก้ไขให้มีความเป็นกลางในการรายงานข่าว และไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกทางความเห็นในสังคม

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยสนับสนุนการระงับการออกอากาศของผู้ตรวจฯ

เหตุผล :

- 1). เห็นด้วยกับการสั่งระงับ เนื้อหาทำให้เกิดความรู้สึกล้นล้นกับผู้ถูกกล่าวหาในลักษณะการสร้างกระแสข่าว โดยเฉพาะเนื้อหา ถ้อยคำ เป็นการชี้นำเกินไป ทำเกินหน้าที่สื่อมวลชน ควรระงับการนำเสนอไว้ก่อน
- 2). ควรให้ศาลสงฆ์เป็นผู้ตัดสิน ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 จะเสียชื่อเสียง สมควรระงับการออกอากาศ

3). เป็นการทำให้เรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่ โดยสื่อมวลชนนำเรื่องไปขยายทั้งที่คู่กรณีตกลงกันได้แล้ว ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อศาสนา

เกณฑ์ : ผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยสนับสนุนการสั่งระงับการออกอากาศจากหลัก ความเป็นกลางในการรายงานข่าว สื่อต้องไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ และต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านลบต่อศาสนา

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนไม่เห็นด้วยกับคำสั่งระงับการออกอากาศ แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้จัดทำรายการปรับแก้ตามความเหมาะสม โดยคุณสมบัติซึ่งมีความเห็นเพิ่มเติมด้วยว่า เป็นเพราะข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์ทำให้รายการไม่สมบูรณ์

เหตุผล : 1). การระงับการออกอากาศทำให้ข้อเท็จจริงยังไม่กระจ่างชัด ควรเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายการปรับแก้ให้เหมาะสม ต้องแยกแยะด้วยว่าเป็นความเบี่ยงเบนของพระรูปหนึ่งไม่ใช่ตัวแทนพุทธศาสนา
2). คำสั่งของคณะผู้ตรวจฯ ยิ่งสร้างความคลุมเครือมากขึ้น ไม่เชื่อว่ารายงานนี้จะกระทบกระเทือนพุทธศาสนา
3). การระงับการออกอากาศจะทำให้รายการไม่สมบูรณ์เป็นข้อจำกัดของรายการโทรทัศน์แบบสลับสวน เมื่อรายการถูกระงับผู้ชมที่ดูค้างจะรู้สึกขาดตอน โทรทัศน์มีข้อจำกัดที่เป็นสื่อที่ผ่านตา-ผ่านหู

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับการออกอากาศของผู้ตรวจจากหลักในเรื่องของการสนองสิทธิที่จะรู้ นักสื่อสารมวลชนเห็นว่า การนำเสนอเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในขณะที่ยังมีความคลุมเครือ การระงับจะยิ่งทำให้สับสนมากขึ้น แต่ก็ยอมรับในข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์โดยเฉพาะรายงานแบบสลับสวน จึงประนีประนอมด้วยการแก้ไข

5. กลุ่มนักวิชาการ

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มนักวิชาการไม่เห็นด้วยกับคำสั่งระงับการออกอากาศแต่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ไม่ใช่ปิดบังซ่อนเร้น กลับยังทำให้ศาสนา มีวามอง
- เหตุผล** : 1). เหตุผลที่สั่งระงับไม่เพียงพอ ประชาชนต้องการความชัดเจนมากกว่าที่จะปล่อยให้ข้อกล่าวหาคลุมเครือ
2). เรื่องอื้อฉาวในวงการศาสนาไม่ได้ทำให้สถาบันเสื่อมเสีย แต่ในทางตรงข้าม การปิดบังซ่อนเร้นทำให้ศาสนา มีวามอง
3). การที่ประชาชนมีความเห็นเกี่ยวกับกรณีนี้ได้ถูกต้องเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบข้อมูลมากที่สุด ไม่ใช่ปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร
- เกณฑ์** : กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการระงับการออกอากาศโดยเห็นว่า ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสาร การปิดบังทำให้ศาสนา มีวามอง

6. กลุ่มนักการเมือง

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับรายการของกลุ่มผู้ตรวจฯ
- เหตุผล** : 1). ไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับ ทำได้อย่างมากที่สุดคือสั่งแก้ไขให้เกิดความเป็นธรรมให้รายงานแปซิฟิกเสนอข้อมูลสองด้าน อย่างชี้หน้า ส่วนเรื่องผลกระทบต่อศาสนา กรณีนี้เป็นเรื่องทางศาสนาที่มาเกี่ยวกับทางโลก “โลกียะ” เพียงเป็นข่าวก็กระทบกระเทือนแล้ว แต่ในยุคข้อมูลข่าวสารไม่มีการแบ่งโลกทุกคนต้องรับรู้
2). เกณฑ์การตรวจพิจารณาข่าวกับสารคดี ควรจะต่างกัน ในรัฐธรรมนูญกำหนดสิทธิในการตรวจสอบข่าวไว้ชัดเจน การตรวจข่าวไม่น่าทำได้ กรณีนี้เป็นสารคดีเชิงข่าวน่าจะให้ความสำคัญกับวิจรรย์ญาณของคนดู การตอกย้ำไม่ใช่เรื่องผิด แต่ในที่สุดอยู่ที่ดุลยพินิจของสถานี
- เกณฑ์** : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการระงับออกอากาศ โดยเสนอแนะว่า เกณฑ์การตรวจข่าวกับสารคดีเชิงข่าวควรต่างกัน โดยน่าจะเชื่อในวิจรรย์ญาณของผู้ชม ในยุคข้อมูลข่าวสารไม่ควรมีการปิดกั้นข่าวสาร

ตารางที่ 27 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง
 ในประเด็น ความเหมาะสมในการสั่งระงับการออกอากาศของผู้ตรวจฯ

ประเด็นวินิจฉัย	ระงับ		ไม่ระงับ	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสมในการสั่งระงับการออกอากาศรายการของผู้ตรวจฯ	-ผู้ตรวจฯ -ผู้ถูกกล่าวหา	1.ขาดความเป็นกลาง 2.สื่อมวลชนนำเสนอแบบชี้นำ 3. ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา เหตุผลสร้างความชอบธรรม ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกทางความคิดในสังคม	-ผู้ผลิตรายการ -นักสื่อสารมวลชน -นักวิชาการ -นักการเมือง	1.ปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร 2.ผู้ชมมีวิจารณ์ ญาณตัดสิน 3. ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง 4. เกณฑ์การพิจารณาข่าวกับสารคดีเชิงข่าวควรต่างกัน 5.ข้อจำกัดของการนำเสนอทางโทรทัศน์ แนวทางประนีประนอม ยอมแก้ไขรายการ

ข้อสรุป ; กลุ่มที่เห็นด้วยกับการสั่งระงับการออกอากาศรายการงานแปซิฟิก ตอนชั้นตรีลิจิต 2 คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา และกลุ่มผู้ตรวจฯ โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 2 กลุ่มใช้คือ 1).ขาดความเป็นกลาง 2).สื่อมวลชนนำเสนอแบบชี้นำ 3).ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา โดยมีเหตุผลที่ผู้ตรวจฯ ใช้เพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกทางความคิดในสังคม

ผู้ตรวจช่อง 9 อธิบายเพิ่มเติมว่า “กรณีชั้นตระทมี่มีปัญหามาก เพราะเป็นเรื่องที่สาธารณชนยังไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับเบื้องหลัง พอจะเปิดเผยที่ช่อง 9 เป็นแห่งแรกทุกคนมุ่งความสนใจมาที่นี่ ซึ่งต้องยอมรับว่าช่อง 9 ไม่ได้มีข้อมูลอะไรมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป เราต้องแน่ใจว่าสิ่งที่ออกอากาศไปสามารถบอกกับทุกคนได้ว่าเป็นเรื่องจริง อะไรที่ออกโทรทัศน์คนมักเชื่อว่าเป็นจริง ก่อนจะเผยแพร่ต้องมั่นใจก่อน ตามระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ต้องไม่ขัดศีลธรรม ขนบประเพณีอันดีงาม ไม่เกี่ยวเนื่องกับสถาบัน แต่กรณีเกี่ยวกับศาสนาต้องแน่ใจว่าผิดจริง ที่สำคัญเกี่ยวกับบุคคลที่สาม ซึ่งเราอ้างถึงต้องแน่ใจว่าไม่ให้เกิดการหมิ่นประมาท ผู้เสียหายมีสิทธิตอบโต้ ถ้าเขาตอบโต้คนดูจะตัดสินได้ เป็นการเสนอข่าวสองทาง ไม่ใช่กล่าวหากันฝ่ายเดียว เหมือนสื่อมวลชนมีปากกาในมือจะเขียนว่าใครก็ได้ ฝ่ายตรงข้ามเหมือนเป็นตัวกลาง ตัดสินว่าอะไรออกอากาศได้ อะไรออกอากาศไม่ได้ (อรุณี นันทิวาส , สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2539)

การควบคุมของผู้ตรวจฯ โดยการสั่งระงับการออกอากาศรายการตอนนี้เป็นการใช้มาตรการควบคุมตามกฎหมาย ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของแต่ละสถานีที่จะพิจารณาว่ารายการใดออกอากาศได้ และให้อำนาจศาลเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย กรณีผู้ตรวจพิจารณาตามกรอบระเบียบวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521 ว่าด้วยการควบคุมคุณภาพรายการ ข้อ 16 (3) และ(5)

ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการระงับการออกอากาศรายการ คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 4 กลุ่มใช้ คือ 1). ไม่นำเสนอเป็นการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร 2). ผู้ชมมีวิจาร์ณญาณตัดสิน 3). ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง 4). การพิจารณาตรวจข่าวกับสารคดีเชิงข่าวควรมีเกณฑ์ต่างกัน แต่ทั้ง 4 กลุ่มยอมรับแนวทางในการแก้ไขรายการเพื่อให้ออกอากาศได้ ทั้ง 4 กลุ่มให้ความสำคัญกับสิทธิที่จะรู้ ดังนั้นสื่อมวลชนต้องมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร โดยไม่ถูกปิดกั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีปัญหา ; ปัญหาการขัดแย้ง-การแทรกแซงที่พบในกรณีศึกษานี้ อีกประเด็นหนึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากประเด็นเรื่องจริยธรรม เรื่องความเป็นกลางในการรายงานข่าว กรณีปัญหาคือในรายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน ตอนที่ 1 มีกำหนดออกอากาศวันที่ 1 มกราคม 2538 แต่ไม่ผ่านการพิจารณาของผู้ตรวจ ได้รับคำสั่งให้แก้ไขรายการ

ตอนที่ถูกคำสั่งแก้ไข คือ ตอนที่ถ่ายทำสถานที่ตั้งห้องชานา ที่หมู่บ้านเออร์วิลลา ประเทศฟินแลนด์ ตามบันทึกของหม่อมคุณหญิง บริพัตร ที่บันทึกไว้ว่า เห็นยันตระเดินออกมาจากห้องพักของนางจันทิมาในเวลากลางคืน และมีการนำเสนอภาพห้องชานาพร้อมคำบรรยายอย่างละเอียด ผู้ตรวจฯ พิจารณาสั่งแก้ไขด้วยการให้นำคำสัมภาษณ์ของฝ่ายยันตระที่ชี้แจงเกี่ยวกับห้องชานามาแนะนำเสนอด้วย

ประเด็นถกเถียง : ถ้าผู้ผลิตรายการไม่แก้ไขตามคำสั่งของผู้ตรวจฯ จะถือว่าเป็นการรายงานข่าวด้านเดียวโดยขาดความเป็นกลางหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

6.1.2). ความเหมาะสมในการแก้ไขรายการตามคำแนะนำของคณะผู้ตรวจฯ

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ผลิตรายการชี้แจงว่า จุดประสงค์ของการทำรายการตอนนี้ต้องการนำเสนอข้อมูลตามหลักฐานที่ปรากฏ ไม่ต้องการให้มีสัมภาษณ์ความเห็นเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ที่ต้องแก้ไขรายการเพราะต้องการให้ออกอากาศได้

เหตุผล : 1). ต้องการให้ผู้ชมได้รู้สถานที่เกิดเหตุจริง โดยบุคคลผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นคนกลางไม่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย ผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา โดยก่อนหน้านี้รายการได้สัมภาษณ์ทุกฝ่ายมาหมดแล้ว
2). รายการมีจุดประสงค์นำเสนอข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏ ไม่ต้องการนำเสนอข้อมูลที่มีความเห็นเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ผู้ผลิตรายการต้องแก้ไขรายการตามที่คณะผู้ตรวจฯ เสนอแนะเพื่อให้รายการเผยแพร่ทางโทรทัศน์ได้

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่า ต้องการนำเสนอข้อมูลหลักฐานโดยไม่มีการสัมภาษณ์ความเห็น แต่ยอมรับการแก้ไขเพื่อให้ออกอากาศได้

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเห็นตรงกันว่า ควรแก้ไขตามที่ได้ทักท้วงเพื่อความเป็นกลาง และหลีกเลี่ยงข้อกล่าวหาว่าสื่อบิดเบือน

เหตุผล : 1). ควรแก้ไขเพื่อความเป็นกลางของสื่อมวลชน
2). ควรแก้ไขตามที่ได้รับการทักท้วง แต่ก็สามารถชี้แจงเหตุผลให้ผู้ตรวจฟังได้
3). เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงตอบโต้ และป้องกันข้อกล่าวหาว่าสื่อบิดเบือนความจริง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯ วินิจฉัยเห็นด้วยกับการแก้ไขรายการโดยยึดหลัก ความเป็นกลางในการรายงานข่าว และเพื่อป้องกันข้อกล่าวหาว่าสื่อบิดเบือน

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาสนับสนุนกลุ่มผู้ตรวจฯ ให้แก้ไขรายการ

เหตุผล : 1). ควรแก้ไขเพราะผู้ผลิตไม่ได้เสนอข้อเท็จจริงอย่างเดียว แต่สอดแทรกความเห็นในเชิงชี้นำด้วย เป็นการเสนอข่าวด้านเดียว
2). ควรแก้ไขเป็นการให้ความเสมอภาค จะได้ว่าไม่ลำเอียงกล่าวหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป จนขาดความเป็นกลาง
3). การนำเสนอควรเปิดโอกาสให้สองฝ่ายชี้แจงเท่ากันเพื่อความเป็นกลาง

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาสนับสนุนการสั่งแก้ไขรายการ เนื่องจากเห็นว่า สื่อไม่มีความเป็นกลาง แทรกความเห็นชี้นำไม่ได้เสนอข้อเท็จจริงอย่างเดียว

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักสื่อสารมวลชน เห็นตรงกันว่า ผู้ผลิตรายการควรแก้ไขตามคำสั่งของผู้ตรวจฯ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงในรายการ โดยคุณสุทธิชัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่ามีวิธีนำเสนอที่เหมาะสมกว่าที่ผู้จัดรายการทำอยู่

เหตุผล : 1). ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อเท็จจริงจากภาพที่ทีมงานไปถ่ายมา ผู้ชมสามารถตัดสินใจเองว่าจะเชื่อหรือไม่ เชื่อฝ่ายใดมากกว่ากัน
2). ผู้ผลิตรายการควรนำคำสัมภาษณ์ฝ่ายขึ้นตรงมาประกอบขอกกล่าวหา เพื่อความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา
3). คำทักท้วงของผู้ตรวจพิจารณาฟังได้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่น่าจะมีวิธีนำเสนอที่เหมาะสมกว่านี้

เกณฑ์ ; กลุ่มนักสื่อสารมวลชนสนับสนุนการแก้ไขรายการของผู้ตรวจฯ โดยหลัก การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง การให้ความเป็นธรรม ควรปรับวิธีการนำเสนอ และให้ผู้ชมเป็นผู้วิจารณ์ตัดสิน

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการเห็นด้วยกับเหตุผลของผู้ตรวจในแง่การให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่าย สื่อมวลชนควรนำเสนออย่างเป็นกลาง

เหตุผล ; 1). เป็นหน้าที่สื่อมวลชนในการรายงานข่าวอย่างเป็นกลาง
2). เพื่อความเป็นธรรม และชี้ให้เห็นว่าข้อเท็จจริงยังถกเถียงกันอยู่
3). จะได้รับทราบข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย

เกณฑ์ ; กลุ่มนักวิชาการวินิจฉัยประเด็นนี้จากหลัก ความเป็นกลางในการรายงานข่าว การให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่าย

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย ; กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยว่า เหตุผลของผู้ตรวจรับฟังได้ แต่ตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ตรวจต้องระวังการวินิจฉัย โดยนำความเห็นส่วนตัวมาตัดสิน และเสนอแนะให้ผู้ผลิตตรวจสอบรายการด้วยตนเองก่อน

เหตุผล ; 1). ขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของผู้ตรวจ แต่กรณีเป็นการเสนอข้อมูลตามบันทึกผู้กล่าวหา ก็พอรับฟังได้ว่าต้องแก้ไข แต่ในการตัดสินของผู้ตรวจในข้อระวังไม่ให้วินิจฉัยโดย

ความเห็นส่วนตัว (Personal Judgement)ความเป็นกลางในการรายงานข่าวต้องดูเป็นภาพรวมด้วย และต้องดูต่อเนื่อง

2).การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อนุญาตให้นำเสนอเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตน่าจะคาดหมายได้ ผู้ผลิตต้องทำให้มีจุดอ่อนน้อยที่สุด กรณีนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน อาจไม่สามารถใช้หลักการทั่วไปอธิบายได้ โดยพื้นฐานการสนองสิทธิที่จะรู้เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชน ต้องหาข้อเท็จจริง แต่การนำเสนอต้องยึดหลักคุณสุภาพข่าว ในการนำเสนอด้วย กรณีนี้ ผู้ผลิตมีจุดอ่อนจำเป็นต้องนำคำชี้แจงฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเพิ่ม

เกณฑ์

; กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยในลักษณะประนีประนอมระหว่างผู้ตรวจกับผู้ผลิต โดยตั้งข้อสังเกตให้ผู้ตรวจระวังการใช้เกณฑ์วินิจฉัยส่วนตัวตัดสิน ส่วนผู้ผลิตควรใช้มาตรฐานทางวิชาชีพตรวจสอบการนำเสนอก่อนเพื่อให้จุดอ่อนของรายการน้อยที่สุด ก่อนผ่านการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง
ในประเด็น ความเหมาะสมในการแก้ไขรายการตามคำแนะนำผู้ตรวจฯ

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการแก้ไขราย การตามคำแนะนำ ของผู้ตรวจฯ	-ผู้ตรวจ -ผู้ถูกกล่าวหา	1. สื่อไม่เป็นกลาง 2. เสนอความเห็น ซึ่งนำไม่ได้รายงาน ข้อเท็จจริงอย่าง เดียว 3. ป้องกันข้อกล่าว หาสื่อบิดเบือน	-ผู้ผลิตรายการ	1. ต้องการนำเสนอ ข้อมูลโดยไม่มี การแทรกความ เห็น *ยอมรับการแก้ไข ได้
	-นักสื่อสารมวลชน -นักวิชาการ -นักการเมือง	1. เพื่อความเป็น ธรรมกับคู่กรณี 2. เปิดโอกาสให้ชี้ แจง 3. ผู้ชมเป็นผู้ตัดสิน *ผู้ตรวจระงับการ วินิจฉัยโดยเกณฑ์ ตัดสินส่วนตัว		

ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นว่าการแก้ไขรายการตามคำแนะนำของกลุ่มผู้ตรวจฯ มีความเหมาะสม คือ
กลุ่มผู้ตรวจ ผู้ถูกกล่าวหา นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง โดย
เกณฑ์ที่ 2 กลุ่มแรกใช้ คือ 1). สื่อไม่เป็นกลาง 2). เสนอความเห็นซึ่งนำ ไม่ได้รายงาน
ข้อเท็จจริงอย่างเดียว 3). ป้องกันข้อกล่าวหาว่าสื่อบิดเบือน

ส่วนอีก 3 กลุ่มใช้เกณฑ์พิจารณาต่างกัน คือ 1). เพื่อความเป็นธรรมของคู่กรณี 2). การ
เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง 3). ผู้ชมเป็นผู้ใช้วิจารณญาณตัดสินเอง โดยกลุ่มนัก

การเมืองตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ตรวจต้องระวังการวินิจฉัยตัดสินต้องไม่ใช่เกณฑ์ตัดสินส่วนตัว

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรายการคือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ โดยอธิบายว่าต้องการนำเสนอข้อมูลที่ไม่มีการแทรกความเห็น ก่อนหน้านั้นรายการได้สัมภาษณ์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไปแล้ว การนำเสนอตอนนี้ไม่ต้องการให้มีความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเกี่ยวข้อง การตัดสินใจของผู้ผลิตอธิบายได้ด้วย Potter Box

กรณีปัญหา : ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงในขั้นตอนการรายงานข่าวที่พบในกรณีศึกษาใหม่อีกกรณีหนึ่ง เป็นปัญหาสืบเนื่องจากประเด็นด้านจริยธรรม คือเรื่องความเป็นกลางในการรายงานข่าว รายงานแปซิฟิคคอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดนตอนที่ 2 มีกำหนดออกอากาศในวันที่ 28 มกราคม 2538 แต่มีปัญหาที่ผู้ตรวจชะลอการออกอากาศออกไป โดยก่อนหน้านั้นมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มลูกศิษย์ยันตระ ไม่ให้มีการออกอากาศรายการตอนนี้ โดยให้เหตุผลว่านำเสนอไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและเป็นการนำเสนอข้อมูลด้านเดียวโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางฝ่ายผู้ตรวจฯช่อง 9 เห็นด้วยในประเด็นไม่ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และเห็นว่าการนำเสนอจะกระทบกระเทือนต่อสถาบันศาสนา จึงมีคำสั่งแก้ไขเนื้อหารายการบางส่วน และชะลอการออกอากาศรายการตอนที่ 2 ออกไป 1 สัปดาห์ หลังจากมีการชี้แจงทำความเข้าใจระหว่างผู้ผลิตรายการ ผู้บริหารสถานี และผู้ถูกกล่าวหาแล้ว

ประเด็นอภิปราย: คณะผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ควรชะลอการออกอากาศรายการตอนนี้หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

6.1.3). ความเหมาะสมในการชะลอการออกอากาศของฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

คำวินิจฉัย : ในกรณีนี้กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความเห็นตรงกันว่า ยอมรับในเหตุผลประเด็นผลกระทบต่อศาสนาที่ผู้ตรวจให้เหตุผลได้ และเห็นว่า การแก้ไขรายการเป็นการประนีประนอมเพื่อให้รายการออกอากาศได้ น่าจะประนีประนอมต่อทุกฝ่ายมากที่สุด

เหตุผล : 1).เป็นหน้าที่ของคณะผู้ตรวจที่จะต้องวินิจฉัย เมื่อพุดคุยถึงเหตุผลการแก้ไขนั้น จะเป็นการประนีประนอมได้
2).คณะผู้ตรวจฯพิจารณาตามเหตุผลและวินิจฉัยว่า เรื่องนี้มีผลกระทบต่อศาสนา การแก้ไขของผู้ผลิตรายการเป็นการประนีประนอมหลังจากหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์ :กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นด้วยกับเหตุผลในการชะลอการออกอากาศของคณะผู้ตรวจฯ และเห็นว่า การแก้ไขรายการเป็นวิธีประนีประนอมให้ออกอากาศได้

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ตรวจฯมีความเห็นตรงกันว่า การสั่งระงับ หรือชะลอการออกอากาศเป็น สิทธิขาดของสถานีโทรทัศน์ กรณีนี้ต้องการให้เกิดความเป็นธรรม และไม่ ต้องการให้เกิดความแตกแยกในสังคม

เหตุผล : 1).สื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ต้องทำให้ผู้ชมคิดได้เองว่า ได้ให้ความเป็น ธรรมกับสองฝ่าย และเป็นรายการที่น่าเชื่อถือ หากเป็นการบิดเบือนโดยสื่อของ รัฐยิ่งเกิดความเสียหาย
2).เป็นความลำบากใจของผู้ตรวจ เกรงว่าอาจเกิดความแตกแยกในสังคม
3).สิทธิขาดอยู่ที่สถานี พิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ เช่น ผลกระทบต่อ ศาสนา ความขัดแย้งของประชาชนในสังคม

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจฯ ยืนยันว่า สิทธิขาดที่จะพิจารณาชะลอออกอากาศอยู่ที่สถานี โดยยก เหตุผลสร้างความชอบธรรม คือไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกทางความคิดระหว่าง คนในสังคม และการให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีสองฝ่าย

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาสนับสนุนการชะลอการออกอากาศของผู้ตรวจฯ

เหตุผล : 1). ถ้าเผยแพร่โดยไม่ตรวจพิจารณาก่อน อาจเกิดการโต้แย้งรุนแรงจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้สื่อมวลชนสูญเสียความเป็นกลาง
2). หน้าที่ของสื่อคือเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่ควรโอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
3). เมื่อมีเสียงทักท้วงควรทบทวนใหม่ เมื่อทำความเข้าใจได้แล้วค่อยนำเสนอ สื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอโดยไม่เข้าข้างฝ่ายใด

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาวินิจฉัยสนับสนุนการชะลอการออกอากาศโดยควรให้มีการตรวจใบขบทรายการ เพราะกรณีสื่อมวลชนรายงานข่าวแบบไม่เป็นกลาง

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย : นักสื่อสารมวลชนทั้งสามคนเห็นด้วยกับเหตุผลของคณะผู้ตรวจฯ ในแง่การให้ผู้ตกเป็นข่าวชี้แจง แต่ไม่เห็นด้วยในส่วนที่อ้างว่ากระทบต่อสถาบันศาสนา

เหตุผล : 1). เห็นด้วยกับผู้ตรวจฯ ในประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงเพื่อเสนอข้อสองด้าน แต่ในแง่ผลกระทบอยู่ที่รูปแบบการนำเสนอ ถ้าผู้ชมแยกแยะได้ไม่มีปัญหา แต่การอ้างลอยๆ ว่ากระทบศาสนาไม่มีเหตุผลเพียงพอ มองได้สองด้านแล้วแต่จะมองอย่างไร
2). มีเหตุผลเพียงพอที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะอ้างว่ากระทบต่อสถาบันศาสนา

เกณฑ์ : กลุ่มนักสื่อสารมวลชนไม่เห็นด้วยกับการชะลอการออกอากาศทั้งหมด เห็นด้วยในประเด็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่ไม่เห็นด้วยในประเด็นผลกระทบต่อศาสนา

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการเห็นว่า ผู้ผลิตควรแก้ไขรายการตามคำสั่งของผู้ตรวจโดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะการนำเสนอเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อสถาบันศาสนา ถ้าไม่พิจารณาเนื้อหาที่นำเสนอให้รอบคอบก่อนนำเสนอ

เหตุผล : 1). เห็นด้วยในแง่การให้ความเป็นธรรม การนำเสนอต้องเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย
2). ต้องให้ทั้งสองฝ่ายชี้แจง เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องนำเสนอข้อมูลสองด้านให้ผู้ชมเป็นผู้วินิจฉัย
3). เห็นด้วยในส่วนที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะเนื้อหารายการอาจกระทบกระเทือนต่อสถาบันศาสนาหากไม่พิจารณาเนื้อหาให้รอบคอบก่อนเสนอ

เกณฑ์ : กลุ่มนักวิชาการสนับสนุนการแก้ไขรายการของผู้ตรวจ โดยพิจารณาจากการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง เพราะเนื้อหาที่มีความอ่อนไหวต้องพิจารณาก่อนเสนอ

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรายการ เสี่ยงต่อการใช้เกณฑ์ตัดสินส่วนตัว

เหตุผล : 1). ผู้ผลิตไม่ควรแก้ไข นี่คือการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน และสื่อมวลชนควรที่จะพิจารณาได้ด้วยตนเองทำให้เกิดดุลยภาพ เป็นการเซนเซอร์ตัวเองก่อน แม้สื่อโทรทัศน์จะกำกับดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีกระบวนการเซนเซอร์เป็นขั้นตอนแต่ผู้ผลิตควรรู้ข้อจำกัดข้อนี้ แล้วอาศัยความชำนาญในการคิดรูปแบบนำเสนอ เพื่อเลี่ยงการถูกเซนเซอร์
2). เป็นดุลยพินิจของกลุ่มผู้ตรวจที่ต้องระมัดระวังว่าจะเป็นการใช้ความเห็นส่วนตัวตัดสินมากเกินไปจนทำให้กลายเป็นปิดกั้นข่าวสาร

เกณฑ์ : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยประเด็นนี้โดยยึดหลักมาตรฐานทางวิชาชีพของสื่อ ที่จะต้องพิจารณาตนเองก่อนนำเสนอเพื่อให้เกิดดุลยภาพ และตั้งข้อสังเกตเรื่องเกณฑ์ตัดสินส่วนตัวของผู้ตรวจฯ

ตารางที่ 29 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง
 ในประเด็น ความเหมาะสมในการชะลอการออกอากาศของผู้ตรวจฯ

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการชะลอการ ออกอากาศของผู้ ตรวจฯ	-ผู้ผลิตรายการ -นักวิชาการ	1.ยอมรับกระทบ ต่อศาสนา 2.เนื้อหาละเอียด อ่อนต้องพิจารณา ก่อน	*นักสื่อสารมวลชน	1.ไม่ได้มีผลกระทบ ศาสนา
	-ผู้ตรวจฯ -ผู้ถูกกล่าวหา	1.สิทธิขาดในการ พิจารณาอยู่ที่สถานี 2.สื่อไม่เป็นกลาง เหตุผลสร้างความ ชอบธรรม ไม่ต้องการให้แตก แยกทางความคิด ในสังคม	-นักการเมือง	1.มาตรฐานทาง วิชาชีพของสื่อ มวลชน 2.สื่อต้องเซน เซอร์ตัวเองก่อน * ผู้ตรวจระวัง Personal Judgement

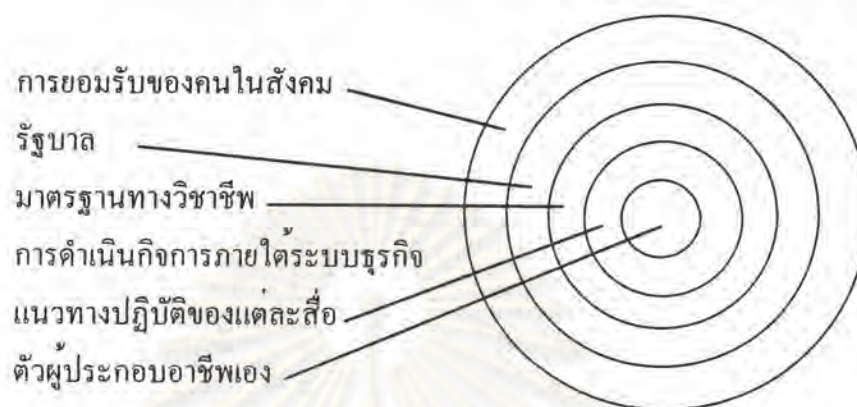
ข้อสรุป : กลุ่มที่เห็นด้วยกับการชะลอการออกอากาศของฝ่ายตรวจ คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ กลุ่มนักวิชาการ ผู้ตรวจ ผู้ถูกกล่าวหา โดยเกณฑ์ที่สองกลุ่มแรกใช้ คือ 1).ยอมรับว่ามีผลกระทบต่อศาสนา 2).เนื้อหาละเอียดอ่อนต้องพิจารณาก่อน

ส่วนอีก 2 กลุ่ม คือ ผู้ถูกกล่าวหา และผู้ตรวจ ใช้เกณฑ์พิจารณาต่างกัน คือ 1).สิทธิขาดในการพิจารณาอยู่ที่สถานี 2).สื่อไม่เป็นกลาง โดยผู้ตรวจมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ไม่ต้องการให้เกิดความเห็นแตกแยกในสังคม

กรณีนี้เป็นกรณีเดียวที่ฝ่ายผู้ผลิตรายการ และผู้ตรวจมีความเห็นตรงกันในการชะลอการออกอากาศ เนื่องจากเกิดปัญหาความไม่พอใจของกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นจึงมีการเจรจาระหว่างผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจ และผู้ถูกกล่าวหา แต่การชะลอการออกอากาศ

ของผู้ผลิตรายการก็ทำให้สาธารณชนไม่พอใจ จึงต้องมีสร้างกระแสกดดันต่อฝ่ายผู้ตรวจฯ ผ่านทางสื่อมวลชนอื่น

สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการควบคุมสื่อมวลชน ของวอร์เรน เค เอจี ได้ว่า

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการชะลอการออกอากาศ คือ นักสื่อสารมวลชน โดยใช้เหตุผลคือ 1).การนำเสนอไม่มีผลกระทบต่อศาสนา และนักการเมือง ใช้เหตุผลคือ 1).มาตรฐานทางวิชาชีพควบคุมสื่อมวลชนอยู่แล้ว 2).สื่อมวลชนต้องเซ็นเซอร์ตัวเองก่อน

แนวคิดของนักการเมือง อธิบายได้ว่า เชื่อในมาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชน เห็นว่าความรับผิดชอบเกิดจากสำนัก และความตระหนักของบุคคลในวงการสื่อสารมวลชน เป็นการควบคุมที่ดีที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของชเรมม์ ที่เห็นว่าการควบคุมที่ดีที่สุดคือการควบคุมของตัวสื่อเอง สื่อต้องมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

กรณีปัญหา ; ปัญหาการขัดแย้ง-การแทรกแซงในขั้นตอนการรายงานข่าว เป็นประเด็นสืบเนื่องจากกรณีข้างต้น แต่เป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากปัญหาความหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมในประเด็นการสนองสิทธิที่จะรู้ กรณีที่เป็นปัญหาคือในรายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดนตอนที่ 2 นำเสนอเหตุการณ์หลังจากที่นางจันทิมาตลอดบุตรสาว คือเด็กหญิงกระต่าย แล้วนำมาดูแลในประเทศสุโกสลาเวียกับคณะของยันตระ หลังจากมีข่าวอื้อฉาวมีการเปิดเผยหลักฐานภาพของยันตระอุ้มเด็กหญิงกระต่าย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในสมณเพศไม่สมควรกระทำ และในขั้นตอนของการตรวจพิจารณารายการได้แก้ไขโดยระงับภาพนี้ไม่ให้นำออกอากาศ

ประเด็นถกเถียง ; การสั่งระงับการนำเสนอภาพนี้เป็น การปิดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรจะได้รับหรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

6.1.4). ความเหมาะสมในการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพถ่ายผู้ถูกกล่าวหาของคณะผู้ตรวจฯ

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการ

- คำวินิจฉัย** : กลุ่มผู้ผลิตรายการไม่เห็นด้วยเพราะภาพนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่มีผลต่อนำหนักของข้อเท็จจริง และทำให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วน
- เหตุผล** ; 1).ภาพนี้สามารถชี้แจงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับหนึ่ง ถึงความสัมพันธ์ของนางจันทิมา ค.ญ.กระต่าย และยันตระ
- 2).ภาพนี้เป็นภาพที่ประชาชนทั่วไปควรได้เห็นเป็นภาพจริงที่ไม่มีการตัดแปลงหรือเสริมแต่ง การระงับภาพทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วน
- 3).ภาพนี้ได้มาจากนางจันทิมา เป็นภาพที่ไม่เคยเผยแพร่มาก่อน ภาพยืนยันการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาได้ และช่วยเสริมเนื้อหารายการให้สมบูรณ์ขึ้น
- เกณฑ์** :กลุ่มผู้ผลิตรายการวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับภาพ โดยใช้หลักการสนองสิทธิที่จะรู้ หลักฐานเป็นสิ่งสำคัญประกอบการพิจารณา

2. กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

- คำวินิจฉัย** ; กลุ่มผู้ตรวจมีความเห็นต่างกัน กลุ่มผู้ตรวจช่อง 9 เห็นว่า เป็นภาพประกอบที่ไม่ควรเผยแพร่ ส่วนผู้ตรวจช่อง 5 เห็นว่าหากตรวจสอบที่มาของภาพได้แน่ชัดยืนยันว่าเป็นภาพที่ไม่มีการตัดแปลงก็สามารถนำออกอากาศได้
- เหตุผล** ;1).ไม่ควรนำออกอากาศ เพราะอุจาดต่อศาสนา
- 2).การเผยแพร่ภาพนี้กระทบต่อสถาบันศาสนาโดยรวม เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้อยู่ในสมณเพศ
- 3). สามารถนำออกอากาศได้ เป็นภาพจริงไม่น่ากระทบศาสนา เพราะเป็นการกระทำผิดของคนคนเดียว

4).ภาพนี้เผยแพร่ทางสื่ออื่นอยู่แล้ว การนำเสนอไม่น่ามีปัญหา

เกณฑ์ : กลุ่มผู้ตรวจ (9) พิจารณาในแง่ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา โดยเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับผู้อยู่ในสมณเพศ
ส่วนกลุ่มผู้ตรวจช่อง 5 มองในประเด็นสิทธิที่จะรู้ เพราะภาพนี้ต้องได้รับการเผยแพร่ทางสื่ออื่นอยู่แล้ว

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา

คำวินิจฉัย ; กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาสนับสนุนการสั่งระงับภาพของผู้ตรวจฯ

เหตุผล ; 1). การตัดภาพออกไปไม่ใช่เรื่องสำคัญ เพราะการที่ส่งหม่อมเด็กหญิงหรือชายเป็นความคิดเล็กน้อยเท่านั้น
2). ภาพนี้ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดของปัญหา เป็นเพียงตัวแปรที่ส่งผลกระทบการตัดภาพออกไปไม่น่าเสียหาย
3). ไม่ใช่หลักฐานสำคัญ และไม่มีใครยืนยันได้ชัดเจนว่าเด็กในภาพเป็นหญิงหรือชาย

เกณฑ์ ; กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาว่าหลักฐานไม่ใช่ตัวแปรหลัก เป็นความคิดเล็กน้อยไม่ต้องนำเสนอก็ได้

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

คำวินิจฉัย ; กลุ่มนักสื่อสารมวลชนไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพถ่ายเพราะเป็นส่วนหนึ่งของหลักฐานต้องได้รับการชี้แจง โดยคุณสุทธิชัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรบอกจุดประสงค์ของการประมวลนำเสนอให้ชัดเจน

เหตุผล ; 1). ภาพถ่ายเป็นหลักฐานสำคัญที่ต้องการชี้แจง
2). ควรประมวลภาพเรื่องราวการนำเสนอทั้งหมดว่าทำขึ้นเพื่อให้เห็นความเป็นไปของพระรูปหนึ่ง ซึ่งภาพนี้บอกเรื่องราวได้ดีกว่าบันทึกที่ไม่นับของข้อกล่าวหาทั้งหมด

3).ภาพนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับเรื่องที่น่าเสนอ ต้องให้ผู้อยู่ในเหตุการณ์และผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสอธิบายเรื่องราวและภาพ

เกณฑ์ :กลุ่มนักสื่อสารมวลชนวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับภาพ จากหลักสองสิทธิที่จะรู้

5. กลุ่มนักวิชาการ

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักวิชาการไม่เห็นด้วยกับการระงับการเผยแพร่ภาพถ่าย เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ผู้ชมจำเป็นต้องนำไปเป็นส่วนประกอบในการวินิจฉัย

เหตุผล ; 1).เป็นหลักฐานส่วนหนึ่งที่ประชาชนได้รับทราบนำไปพิจารณา
2).เป็นข้อเท็จจริง แต่ไม่ควรนำเสนอในลักษณะวินิจฉัยตัดสิน
3).เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดกับบุคคลสาธารณะที่วางตัวไม่เหมาะสมกับสถานภาพนำไปสู่ผลกระทบต่อศาสนา

เกณฑ์ ;กลุ่มนักวิชาการไม่เห็นด้วยกับการสั่งระงับภาพ เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ควรปิดกั้น เพื่อผู้ชมจะได้วินิจฉัยได้

6. กลุ่มนักการเมือง

คำวินิจฉัย : กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับการระงับภาพ

เหตุผล ; 1).เป็นการยืนยันข้อเท็จจริง ไม่ใช่ข้อกล่าวหาควรนำเสนอไม่ควรตัดออกไป ภาพนี้ต้องปรากฏทางสื่ออื่นอยู่แล้ว การนำเสนอทางโทรทัศน์จึงไม่น่ามีข้อยกเว้น
2).ไม่เห็นด้วยกับผู้ตรวจในการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพ เพราะถ้าไม่มีสิ่งที่เรียกว่าเป็นความเลวเปรียบเทียบก็จะไม่ทราบได้ว่าความดีเป็นอย่างไร

เกณฑ์ ; กลุ่มนักการเมืองพิจารณาประเด็นนี้จากหลักการสองสิทธิที่จะรู้ ภาพนี้ต้องปรากฏทางสื่ออื่นอยู่แล้ว เพราะเป็นหลักฐานสำคัญ

ตารางที่ 30 แสดงผลการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงในประเด็น
ความเหมาะสมในการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพของผู้ถูกกล่าวหาโดยผู้ตรวจฯ

ประเด็นวินิจฉัย	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม	
	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์	ประเภทกลุ่ม	เกณฑ์
ความเหมาะสม ในการสั่งระงับ การเผยแพร่ภาพ ของผู้ถูกกล่าวหา โดยผู้ตรวจฯ	ผู้ตรวจ(9)	1.ผลกระทบด้าน ลบต่อศาสนา 2. เป็นการกระทำ ที่สมณเพศไม่ ควรกระทำ	-ผู้ผลิตรายการ -ผู้ตรวจ (5) -นักวิชาการ -นักการเมือง -นักสื่อสารมวลชน	1.เป็นหลักฐาน สำคัญต้องเปิดเผย 2. ต้องเผยแพร่ ทางสื่ออื่นอยู่แล้ว 3.ไม่ควรปิดกั้น ข่าวสาร
	-ผู้ถูกกล่าวหา	1.ไม่ใช่หลักฐาน สำคัญ 2.ไม่แน่ใจหลัก ฐานเป็นของจริง		

ข้อสรุป กลุ่มที่เห็นว่าการสั่งระงับการเผยแพร่ภาพถ่ายโดยผู้ตรวจไม่เหมาะสม คือ ผู้ผลิต ผู้ตรวจฯ (5) นักวิชาการ นักการเมือง และนักสื่อสารมวลชน โดยเกณฑ์ที่ทั้ง 5 กลุ่มใช้ คือ 1). เป็นหลักฐานสำคัญต้องเปิดเผย 2)ภาพนี้ต้องเผยแพร่ทางสื่ออื่นอยู่แล้ว 3).ถ้าไม่เผยแพร่เป็นการปิดกั้นข่าวสาร ทั้ง 5 กลุ่มให้ความสำคัญกับการสนองสิทธิที่จะรู้

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าการระงับการเผยแพร่ภาพมีความเหมาะสมคือ ผู้ตรวจฯ(9) และผู้ถูกกล่าวหา แต่เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาต่างกัน โดยกลุ่มผู้ตรวจฯ 9 ใช้เกณฑ์คือ 1)ผลกระทบด้านลบ ต่อศาสนา 2).เป็นการกระทำที่สมณเพศไม่ควรกระทำ

กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาใช้เกณฑ์ คือ 1).ไม่ใช่หลักฐานสำคัญ 2).ไม่แน่ใจว่าหลักฐานเป็นของจริง จะเห็นได้ว่าการแสดงผลของกลุ่มผู้ถูกกล่าวหามักจะไม่ตรงกับคนส่วนใหญ่ เนื่องจากการมองจากมุมของผู้เสียหาย